

רשימת ערכי המפתחות

בהמה דקה	אב ואם - בן ובת
בור	אבירה
בושת	אבשלום
בושת ופגם	אדם המזיק
בחירה	אהבת לרעך כמוך
ביאה	אונס
בן סורר ומורה	אונס ומפתה
בעל דבר	מהות החיוב לנושאה והקנס
ברי לי	אשה שאינה ראוי' לקיימה
כללי	מחילה
ניסת לאחד מעדוי' ואומרת ברי לי	הגדרת זכות האב וזכות הבת
ברי לי נגד חזקה או נגד שאר דברים	קטנה, שוטה, בוגרת, מוכת עץ
המכריעים	דיני הביאה
ברכות	אותו ואת בנו
גורם לממון	אי עביד מהני או לא מהני
גיד הנשה	אין אדם משים עצמו רשע
גירושין	כללי
גלות	מה נקרא רשע
גמר דין	דרך תשובה, על העבר, בממון, בקנס, ע"י
גניבה וגזילה	"יכיר"
מהות גניבה וגזילה	ביחד עם כחות אחרים
גניבה לעומת גזילה	אינו ברשותו
גזילה לעומת מזיק	איסורי אכילה
בענין אם צריכים מעשה, נוסף על קנין	איסורי הנאה
טיב הגנב (שוטה, שומר), וטיב הנגנב	אישות
(שומר)	אמתלא
קנין גזילה	אנן סהדי
החיוב אונסין	אסתר
גונב מן הגנב	ארבעה וחמשה
הקדש	אש
כופר בפקדון	בא במחתרת

קרקע	כאשר עשה
שינוי קונה	הזמה והכחשה
שינוי מעשה ביחד עם שינוי השם	דיני ההזמה
גנב שהשתמש בהחפץ	דינים שונים
גרושה - מחזיר גרושתו	יכול להזימה
גרות	יכול להזימה בציורים שונים של עדות
גרמא וגרמי	בדיני התורה
דבר שבערוה (אין דבר שבערוה פחות משנים)	עדי בן גרושה ובן חלוצה
עדות לקיומי ועדות לברורי	עדי שטר שהוזמו
עד שבא רק לברר ולעשות גילוי מילתא	עדי איסור שהוזמו
אב שאומר קדשתי את בתי	עדי שור הנסקל שהוזמו
להעיד על מהות הגברא	הפה שאסר הוא הפה שהתיר
כנגד חזקה ושלא כנגד חזקה	כללי
דינים שונים	הפה שאסר נגד כחות אחרים
דוד המלך	הפקר ב"ד
דיינים	הקדש
פסולי דין	מעילה
זילותא דבי דינא	גונב מהקדש
הוראה ופסק דין	השגחה
דיני הדיין	התראה
דיני ממונות	כללי
דיני שמים	התראה ברודף, במסית, בעדים זוממין
דמאי	חובל
הודאת בעל דין כמאה עדים דמי	מלקות
מהות הנאמנות	תשלומי נזק וארבעה דברים
ציורים שונים של הודאה	מי הנחבל
טענו חטין והודה לו בשעורין	חולין בעזרה
חזרה מהודאת בעל דין	חופה
חב לאחריני	עשיית נישואין
הודאה גמורה, אתם עדי, משטה אני בך,	חזקה
טענת השבעה	הכח של חזקה
הזמה	חזקה דאיתרע, חזקה העשוי' להשתנות,
מהות עונש כאשר זמם, ודברי רבי עקיבא	חזקת צדקות, חזקה דאתי מכח רובא
שעדים זוממין קנסא הוא	חזקה דהשתא ומקוה שנמדד ונמצא חסר
דיני העד	מיגו נגד חזקה
דיני ההזמה	חזקה אשה דייקא ומינסבא

חזקת מרא קמא	כפרה או קנס, ודינים שמסתעפים מזה
חזקת שלש שנים	חיוב כופר באדם שהרג
חסיד	חיוב דמים
טומאה	כללי
שני שבילין	כותי
ספק טומאה ברשות היחיד וספק טומאה ברשות הרבים	כיבוד אב ואם
טוען ונטען	כיסוי הדם
סומכוס ורבנן	כישוף
טוען טענת גנב	כל דאלים גבר
טענה	כלאים
טענינן	כרכום
יבום וחליצה	כתיבה
יהרג ובל יעבור	לא תחתן במ
יובל	לזים
יוחסין	למפרע
יחוד	לפני עור לא תתן מכשול
יכיר	מגדף
כללי	מודה בקנס
יכיר נגד חזקה או כחות אחרים	הטעם למה פטור
על איזה דברים מועיל יכיר ועל מה אינו מועיל	פטור עצמו מכלום
איכות ההכרה	דינים שונים בנוגע לטיב ההודאה
חזרה מיכיר	מוחזק
ילפותות	דררא דממונא
ירושה	תפיסה
כהונה	מומר
כללי	מוציא שם רע
לא יקח ולא יחלל	מזיק
וקדשתו	מחילה
מעלין לכהונה	מיאון
נשיאות כפים	מיגו
כהן גדול	מהות מיגו
כבוד כהן גדול	סוגים שונים של מיגו
העשה של בתולה לכהן גדול, והלאו של אלמנה	דינים שונים בענין לאיזה דברים מועיל מיגו
כופר	מיגו להוציא
הגדר של כופר דמי ניזק	מיגו במקום עדים
יסוד הדין של תשלומי כופר: ממונא או	מיגו נגד רוב
	מיגו נגד ע"א

סנחריב	מיתות בית דין
ספק ספיקא	הגדרת המצוה
למה מהני ספק ספיקא	זמן המצוה
ס"ס במקום תרי ותרי	ברור לו מיתה יפה
היכא שיוצא מהספק ספיקא תרתי דסתרי	מלאכי
ספקות	מלוה
עבד כנעני	מלחמה
מדריגת עבד כנעני	מלך
גניבת עבד כנעני	מורד במלכות
פסולו לדון	מלקות
שחרור ע"י שן ועין	לאו שאין בו מעשה אין לוקין עליו
עבד עברי	לאו הניתק לעשה, ולא הניתק לתשלומין
עבירות	ממזר
איפרושי מאיסורא	מהות ממזרות
העובר כמה פעמים אבל בהתראה אחת	מצורע
עד אחד	עשה דוחה ל"ת בטהרת מצורע
דינים הנוהגים כשאינו נאמן	מקלל
דינים הנוהגים כשהוא נאמן	מראית עין
בענין שלפעמים ע"א מהני לענין ממון	לזות שפתיים
בענין מה שעד אחד מחייב שבועה	משארסתני נאנסתי
עד אחד בשטר	מת
בענין עד המסייע פוטר משבועה	מתעסק
עד אחד נאמן באיסורין	נבוכדנצר
חזרה ע"י אמתלא	נהנה
הכחשה וברי לי	נזירות
עד אחד נגד חזקה, ובידו	מהות נזירות
עד אחד נגד רוב, וכן נגד כחות אחרים	הלאוין והמצות
"כל היכא שהאמינה התורה עד אחד הרי הוא כשנים"	נערה, בוגרת
הוחזק האיסור בע"א	נקמה
הנאמנות של אב לומר קידשתי את בתי	נשיא
עדות	נתין - נתינה
כללי	סוטה
דרישה וחקירה	האיסור של סוטה לבעלה
הגדת וקבלת עדות	העדות על זנות ועל קינוי וסתירה
אין עד נעשה דיין	עד טומאה
אינו חוזר ומגיד	דיני הזנות
	הפסד כתובתה

פרו ורבו	הכחשה
פרעה	תרי ותרי - כללי
פתח פתוח	תרי ותרי כשיש חזקה
צדקה	שאר כחות במקום תרי ותרי
ציצית	פסולי עדות - כללי
צער	פסול רשע
צורות	בעל דבר, ונוגע
קוביא (משחק בקוביא)	קורבה
קול	קטן
קטן וקטנה	מפי כתבם, פסול אילם, עדות בשטר
קידושין	עוד בענין עדות בשטר
קיום שטרות	תחילתו בפסלות
כללי	נמצא אחד מהם קרוב או פסול כולם
שטר לפני קיום	פסולים, ועדות שבטלה מקצתה בטלה
מתי צריכים קיום מן התורה ומתי צריכים	כולה
קיום רק מדרבנן	עד הצריך מיגו
דרכי קיום	עד מפי עד
"על כתב ידן הן מעדיין" או "על מנה	עדים ששיקרו
שבשטר הן מעדיין"	עד תלמיד חכם
"מודה בשטר שכתבו"	עדות אשה
הנאמנות של בעל השטר	עזרא
"כתב ידינו הוא זה אבל אנוסים היינו,	עקירת דבר מן התורה
קטנים היינו, פסולי עדות היינו"	ערבות
קים ל' בדרכה מיני'	עריות
כללי	עשה דוחה לא תעשה
ציורים שונים (עדים זוממין, חובל,	כללי
שחיטה, חייבי כריתות)	הציור של אפשר לקיים שניהם, והציור
קים ל' בדרכה מיני' ברציחה	שאינו מוכרח לקיים את המצוה
קים ל' בדרכה מיני' בגלות	עשה או לא תעשה שאינו שוה בכל
קים ל' בדרכה מיני' בגניבה וגזילה	אין עשה דוחה לא תעשה ועשה
קים ל' בדרכה מיני' בבא במחותרת	עשה נגד שני לאוין
קים ל' בדרכה מיני' בכופר	אין עשה דוחה עשה
עקירה צורך הנחה	ציורים שונים בענין עשה דוחה לא תעשה
קים ל' בדרכה מיני' בחייבי מיתות	פדיון הבן
ובחייבי כריתות ובחייבי מלקות שוגגין	פיקוח נפש
מיתה לזה ותשלומין לזה	פלגינן דיבורא ופלגינן נאמנות
קנאים פוגעים בו	פלגש

שומר	קנאים פוגעים בו
שור הנסקל	קנין
שחיטה	קנין הגבהה
שטרות	הגבהה בידו והגבהה מכחו
כללי	שיעור ההגבהה
העדים	קנין משיכה
שטר חוב	קנס
כתב ידו של הלוה	כללי
שטר אמנה	בענין איך דנין דיני קנסות
דעת המתחייב	תפיסה בדיני קנסות
"שטרך בידי מאי בעי"	קרבן אשם תלוי
עדי חתימה ועדי מסירה	קרבן תמיד - השלמה
שילוח הקן	קריאת התורה
שיעבוד	קריעה
שיעבוד הגוף ושיעבוד נכסים	קרן תמה
כללי	ראובן
שיעבודא דר"נ	ראוה מדברת
שכיב מרע	מכשיר או פוסל בבתה
שכירות	רב ותלמיד
שכר ועונש	רוב
שליחות	רודף
אינן שליחות לעכו"ם	רוצה
אינן שליח לדבר עבירה	רפואה
שליחות יד ע"י שליח	שבו"י
מעילה ע"י שליח	שבועה
טביחה ומכירה ע"י שליח	שבועת הפקדון
שליחות יד	שבת קודש
שקר	מלאכת שבת - מיתת ב"ד בשבת
תוך כדי דיבור	מלאכת שבת - שחיטה
תלמיד חכם	מלאכת שבת - מלאכת הוצאה
תנאי	מלאכת שבת - הנחה
תפילין	מלאכת שבת - מעביר ד' אמות ברה"ר
תקנות דרבנן	שואל
תרומות ומעשרות	שוטה
תרת דסתרי	שויא אנפשי' חתיכה דאיסורא
	שומע כעונה

מפתחות

אב ואם - בן ובת

(המחלוקת בין הרמב"ם והר"ן בגר שנשא
ישראלית האם יש להולד קדושת קהל מכח
אמו.

של"א*.)

בענין אם מיתת האב נחשבת יציאה מרשות
האב כמו בבגרות, או האם סוף הדין הוא
רק שנפסקת זכותו לקבל קנס ושאר תשלומין
שהי' מקבל בגללה אע"פ שהיא נחשבת
עדיין ברשותו.

תק"י.

אבידה

בענין אם החיוב של השבת אבידה הוא
חיוב כלפי חבירו או מצוה כלפי שמיא.

רי"ז סק"א (קטע "ג").

בענין אם סימנים מועילים במקום תרי ותרי.
קב"ח (קטע אחרון).

בענין דברי הר"ן שע"א נאמן לומר
שהמציאה שייכת לפלוני.

רי"ז סק"א (קטע "ג").

בענין "סימנין וסימנין ועד אחד יניח":
ביאוריהם של הש"ש והשער משפט והפרי
יצחק בענין למה לא מהני הע"א.

רי"ז סק"א (קטע "ג").

אבשלום

דברי הרד"ק בענין איך גזר הקב"ה על
אבשלום שישכב עם פלגשי אביו.

שנ"ו סק"ב בההערה.

אדם המזיק

בענין אם קרע כסותי פטור משום מחילה
או האם הוא פטור משום שבכלל אינו נחשב
בגדר מזיק כיון שהוא עושה על פי הבעלים.
של"ג סק"א ובההערה שם.

בענין אם גנב או גולן שטבח או עשה שינוי
אחר (כגון תבירי' או שתיי') נחשב בגדר
מזיק או האם זה נחשב שעשה הוספה של
גניבה או גזילה. וכן האם חייבים על זה
כפל משום גניבה.

שס"ב (קטע "וי"ל" ולהלן שם),
תע"ט סק"א (קטע "והנה בב"ק"
ולהלן שם).

אהבת לרעך כמוך

דברי רבינו יונה שהלבנת פני חבירו היא
אביזרייהו דשפ"ד (דלא כתוס').

ל"ב (קטע "וע"ע בסוטה").

בענין אם יש חיוב של יהרג ואל יעבור על
הלבנת פני חבירו ברבים.

ל"ב (קטע "וע"ע בסוטה").

אונס

בענין היכא שנאנס, האם המעשה שעשה
נחשב המעשה שלו רק שפטור מעונשים,
או האם אינו נחשב המעשה שלו.

שס"ה.

בענין אם היכא שהוא גרם והביא את עצמו
למצב של אונס הרי זה נחשב בגדר אונס.
רמ"ט (קטע "ברם עי"), שע"ה,
שצ"ח סק"ב בההערה השני'.

דברי הקובץ שיעורים שהיכא שאינה אנוסה
על עצם מעשה הביאת זנות, אלא הרי היא
עצמה בוחרת לעשות כן כדי להנצל מהריגה,
אין זה נקרא אונס אלא הרי זה כמו מתרפאין
דקי"ל שאין מתרפאין בעבודה זרה אלא
חייב למות.

רמ"ט (קטע "ברם עי") ולהלן שם).

בענין אם גם חייבי מיתות אנוסים פטורים
מן התשלומין כמו חייבי מיתות שוגגין.
שס"ה.

דברי הרמ"א שאם אנסוהו לאכול אינו מברך, והפוסקים שחולקים על זה. ש"ו.

בענין אם הנהנה חייב לשלם כשהי' אונס. ש"ו.

אונס ומפתה

מהות החיוב לנושאה והקנס

בענין מה נכלל בהמצוה של אונס והמצוה של מפתה, האם החיוב לישא או תשלום הקנס. ש"ח, ש"י.

דברי הרדב"ז שלישא אותה ולשלם קנס הרי הן שתי מצות.

ש"ח (קטע "והנה הרדב"ז"), ש"א (קטע "ועי' בשו"ת ברדב"ז").

בענין אם החיוב לכתחילה הוא לשלם קנס, רק שאם אינו משלם הרי הוא צריך לישא אותה, ואולי אפילו אם נפטר מלשלם הקנס הרי הוא חייב לנושאה, או האם החיוב לכתחילה הוא לישא אותה, רק שאם אינו נושאה הרי הוא משלם קנס אשר לפ"ז בודאי שגם אם נפטר מקנס הרי הוא צריך לנושאה. ש"י.

בענין אם המודה באונס פטור רק מן הקנס או האם הוא פטור גם מ"ולו תהי' לאשה" כי גם לזה יש דין של קנס.

ש"ח (קטע "והנה הרדב"ז"), ש"י (קטע "ויש לדון" ולהלן שם), ש"א, תפ"ח.

דברי הרמב"ן שטעם הקנס הוא משום שהפסיד את האב נדוניא, ואילו בגמ' איתא שהוא תשלום הנאת שכיבה.

ש"ט, של"ג בההערה, תכ"ד (קטע "מיהו י"ל").

הדרכים שהקנס הוא עבור עינוי דידה, א"נ כעין עונש או כפרה על האיסור. של"ג סק"ב.

בענין למה במפתה פטרה התורה מקנס היכא שהוא נושא אותה משא"כ באונס. ש"ט.

אשה שאינה ראוי לקיימה

בענין היכא שרק מדרבנן אינה ראוי לקיימה, האם יש לה קנס לפי רבי שמעון בן מנסיא (שסובר שבאינה ראוי לקיימה אין קנס), וכן האם יש מצות ולו תהי' לאשה. ש"ב.

בענין אם שמעון התימני (שסובר שרק היכא שאינה בת הוי' אין קנס) הרי הוא סובר שבאשה שאינה ראוי לקיימה יש רק קנס או האם הוא סובר שיש גם מצות ולו תהי' לאשה.

ש"ב בההערה הראשונה, של"ט, תקכ"ג סק"ב.

דברי המל"מ בדעת רש"י שמספיק אם היא ראוי לקיימה לפני הביאה ושתוס' סוברים שצריכים שתהי' ראוי לקיימה גם אחרי הביאה.

שמ"ד (קטע אחרון).

דברי הת"י שבאונס ומפתה לא אמרינן שהעשה של ולו תהי' לאשה דוחה לא תעשה כי האשה אינה מצווה בהעשה. תקכ"ט.

משמעות דברי רש"י שהיכא שהיא רוצה להינשא לו אז אמרינן באמת שעשה דוחה לא תעשה ויש מצוה של ולו תהי' לאשה גם בחייבי לאו.

תק"כ (קטע ראשון), תקכ"ג סק"א.

בענין למה לא חייבים הקנס של אונס ומפתה לנכרית.

שכ"ג.

מחילה

בענין מחילה על הקנס.

של"ב, של"ג, תכ"ד.

בענין אם מהני במפותה (היכא שקנסה לעצמה) מה שהיא אומרת שאינה מוחלת. של"ב סק"ב (קטע "ג"י ולהלן שם).

בענין היכא שאמרה שאינה רוצה להנשא לו, האם היא יכולה לחזור בה, דהיינו האם המצוה ניתנת למחילה וכיון שמחלה מחלה, או האם אינה ניתנת למחילה רק שכל זמן שהיא אומרת שאינה רוצה להנשא לו אינו יכול לנושאה בעל כרחו.

תקכ"ג סק"א.

הגדרת זכות האב וזכות הבת

דרכים שונים בגדר זכות האב וזכות הבת: א', הדרך שהזכות לתבוע את הבעל שייכת להאב, ואם הוא מת הבת מקבלת את הזכות ממנו. ב', הדרך שגם לה יש זכות עצמית לתבוע, רק שבקטנה או נערה האב קודם. ג', הדרך שהיא זאת שעומדת בדין וזוכה בהקנס רק שאח"כ האב זוכה את הקנס ממנה. ד', הדרך שרק לה יש זכות לתבוע, רק שיש להאב זכות על דינה, והוא הבעלים על הזכות שלה. ה', הדרך שיש לה זכות עצמית לתבוע, אבל הזכות שלה מתחילה רק אחרי מיתת האב. ו', הדרך שיש לה עכשיו זכות עצמית על הזמן שלאחר מיתת האב או בגרות. של"ד, תקי"א.

עוד בענין הצד שהחייב לשלם הוא באמת להבת רק שהאב זוכה את הקנס ממנה. תקי"ח סק"א (קטע "ויש ליישב" וקטע "גם י"ל").

שיטת הרמב"ם שגם הבת יכולה לעמוד בדין ולתבוע את הקנס, ושיטת הראב"ד שרק האב יכול. של"ד (קטע "ועי' בפ"ב"), תקי"ח סק"ב.

דברי הרשב"א שהאב זוכה בהקנס מהבת, והיא זאת שעומדת בדין, ודברי הריטב"א שהאב זוכה מצד עצמו והוא זה שעומד בדין. של"ג סק"ג (קטע "ובאות קנ"ה" ולהלן שם).

הצדדים שכתב הגר"ח בביאור מה שהאב מקבל את הבושת ופגם משום הסברא של אי בעי מסר לה למנוול ומוכה שחין: האם המאנס צריך להיות חייב להבת רק שהתורה נתנה את התשלומין להאב וזיכתה את האב בהתשלומין, או האם גם מצד עיקר הסיבה המחייבת המאנס צריך להיות חייב להאב. תקי"א, תקי"ח סק"א (קטע "ויש ליישב").

בענין אם הכוונה באי בעי מסר לה למנוול

ומוכה שחין היא שממילא האב נחשב בעלים על דבר זה, או האם הכוונה היא שהוא נחשב ניזק כי עכשיו ישלמו לו פחות כסף. תקי"ט, תקל"ג.

שיטת הראב"ד שאת תשלומי הצער הבת עצמה מקבלת ולא האב. תקי"ט.

בענין בושת ופגם היכא שבא עלי' ומתה. תק"ט.

"מת האב עד שלא עמדה בדין קנסה לעצמה": דברי רש"י משום שאין אדם מוריש קנס לבניו. תקי"י (קטע "א"י" ולהלן שם).

בענין מנין שאם בגרה קודם שעמדה בדין הקנס הוא לעצמה: האם ילפינן כן מקרא דלאבי הנערה כי דרשינן ולא לאבי הבוגרת כמו שדרשינן ולא לאבי המתה, או האם גם בלא"ה ידעינן כן מצד הסברא כיון שהיא יוצאת מרשותו ע"י בגרות.

תק"ט (קטע "והנה רש"י" וקטע "ועכ"פ יוצא" ולהלן שם).

בענין למה אם בגרה קודם שעמדה בדין גם הבושת ופגם הם לעצמה. תק"ט (קטע "ועכ"פ יוצא" ולהלן שם).

קטנה, שוטה, בוגרת, מוכת עץ

טעמו של רבי מאיר שסובר שלקטנה אין קנס. של"ו סק"א.

הסברא שאע"פ שפיתוי קטנה נחשב אונס, אבל יתכן שאין מצילין אותה בנפשו של המפתה כיון שסו"ס הרי היא עושה מרצון. של"ו (קטע ראשון וקטע "ברם עי' ברמב"ן").

בענין אם יש לשוטה קנס לפי רבי מאיר שסובר שלקטנה אין קנס. של"ו סק"א, תכ"ג.

בענין מאיפוא ממעטנין בוגרת. של"ו סק"ב.

בענין אם יש קנס למוכת עץ.
של"ו סק"ג, ת"מ סק"ג (קטע "והנה
אם נאמר").

בענין היכא שהבועל טוען שלא היתה בתולה
או שהיתה מוכת עץ.
תצ"ז סק"ב.

דיני הביאה

בענין אם יש חיוב קנס רק היכא שהבועל
ידע שהיא בתולה.
שי"ד.

בענין אם הבועל מתחייב בהקנס בשעת
תחילת הביאה או האם בשעת סוף הביאה.
שמ"ד (קטע "מיהו"), ת"מ סק"א
סק"ה.

בענין שלפי רבי שסובר שאם באו עלי' י'
אנשים שלא כדרכה כולם משלמים קנס,
הוא הדין שאם בא עלי' אדם אחד י' פעמים
שלא כדרכה הרי הוא משלם י' פעמים קנס.
ת"מ סק"ה (קטע "מיהו י"ל").

בענין היכא שכשבעל אותה חשב שהיא
אשתו ונתכוין לעשות ביאת אישות, האם
הוא חייב משום מפתח, או האם אינו חייב
כי היתה ביאת אישות ולא ביאת פיתוי
פנוי'.

תפ"ט (קטע אחרון).

בענין אם אשה שנשאת ולא נבעלה נחשבת
כמו בתולה ויש לה קנס.
שי"ד, ש"ל.

בענין אם יש חיוב קנס היכא שבעל באבר
מת.

תקי"ח סק"ג.

הדין שהמציא הגר"ח שלפי הראב"ד אם
אנס את בתו באבר מת הרי הוא פטור
מלשלם בושת ופגם להבת.
תקי"ח סק"ג.

אותו ואת בנו

בענין שאם שחט שני בני' ואח"כ שחט את
האם סופג ארבעים ולא שמונים, והדמיון
של הציור הנ"ל לאוכל שני כזיתים בהעלם
אחד. ודברי הרמב"ם על כגון זה שאע"פ
שלוקה רק ארבעים אבל בדיני שמים יש

כאן שני לאוין, ושמדבריו יוצא שנקרא
שעובר על שתי עבירות ולא אמרינן שנקרא
רק שיש שתי סיבות למה יש כאן עבירה
אחת.

תקכ"ה סק"א.

אי עביד מהני או לא מהני

בענין מה שלא אמרינן אי עביד לא מהני
בכהן גדול שקידש אלמנה.
שמ"א.

בענין שהיכא שאין הקידושין חלין משום
הכלל של אי עביד לא מהני, הולד הוא
ממזר.
ש"מ, שמ"א.

אין אדם משים עצמו רשע

כללי

שהטעם למה אין אדם משים עצמו רשע
הוא משום שאינו נאמן לפסול את עצמו
מחזקתו כיון שהוא קרוב אצל עצמו.
י"ד* (קטע "מיהו לא הבנתי"),
כ"ד, כ"ד*, ל"ג, קפ"ד.

דברי הקובץ הערות בענין לומר את הכלל
של אאמע"ר היכא שאין פסול של קורבה.
כ"ד*.

בענין שאע"פ שאאמע"ר אבל לכתחילה
חוששין לדבריו.
קפ"ד.

דברי רעק"א שכשאומרים אאמע"ר בכלל
אין שומעים את דבריו, ולכן ב"אנוסים היינו
מחמת ממוין" לא אמרינן פלגינן נאמנות
ושאע"פ שאין מאמינים לו לגבי עצמו אבל
מאמינים לו לגבי השטר.
י"ד*.

דברי רב יוסף ודברי רבא ביבמות דף כ"ד
וסנהדרין דף ט' ב"פלוגי רבעני לרצוני".
כ"ד* (קטע "והנה ביבמות").

מה נקרא רשע

חקירת המל"מ על היכא שידענו שעשה את
המעשה, רק שאנו תולין שאולי לא ידע
שאסור, האם הוא נאמן לומר מזיד הייתי.
מ"א בההערה.

האם הוא נאמן לומר שעשה דבר שהוא רק בגדר "שלא כהוגן".

כ"ד, מ' (קטע "והנה לקמן באות נ").

דברי הרמב"ן שאדם עושה עצמו רשע מדרבנן.

ד' סק"ב, מ' (קטע "והנה כל דברינו"), מ"ג.

בענין אם אדם משים עצמו אינו חסיד.

ד' סק"ב, כ"ד (קטע "ובאמת"), כ"ה סק"א (קטע "והנה הש"ש"), ל"ג.

דברי הנודע ביהודה שאאמע"ר אומרים רק על עבירה שהתורה קוראה אותו רשע, וכן לענין לפסול את עצמו לעדות.

כ"ה סק"ב, סק"ג בהערה, שי"א (קטע "ועי' בשו"ת הרדב"ז").

קושיית הש"ש שב"אמנה היו דברינו" למה אינם יכולים לשים את עצמם רשעים כי אינה עבירה שפוסלת אותם לעדות.

י"ד* (קטע "והנה אכתי"), (מ"ג).

דרך תשובה, על העבר, בממון, בקנס, ע"י "כיר"

הסוברים שכשהוא אומר דרך תשובה הרי הוא שפיר משים עצמו רשע.

ג' (קטע אחרון), ד' סק"ג, כ"ה סק"ג (קטע "גם י"ל" וקטע

"ועכ"פ"), מ' (קטע "והנה התוס' הרא"ש"), מ"א, מ"ו, תקל"ד סק"ג

סק"ד (קטע "ועיין ביבמות").

דברי ה"ר הלוי שאדם עושה עצמו רשע בהעבר, והחולקים עליו.

ד' סק"ג, מ"א.

בענין אם אמרינן הודאת בעל דין כמאה עדים דמי גם היכא שהוא עושה את עצמו רשע.

כ"ה סק"ג (קטע "ועכ"פ"), מ' בהערה, תקל"ד.

ודברי הקו"ש שפלגינן נאמנות ומאמינים לו גם על המעשה, אבל רק לענין לחייבו ממון אבל לא לענין לקבוע שהוא רשע.

תקל"ד סק"א, סק"ד (קטע "מיהו דברינו").

בענין היכא שהוא אומר גנבתי ואין לו

לשלם, האם הוא נמכר על גניבתו על פי הודאת פיו.

תקל"ד סק"א.

בענין למה צריכים פסוק לומר שמודה בקנס פטור, תיפוק ל' משום שאאמע"ר.

כ"ה סק"ג, תקל"ד סק"ד (קטע "ועיין ביבמות" ולהלן שם).

משמעות דברי רש"י ביבמות שמודה בקנס פטור מפני שאאמע"ר.

כ"ה סק"ג, תקל"ד סק"ד (קטע "ועיין ביבמות" ולהלן שם).

הקושיא למה נאמן כהן לומר זה בני בן גרושה מדין יכיר, הלא הוא משים עצמו רשע. האם הוא נאמן רק היכא שהוא אומר שה' שוגג אבל במזיד אמרינן באמת שאאמע"ר.

כ"ד* (קטע "עוד הביא הקובץ").

ביחד עם כחות אחרים

דרכו של הגרש"א שאדם עושה עצמו רשע ע"י מיגו, ורק עדים אינם יכולים לעשות את עצמם רשעים ולסתור את עדותם הקודמת אפילו ע"י מיגו, ולא אמרינן שגם עדים יהיו נאמנים כמו שסתם אדם נאמן לעשות את עצמו רשע ע"י מיגו, והיינו משום שע"י שאאמע"ר חוזר הפסול של חוזר ומגיד, וכוונת הדרשה של אינו חוזר ומגיד היא שאפילו ע"י מיגו לא יחזור.

י"ב, י"ד סק"ב, מ' (קטע "גם יש ליישב"), מ"ו.

דברי הש"ש שהיכא שיש לדבריו הכח של עדות אדם נאמן לומר על עצמו שעשה עבירה אם אותה עבירה אינה פוסלת אותו לעדות, אבל עם הכח של מיגו אינו נאמן לעשות את עצמו רשע כי לא מהני מיגו נגד חזקה.

י"ד* (קטע "שו"ר"), כ"ה סק"א (ובש"ש").

בענין אם אדם עושה עצמו רשע ע"י מיגו של בידו.

מ"ו.

בענין אם אדם עושה עצמו רשע ע"י הפה שאסר.

נ'.

הסברא שאדם יכול לעשות עצמו רשע אם הוא אומר כהרוב.
קפ"ד.

המחלוקת בין הראשונים בענין אם נאמן אדם לומר בדרך טענה שעשה עבירה כדי לפטור את עצמו מממון על ידי זה.
כ"ד* (קטע "עוד הביא שבהגהות").

אינו ברשותו

בענין אם מה שקובע שמיקרי אינו ברשותו הוא העובדא שאינו ברשותו במציאות או העובדא שיש להשני קניני גזילה.
תע"ט בההערה הראשונה.

ביאור הצד השני הנ"ל שנקרא אינו ברשותו מחמת הקניני גזילה של הגולן.
תע"ט בההערה הראשונה.

שאינו יכול להקנות דבר שאינו ברשותו (ודברי הרשב"א ששפיר יכול).
תס"ד*.

בענין היכא שאינו ברשות המקנה אבל יהי ברשות הקונה, האם אפשר להקנותו.
תס"ד* (קטע אחרון).

איסורי אכילה

המחלוקת בין ר"י ור"ל בענין אם מספיק בהנאת גרונו או האם צריכים גם הנאת מעיו.
שס"ז, שפ"ד.

איסורי הנאה

בענין אם איסורי הנאה נחשבים שלו או לא.

תס"ד*, תס"ח.

דברי הנתייה"מ שהבעלים מתיאשים מהם, ועד דאתי לרשות זוכה הרי הם שפיר של הבעלים כמו אחרי כל יאוש.

תס"ד* (קטע "ועל פי דברי הבית הלוי"), תס"ח סק"ג.

שני צדדים בענין למה איסורי הנאה אינם שלו: א', כי המהות של בעלות היא זכויות בהחפץ וממילא מכיון שבאיסורי הנאה אין לו שום זכות של השתמשות אין כאן בעלות, ב', שהתורה בפועל מוציאה ומפקיעה את האיסורי הנאה מבעלותו.
תס"ח סק"ה.

הטעמים לומר שאי אפשר לזכות באיסורי הנאה אפילו אם איסורי הנאה הם שלו.

תס"ד* (קטע "מיהו צ"ע על דבריו" וקטע "מיהו אכתי קשה" וקטע אחרון) - כי אינו ברשותו, קטע "ועל פי דברי הבית הלוי" - בגלל שהקונה הוא מיואש ממנו, קטע "והפרי יצחק" - כי לא נשתנה כלום ע"י המכירה כיון ששניהם אסורים (ב).

בענין אם איסורי הנאה נחשבים אינם ברשותו.

כתובות ב': תס"ד* (קטע "מיהו צ"ע על דבריו" וקטע "מיהו אכתי קשה" וקטע אחרון).

אישות

ע"י עוד בערך קידושין, ובערך חופה.

גדר הקנין שיש להבעל באשתו ע"י קידושין.
קנ"ד סק"א (קטע "וע"ע בשו"ת").

בענין אם אמרינן גם שארוסתו היא כגופו.
רנ"ג (קטע אחרון).

אמתלא

ע"י עוד בערך עדות - אינו חוזר ומגיד (בסופו).

סברות שונות בענין למה מהני אמתלא.
קכ"ד.

הצד שכתב המהרש"א שכתב"ד אפשר לחזור בלי אמתלא, והצד שכתב ששפיר צריכים אמתלא ושמהני אמתלא רק תכ"ד.
קכ"ד.

בענין אם אמתלא מהני להאמין את דבריו השניים נגד דבריו הראשונים, וממילא מהני רק כשיש לו נאמנות עצמית על דבריו השניים, או האם מהני לעקור את דבריו הראשונים, וממילא מהני אפילו כשאין לו נאמנות על הצד השני, וכגון בהודאת בעל דין, או באב שאמר קידשתי את בתי.
קכ"ג סק"ב (קטע "ובחמדת" ולהלן שם), קכ"ד, קכ"ו*.

בענין מה צריך להיות טיב האמתלא.
קכ"ו.

בענין אם האב שאמר קידשתי את בתי יכול לחזור בו ע"י אמתלא.
קב"ג.

שאפילו אם הדין הי' שעד יכול לחזור ולהעיד אבל הי' צריך אמתלא. וביאור למה הי' צריך בכה"ג אמתלא. וכן היכא שהדין הוא שהוא באמת יכול לחזור בו ע"י אמתלא כי לא נאמר בכה"ג שאינו חוזר ומגיד, למה גם בלא אמתלא אינו יכול לחזור בו.
ט"ו (קטע "ועי' בספרי"), קב"ג
סק"א (קטע "גם צ"ע" ולהלן שם),
קב"ו סק"ב.

בענין אם ע"א באיסורין יכול לחזור בו ע"י אמתלא.

ט"ו (קטע "ועי' בספרי"), קב"ג
סק"א סק"ב, קב"ה.

דברי שו"ת הר"ן שעד אחד באיסורין שהעיד בפני ב"ד אינו יכול לחזור בו אפילו ע"י אמתלא, ואם העיד שלא בפני ב"ד הרי הוא יכול לחזור בו גם בלי אמתלא, אבל רק בפני ב"ד, אבל לחזור בו שלא בפני ב"ד בעי אמתלא.

קב"ג סק"א (קטע "והקו"ש") סק"ב
(קטע "ועי' בספר").

הסברא לומר שאם חוזר ואומר שאמר מה שאמר בגלל "תמות נפשי עם פלישתים" לא חשיב אמתלא.
קס"ד.

אנן סהדי

בענין אם אנן סהדי שקול כב' עדים או עדיף מב' עדים או גרע מב' עדים.
י"א סק"א (קטע ראשון), מ' (קטע "והנה כל דברינו").

בענין מיגו נגד אנן סהדי.
כ"ו סק"א (קטע אחרון) סק"ב.

הדרך שאם ע"י עדותו מתהווה אנן סהדי הרי זה כאילו הוא עצמו העיד על תוכן האנן סהדי.
כ"ו סק"ה.

אסתר

הדרך של המהרי"ק שאסתר לא עשתה איסור כלפי שמיא במה שנבעלה לאחשורוש, אלא אדרבה מצוה רבה עשתה והצילה את ישראל, ועוד דהיתה קרקע עולם, רק שבכל זאת מיקרי ש"מעלה מעל באישה" ולכן נאסרה על מרדכי. והדרך של החפ"ן חיים שנאסרה משום שאע"פ שהביאה היתה באונס אבל ההליכה היתה ברצון. והדרך של הקו"ש דמיקרי שגם עצם הביאה היתה ברצון כי לא אנסו אותה על המעשה.
רמ"ט (קטע "ברם").

ארבעה וחמשה

בענין הא דחייב גם אם טבח ומכר ע"י שליח אע"פ שבכל התורה אין שליח לדבר עבירה, עי' בערך שליחות - טביחה ומכירה ע"י שליח.

"שנה בחטא".
תס"ח סק"ג.

שחתיכת העור והבשר בתחילת השחיטה אינה חלק מהחיוב.
תס"ט סק"א, סק"ב (קטע אחרון).

בענין אם חיובו הוא רק בשביל הסוף שחיטה בתנאי ששחט גם את התחילה, או האם גם ההתחלה היא חלק מהמחייב של דו"ה, או האם באמת גם ההתחלה לחוד מחייבת דו"ה בתנאי שיגמור, וכן האם שייך לומר שחיובו גם חל אז בפועל ממש בתנאי שיגמור.

תס"א (קטע "מיהו לכאורה"), תס"ט
סק"ב (קטע "מיהו יש ליישב")
ובהערה שם.

דברי הקו"ש שהחיוב של דו"ה הוא עבור הגניבה בתנאי שיעשה טביחה ומכירה.
תס"א (קטע "והנה ע"י היסוד").

בענין היכא שהגניבה והטו"מ באו כאחת.
תע"ט סק"א (קטע "מיהו לפי הנתיה"מ"), סק"ב, (תפ"ג קטע "מיהו האבן האזל").

בענין שטובח ומוכר אחר הגנב אינו משלם דו"ה.

ס"ב (קטע "ברם כבר"), תע"ט סק"א (קטע ראשון).

בענין שומר שטו"מ.

תפ"ג (קטע "מיהו עי' בשט"מ").

בענין היכא שמכר ע"י קנין שמהני מהתורה אבל רבנן פסלוהו (דברי הרמ"ה).

תס"ו.

בענין "כל היכא דאיתי' במכירה איתי' בטביחה, וכל היכא שלייתי' במכירה לייתי' בטביחה".

תס"ד*.

בענין הגונב שור הנסקל וטבחו (דליתי' במכירה).

תס"ד*.

הברייתא בב"ק שחייב דו"ה גם אם נתנו במתנה. ובענין אם רבי מאיר שסובר בנוגע לחזרה ביובל שמתנה אינה כמכר חולק על זה

תס"ד* (קטע "ושוב כתב לפרש").

אש

דברי הנ"י שבאשו משום חציו נחשב שהכל נגמר בשעת ההתחלה. שצ"ח סק"ב.

בא במחירת

הדרך שבא במחירת אינו בגדר רודף אלא נאמרה בו גזירת הכתוב של הותר דמו. תע"ח (קטע "ועי' בהסוגיא").

בהמה דקה

בענין אם מותר במקום פיקוח נפש. ל"ב (קטע "וע"ע שם").

בור

בענין למה בור ט' פטור ממיתה, האם זה רק בגדר גזיה"כ או האם יש גם סברא. תק"ב (קטע "ברם אין" ולהלן שם).

בענין היכא שמת השור בבור ט' האם בעל הבור חייב לכה"פ על הנזק עד מיתה.

תק"ב (קטע "ועי' בב"ק דף י"ו ולהלן שם).

שני ציורים בנוגע להנ"ל: א', היכא שקיבלה מכות ושוב נתנונה עד שמתה, ב', היכא שנשברה רגלה אבל מתה מחמת חבלות אחרות.

תק"ב (קטע "ועי' בב"ק דף י"ו ולהלן שם).

הדרך שיש לחלק ולומר שאפילו אם במיתה בבור ט' חייבים על נזקי הבהמה שעד המיתה אבל בבור י' שהמית אדם הרי הוא פטור גם על הניזקין שעד המיתה. **תק"ב** (קטע "ועי' בחזו"א").

בושת

עי' עוד בערך בושת ופגם.

שאלת הגמ' אם תשלומי בושת הם משום כסופא או משום זילותא.

תקל"ג (קטע "גם צ"ע").

שיטת הרמב"ם שתשלומי נזק וצער ובושת הם קנס.

תכ"ט, תקי"ג.

דברי הרמב"ם שמודה בבושת חייב אע"ג דס"ל דהוי קנס.

תקי"ג.

הדרך שתשלומי בושת הם רק עבור מה שהוא מתבייש ממה שהלה הכהו ומחזיקו כפחות ערך, אבל הבושת שהוא מתבייש מחמת חסרון האבר הרי היא בכלל צער ולא בכלל בושת, ושפיר משלמים עבור צער זה (מיהו הבושה הזאת באה אחרי המכה, עי' לעיל בסמוך). **תקי"ז** ("וע"ע בדף פ"ה").

בושת ופגם

עי' בערך אונס ומפתה - הגדרת זכות האב וזכות הבת.

בחירה

בענין אם אפשר לאדם להרע לעצמו או להזולת בלי שיהי' נגזר עליו. שני"ו סק"ז ולהלן שם.

בענין המחלוקת בין הרמב"ם והרמב"ן בענין למה נענשו פרעה והמצרים וסנחריב ונבוכדנצר, הלא הי' נגזר על כלל ישראל. שני"ו סק"ז (קטע ראשון).

ביאה

דברי הרשב"א והשיטה ישנה שלא מחלקים ביאה אחת לשנים לומר שע"י התחילת ביאה הרי היא נעשית זונה, ושוב ע"י הסוף ביאה הרי היא נעשית חללה.
ת"מ סק"ד (קטע אחרון).

דברי הריטב"א שמה שלכו"ע הבעל עושה אותה בעולה ע"י ביאה שלא כדרכה הרי זה רק כשקידשה עם אותה ביאה.
ש"ל.

דברי הנודע ביהודה שיש מ"ד שסובר שאין הבעל עושה אותה בעולה ע"י הביאה שלא כדרכה.
ש"ל.

שאם בא עלי' אדם אחד י' פעמים שלא כדרכה הרי הוא משלם י' פעמים קנס.
ת"מ סק"ה (קטע "מיהו י"ל").

שגם ביאה באבר מת חשיב ביאה דהא האשה נפסלת ע"ז מתרומה.
תק"ח סק"ג.

שאינ חיוב קנס היכא שבעל באבר מת.
תק"ח סק"ג.

בן סורר ומורה

בענין שמחילת אביו ואמו מהני גם לאחר שהמרה ולא רק קודם המעשה על העתיד.
תק"ג (קטע אחרון).

בעל דבר

בענין אם בעל המעשה הוא זה שנחשב הבעל דבר או האם מי שעומד עכשיו להפסיד נחשב הבעל דבר.
של"ד (קטע "ובספר קהלות יעקב").

ברי לי

כללי

בענין אם ב"ברי לי שהדבר מותר" יש לו אמנות לגבי עצמו, או האם אין לו נאמנות, רק שאין לב"ד כח להפרישו כיון שיש רק ספק איסור, והא דמפרישים אותו כשאינו

אומר ברי לי אע"פ שהדבר ספק הרי זה כי עליו עצמו יש חיוב להחמיר, והרי הוא עובר על חיוב זה, ולכן אפשר להפרישו.

א"נ שאין כח לב"ד להפרישו כי החיוב להפריש מאיסור אינו להפרישו מדבר שבעינינו מוחזק לאיסור אלא ממה שבעינינו מוחזק לאיסור.

קכ"ט (קטע "ובחי' הגרש"ש בסי' י"ד" ולהלן שם), ק"ל (קטע "והנה לעיל" ולהלן שם).

בענין היכא שאמר ברי לי, שמותר לו לאכול, האם מותר לאחרים להאכילו או האם צריכים לחוש לפני עור.

קכ"ט (קטע "ובחי' הגרש"ש בסי' י"ד" ולהלן שם, ק"ל (קטע "והנה לעיל" ולהלן שם).

בענין אם מהני ברי לי בדבר שהתורה עשתה ספק כודאי איסור.
רנ"ד (קטע "ע"ל").

בענין מה שסוטה אסורה להבועל אע"פ שגם האשה וגם הוא אומרים ברי לי.
רנ"ד (קטע "ע"ל").

ניסת לאחד מעדי' ואומרת ברי לי

דין הוולד היכא שהאשה אומרת ברי לי שמת בעלי ונשאת לאחד מעדי', וכן היכא שרק היא בגדר ברי או היכא שרק העד הוא בגדר ברי.
קכ"ט.

דברי האור שמח שרק בתרי ותרי בענין אם מת בעלה וניסת לאחד מעדי' ואומרת ברי לי הולד כשר, אבל לא היכא שיש תרי ותרי בענין אם היא חללה או לא והיא אומרת ברי לי וגם הכהן שנושא אותה אומר שברי לו.

רנ"ד (קטע "והאור שמח").

שיטת ר"ת שנשאת לאחד מעדי' ואומרת ברי לי מהני משום שהחזקה שדייקא ומינסבא מרעא להחזקת אשת איש.
ק"ל (קטע ראשון).

המחלוקת בין רש"י והר"ן בביאור ה"ברי לי" בהציוור של אומרת ברי לי (שמת בעלי) ונשאת לאחר מעדי' (וכן בענין היכא שאמרה ברי לי כי ראיתיו מת האם היא מותרת גם לעלמא).

ק"ל, קל"א, קל"א*, ק"מ סק"ב (קטע "ולפ"ז" ולהלן שם) ובההערה.

בענין אם רבי מנחם ב"ר יוסי מתיר בנשאת ואח"כ באו עדים אפילו אם נשאת למי שאינו מעדי'.

קל"ד (קטע "ועכ"פ" ולהלן שם).

המחלוקת בין הרמב"ם והרמב"ן על היכא שיש ע"א נגד ע"א בנוגע לאם מת בעלה של אשה, והיא אומרת ברי לי שמת, האם היא מותרת להנשא להעד שאומר שמת.

ק"מ.

בענין היכא שיש ע"א נגד ע"א בנוגע לאם מת בעלה של אשה, והיא אומרת ברי לי שמת כי ראיתיו מת (ולא רק ברי לי כי אני משוכנע שאילו הי' חי בודאי הי' בא) האם היא מותרת גם לעלמא.

ק"מ (קטע "ולפ"ז יוצא") ובההערה.

בענין ע"א אומר נתגרשה וע"א אומר לא נתגרשה האם מהני הכרי לי של האשה.

ק"מ סק"ב (קטע "ועוד כתב") סק"ג.

ברי לי נגד חזקה או נגד שאר דברים המכריעים

בענין שיטת הרשב"א, ועוד, שכרי לי מהני נגד חזקה.

קכ"ט (קטע "אבל הקשה"), ק"ל, קל"ד (קטע אחרון), ק"מ סק"ג.

שיטת הבית יעקב שרק בתרי ותרי סובר הרשב"א שמהני ברי לי נגד חזקה משום שבתרי ותרי נחלש כח החזקה.

ק"ל (קטע "והבית יעקב"), ק"מ סק"ג.

שיטת הקונטרס הספקות שמהני ברי לי נגד חזקה כל היכא שיש ספק ידוע לפנינו. ק"ל (קטע "והבית יעקב").

דברי הפני יהושע שמהני ברי לי נגד חזקה אפילו כשאין כאן שום דררא של ספק כלל.

ק"ל (קטע "והבית יעקב").

עוד בענין אם ברי לי מהני היכא שאין שום דבר שמעורר ספק.

ק"מ סק"ב (קטע "ויש להוסיף") סק"ג.

דברי הפ"י שדינו של הרשב"א שייך רק בהברי לי שכתב הר"ן, דהיינו שהיא אומרת שראתה אותו מת, אבל לא בהברי לי שכתב רש"י שהיא משערת ובטוחה שהוא מת.

ק"ל (קטע "ואולי"), ק"מ סק"ב (קטע "ולפ"ז יוצא").

דברי הפ"י שלפי הרשב"א מהני ברי לי נגד רוב, ודברי הגרש"ש שסובר שלא מהני כיון שרוב הוא בגדר בירור.

ק"ל (קטע אחרון), ק"מ סק"ב (קטע ראשון).

שכרי לי בודאי לא מהני היכא שיש שני עדים שאומרים שאסור.

ק"מ סק"ב (קטע ראשון).

ברכות

דברי הרמ"א שאם אנסוהו לאכול אינו מברך, ודברי הפוסקים שחולקים עליו. שס"ו.

למה מברכים ברכת הגומל, אולי ניצל בדרך מקרה ולא בהשגחה.

שנ"ו סק"ה (קטע "עוד צ"ע").

גורם לממון

דברי הראב"ד בשט"מ בב"מ דף ל"ד, ודברי האחיעזר, ודברי האור שמח, בענין גורם לממון כממון דמי.

תע"ד.

בענין דבר הגורם לממון לעומת גרמי. תע"ה.

גיד הנשה

בענין המחלוקת בין הקדמונים איך להסתכל על ספק גיד הנשה: דהנה אם מסתכלים על כל הירך ומסתפקים אם הוא אסור באכילה

תק"ד.

דברי המהרש"א בסנהדרין שהיכא שגולה הרי הוא פטור מדמי הנהרג כמו שמזיד פטור (גם בלא תנא דבי חזקיה). תפ"ז.

גמר דין

ע"י עוד בערך דיינים - הוראה ופסק דין.

גדר הגמר דין של "חייב אתה ליתן לו", והגמר דין של "צא תן לו", והגמר דין של "איש פלוני אתה חייב". תקי"ד.

גניבה וגזילה

בענין אם יש חיוב של יהרג ובל יעבור על גניבה וגזילה, ע"י בערך יהרג ובל יעבור.

ע"י עוד בערך ארבעה וחמשה.

מהות גניבה וגזילה

בענין אם חשיב גנב, וכן חייב קרבן שבועה, היכא שגנב את גוף החפץ בנסיבות שעדיין יצטרך לשלם ממון. תפ"ג ובההערה.

גניבה לעומת גזילה

בענין אם הקרן של גניבה והקרן של גזילה הם שני מיני חיובים הנלמדים מפסוקים נפרדים.

שע"ג (קטע "והנה מדרכו"), תע"ט בההערה השלישית (קטע "והנה").

הסברא שכל גנב הרי הוא יכול להתחייב גם משום גולן כי מה שהוא עושה בצינעא אינו מפקיע ממנו תורת גולן. תע"ט בסוף ההערה השלישית.

גזילה לעומת מזיק

בענין אם טביחה או עשיית שינוי אחר (תברי' או שתיי') מיקרי בגדר גזילה או האם חשיב היזק, וכן האם חייבים על זה כפל.

שס"ב (קטע "וי"ל" ולהלן שם), תע"ט סק"א (קטע "והנה בב"ק" ולהלן שם).

או לא א"כ הרי זה ציור של איתחזק איסורא, וכן הרי זה ציור של בידו כי בידו להתיר את הירך ע"י ניקור, אבל אם מסתכלים על כל חתיכה וחתיכה של בשר ומסתפקים אם הוא גיד הנשה או לא אז אין כאן איתחזק איסורא כי אם אינו גיד הנשה א"כ לעולם לא ה' גיד הנשה, וכן אין זה ציור של בידו כי אין בידו להפוך את הגיד לבשר. רצ"ו סק"ב.

גירושין

דברי תוס' בגיטין דף ד' שגירושין נחשב בגדר חב לאחרני כיון שהיא נאסרת על כהנים.

צ"ח (קטע "מיהו יש לדחות").

בענין למה במגרש לא מהני חזרה תוך כדי דיבור.

כ"א (קטע "ועי' בב"ב", וקטע "וע"ע בר"ן").

בענין כתב ידו של הבעל.

צ"ח (קטע "ועי' גם בר"ן" ולהלן שם).

שיטת הרי"ף שרבי אלעזר סובר אף עדי מסירה כרתי.

צ"ח (קטע "מיהו באמת").

דברי הקצה"ח בסי' ר' סק"ה שאין האשה (וכן עבד כנעני) צריכה לקנות את הגט אלא סגי במעשה נתינה (וכן בענין מה צריכים בקידושין). ת"ג.

הדרך שמה שהתורה אמרה שהאב מקבל גט לבתו קטנה או נערה הרי זה משום שהתורה עשתה אותו השליח שלה. תקל"ב (קטע "א" ולהלן שם).

דרך הפכית, והיינו שמה שנערה יכולה לקבל את גיטה הרי זה בתורת שלוחו של האב. תקל"ב (קטע "מיהו עי' ברמב"ן").

דינו של רב המנונא שהאשה שאמרה לבעלה גרשתני נאמנת.

קנ"ח, קנ"ט, קס"א.

גלות

בענין אם גלות היא בגדר מעשה של כפרה או בגדר עונש.

בענין אם צריכים מעשה, נוסף על קנין

דברי רש"י בב"מ דף י' ע"ב ד"ה גגו וכו' שלא סגי בקנין גניבה אלא צריכים גם מעשה.

שס"ב (קטע ראשון ולהלן שם),
שע"ה, (שע"ח), תע"ה (קטע
"ובשם").

הסברא שאפילו אם אין צריכים מעשה אבל היכא שאדם אחר עשה מעשה אז הגזילה מתיחסת רק אליו.
שע"ה (קטע "ברם נראה").

טיב הגנב (שותף, שומר), וטיב הגנב (שומר)

בענין שבשותפין שגנבו יש לכל אחד תורת גנב על כולו.
שפ"א.

בענין שומר שגנב מרשותו.
תפ"ג (קטע "והנה שיטת").

בענין למה אין הגונב מן השומר חייב כפל להשומר לפי רבי שמעון שסובר שדבר הגורם לממון כממון דמי.
תע"ד.

קנין גזילה

שיטות האחרונים שגנב קונה בתחילת הגזילה קנין של בעלות גמורה, רק שהמצוה של השבה מעכבת את הבעלות, וכן בענין מה היא הצורה של הקנין הנ"ל לפני שנפטר מהשבה.
תע"ז סק"ב.

הסברא שאצל גניבה וגזילה בודאי מהני משיכת הגנב והגזולן בכליו של הנגזל (שהוא כמו המוכר והוי כמו בכליו של המוכר) כיון שסו"ס אפקי' מרשותו.
תט"ז (קטע "א").

המחלוקת בין רב אחא ורבינא אם מהני משיכה ברה"ר, ודברי תוס' בענין אם פליגי רק בגנב וגזולן או האם גם במקח וממכר.
ת"כ סק"ג.

בענין אם הטעם למה רבינא סובר שמהני

בגניבה וגזילה משיכה לרה"ר הרי זה כי סגי לגניבה וגזילה בזה שמוציאו לרה"ר ולא בעינן כניסה לרשות הגזולן, או האם סגי באמת בכל משיכה גרועה כגון אם משך דבר שדרכו בהגבהה.
ת"כ סק"ג.

החיוב אונסין

בענין אם החיוב תשלומין כשאין הגזילה בעין נכלל הוא בוהשיב, או האם הוא מהא דכתיב ושילם, או האם הוא משום שלא גרע משואל שכל הנאה שלו וחייב באונסין.
תפ"ב (קטע "מיהו לפי" וקטע אחרון).

בענין אם החיוב אונסין של גזולן חל בשעת הגזילה או בשעת האונס.
תס"א (קטע "והנה ע"י היסוד"), תע"ו.

הסברא שמלקות אינו פוטר מהחיוב תשלומין של גנב וגזולן כי נתרבו להדיא לתשלומין ולא למלקות.
שע"ד (קטע "וע"ע באחיעזר"), שפ"ד*.

גונב מן הגנב

בענין אם גונב מן הגנב פטור רק מכפל אבל לא מקרן דגניבה וגזילה, או האם הוא פטור אפילו מקרן, וכן אינו עובר בכלל על הלאו. ובענין אם תבר'י ושתיי' חייב משום גזולן או משום מזיק (דברי הקצה"ח בסי' ל"ד סק"ג ודברי הנתייה"מ שם).
שס"ב (קטע "וי"ל"), שע"ח, תע"ד (קטע אחרון), תע"ט סק"א (קטע "והנה בכ"ק" ולהלן שם).

אם תימצי לומר שהגונב מן הגנב פטור מלשלם קרן האם זה מצד הסברא לחוד (דהיינו משום שלא הוסיף בהאיכות של הגניבה), או האם צריכים ללמוד כן מוגונב מבית האיש.
תע"ט סק"א (קטע "ולפי הדרך הנ"ל").

הקדש

בענין אם הגונב מהקדש נתמעט רק מכפל אבל הרי הוא מתחייב בהשבה ותשלומי קרן.

שע"ג (קטע "והנה מדרכו"), תע"ד (קטע אחרון).

כופר בפקדון

בענין הכופר בפקדון והחייב אחריות שלו, וכן בענין אם נעשה ברשותו כמו בכל גזלן. שע"ה (קטע "ברם נראה").

קרקע

בענין אם הגונב קרקעות עבדים ושטרות נתמעט רק מכפל או האם הוא נתמעט גם מקרן כמו הגוזל קרקעות עבדים ושטרות. שע"ג (קטע "והנה מדרכו").

שינוי קונה

דברי הנתיחה"מ שהיכא שנתחייב מיתה בשעה שגזל אינו יכול לקנות בשינוי. ת"ו.

שינוי מעשה ביחד עם שינוי השם

בענין אם שינוי מעשה צריך שיהי' עמו גם שינוי השם. תע"ג.

גנב שהשתמש בהחפץ

שיטת הבעל המאור שאע"פ שבגזל ולא נתיאשו הבעלים ובא אחר ואכלו רצה מזה גובה ורצה מזה גובה, אבל אם הראשון האכיל את השני בידיים רק הראשון חייב. שס"ב (קטע "והנה").

גרושה - מחזיר גרושתו

השיטה שאע"פ שרבי יוסי בן כיפר סובר שהתורה אסרה להחזיר את גרושתו רק אם נבעלה אחרי שנשאת לבעלה השני ונבעלה, אבל הרי זה אפילו אם לא נבעלה ע"י בעלה השני, אלא גם אם זינתה ונבעלה ע"י אדם אחר, הרי היא אסורה לבעלה הראשון. ש"ל.

גרות

דעת רש"י הנ"ל שגר יכול לדון אפילו ישראל דיני ממונות. קי"ג.

(המחלוקת בין הרמב"ם והר"ן בגר שנשא ישראלית אם יש להולד קדושת קהל מכה אמו.

של"א*.)

גרמא וגרמי

בענין הצד שגרמי חייב מהתורה, האם החיוב הוא מדין אדם המזיק או האם משום ק"ו מנזקי ממונו. תע"ה (קטע "ובשם").

שיטות הראשונים בענין מה נקרא גרמא ומה נקרא גרמי. תקי"ז.

דבר שבערוה (אין דבר שבערוה פחות משנים)

בענין הנאמנות של האם לומר מה טיבו של הולד, עי' בערך ראוה מדברת.

בענין היכא שעד אחד אומר אשתך זינתה, עי' בערך שויא אנפשי' חתיכה דאיסורא.

בענין אם מיגו מהני בדבר שבערוה או האם בעינן דוקא עדות, עי' בערך מיגו - דינים שונים בענין לאיזה דברים מועיל מיגו.

בענין מיגו נגד עד אחד בדבר שבערוה, עי' בערך עד אחד - עד אחד נגד רוב, מיגו, הפה שאסר, קול.

עי' עוד בערך קידושין - העדים.

בענין העדות של גירושין, עי' בערך גירושין - עדי חתימה ועדי מסירה.

עדות לקיומי ועדות לברורי

דברי המחנה אפרים שצריכים שנים רק לקיום הדבר, וכן גם לברר היכא שזה ענין של להוציא אשה מבעלה, כי מה שדבר שבערוה צריך שנים ילפינן מממון ובממון צריכים שנים רק להוציא. קנ"ד סק"א (קטע "שו"ר").

עד שבא רק לברר ולעשות גילוי מילתא

דברי הרמב"ן שדבר שבערוה אינו צריך שנים היכא שהעיד רק מברר ועושה גילוי מילתא בעלמא כגון להעיד איזו מכמה נשים קידש.

קי"ח (קטע "והקשה") (דברי רעק"א הנ"ל).

אב שאומר קדשתי את בתי

דברי הר"ן שהטעם למה אם אמר האב קידשתי את בתי ובא אחד ואמר לי נתקדשה הרי הוא נאמן הרי זה כי אינו אומר נגד חזקה, וביאור דבריו.
קי"ח (קטע "והקשה").

להעיד על מהות הגברא

דברי התוס' רי"ד שלהעיד על אשה שהיא גרושה או זונה או שנשבת לפוסלה מן הכהונה הרי זה בגדר דבר שבערוה, והסוברים דלא חשיב דבר שבערוה.
קי"ע סק"א, קע"ד סק"ב.

דברי הש"ש בדעת הרמב"ם שרק פסול מלידה בעי שנים כי חזינן מ"יכיר" שרק האב נאמן, אבל לומר שנתגרשה או נתחללה לא בעי שנים, ודברי הקצה"ח שרק פסול מלידה חשיב דבר שבערוה.
קי"ע סק"א, קע"ד סק"ב.

דברי הגרש"ש שרק כשמעידין עליו שהוא בן גרושה אשר בכה"ג גם זרעו נפסל הרי זה נחשב דבר שבערוה.
קע"ד סק"ב.

דברי המחנה אפרים שלקבוע מהות הגברא צריכים שני עדים.
קנ"ד סק"א (קטע "שו"ר"), קע"ד סק"א.

שיטת הרמב"ם שהוא נאמן על עצמו שהוא כהן לענין לאסור את עצמו בגרושה וטומאה, ואם הוא עובר הרי הוא לוקה, אבל הנבעלת נשאת רק ספק חללה, ופליגי המל"מ והש"ש לענין דין הבנים.
קע"א (קטע "והרמב"ם").

כנגד חזקה ושלא כנגד חזקה

בענין אם בדבר שבערוה צריכים שני עדים

גם כשאינם מעידים כנגד חזקה (דברי המהרי"ק שרק כשמעידים נגד חזקה, והשגת הש"ש).

קל"ג* (קטע "ויש להביא"), קנ"ד סק"א (קטע "ומדבריי"), קנ"ט.

דינים שונים

סברת השב שמעתתא שהיכא שלפי דברי העד אינה אסורה, אין זה נקרא שהוא אומר על דבר שבערוה כי הוא אומר שאין כאן דבר שבערוה.
קל"ו (קטע "בי").

בענין אם בדבר שבערוה מצרפים שני עדים המעידים משני טעמים, וכגון שע"א אומר שאינה שותה משום שזינתה וע"א אומר שאינה שותה משום שלא זינתה.
קמ"ד (קטע ראשון).

בענין אם עד אחד נאמן בדבר שבערוה היכא שהדבר הוא בידו, ובענין בעל שאמר גירשתי את אשתי נאמן מכאן ולהבא אבל לא למפרע.
קכ"ב (קטע "והנה בב"ב"), (רי"ח).

דוד המלך

דברי האלשיך והרלב"ג והחינוך על מה שאמר דוד "ה' אמר לו קלל".
שנ"ו סקי"ב.

דיינים**פסולי דין**

בענין דיינים הקרובים להעדים (הטעמים לפסול, ושיטת המכשירים).
ק"ד.

בענין היכא שהדיין עובר על לאו כשהוא פוסק את הדין, האם זה גופא פוסלתו להפסק דין הזה משום רשע.
ק"ז בהערה הראשונה.

בענין אם אשה כשרה לדרן.
קי"ג.

בענין אם הטעם למה אשה פסולה לדרן (לפי הפוסלים), הוא משום שהדרשה של "מלך ולא מלכה" קאי גם על שאר שימות.
קי"ג.

דברי רש"י שעבד פסול לדון ק"ו מאשה, והדרך שהוא משום ש"ממוכח שבאחיך" קאי גם על שאר שימות. ק"ג.

זילותא דבי דינא

דברי רש"י שיש זילותא דבי דינא רק אם הב"ד חוזרים בהם ב' פעמים, והסוברים שמודה רש"י שבעלמא יש זילותא דבי דינא גם ע"י פעם אחת, ורק לענין לפסול אדם מחזקתו אין אנו נמנעים מלחזור ולהכשיר אותו פעם אחת אלא חיישינן לזילותא דבי דינא רק בב' פעמים. ר"ל, רל"א (קטע "ב'").

דברי הר"י מיגש שחוששין לזילותא דבי דינא רק כשב"ד חוזרים בהם בגלל ששוב נכנס הדבר לספק אבל לא היכא שרוצים לסתור משום שהגיעו לבירור ודאי. רל"א (קטע "ג'").

הסברא שאין זילותא דבי דינא להעלות לכהונה, היכא שהורדנו אותו רק כדי לבדוק. ר"ל, רל"א (קטע "א" ו"להלן שם), רל"ה סק"ב.

הסברא שאין זילותא דבי דינא להעלות לכהונה היכא שירד מעצמו. רל"א (קטע "ד'").

הסברא שאין זילותא דבי דינא להעלות לכהונה היכא שהורדנו אותו על פי קול, ואפילו אם הוא קול גמור. רל"א (קטע "ה'").

הוראה ופסק דין

שאם הטא את הדין במזיד אין על זה שם של פסק והוראה. ק"ג (קטע ראשון).

הסברא שלאחר שהדיין כבר אמר דעתו ופסק פסקו אינו יכול להשתתף בקבלת עדות בפני דיין שעוד לא פסק כי כיון שכבר פסק הרי הוא מסולק מלהיות דיין בדין זה. ק"ב (קטע "ויש ליישב").

בענין אם קבלת עדות חשיב בגדר פסק דין על העדים עצמם. ק"ד.

דיני הדיין

הדרך שאין צריכים שידע הדיין בודאות שגם חבירו הוא דיין אמתי בדבר, אלא סגי בזה שהוא יודע שחבירו מחזיק את עצמו לדיין בדבר. ק"א.

דיני ממונות

המחלוקת בין הרמב"ם והרמב"ן בענין אם הלאו של עד לא יענה בנפש נאמר רק בדיני נפשות או האם גם בדיני ממונות. ק"ז.

הסוברים שבמון לא בעינן יכול להזימה מדאורייתא (הנו"ב), או לכל הפחות מדרבנן. שצ"ג (קטע "ועי' בבית יעקב" וקטע "ברם באמת").

דיני שמים

בענין מדת חסידות לעומת חיוב מדיני שמים: האם הדברים שהם משום מדת חסידות הם דברים שאינו חייב בהם או האם שפיר חייבים בהם כמו על הדברים שהם מדיני שמים רק שאין נענשים עליהם כמו שנענשים על הדברים שהם מדיני שמים ומש"ה רק חסידים מקיימים אותם. ל"ג.

דמאי

שלפי הפ"י שסובר שרובא וחזקה רובא עדיף הרי זה איירי רק בחזקה דאיתרע אבל חזקה דלא איתרע (כגון חזקת טבל) עדיף מרוב (כגון רוב עמי הארץ מעשרין), א"כ דמאי הי' צריך להיות אסור מדאורייתא. קפ"ז.

הודאת בעל דין כמאה עדים דמי

מהות הנאמנות

בענין אם הודאת בע"ד מהני משום נאמנות מקרא דכי הוא זה (רש"י) או משום התחייבות. מ"ז.

חזרה מהודאת בעל דין

בענין היכא שיש לו נאמנות לצד אחד אבל לא להצד השני, וכגון הודאת בעל דין, או אב שאמר קידשתי את בתי, האם אפשר לו לעקור את דבריו ע"י נתינת אמתלא שאומר טעיתי, ולמה צריכים לכה"פ שיהי' לו אמתלא.

קכ"ג סק"ב, קכ"ד, קכ"ו* סק"א.

חב לאחריני

בענין אם מה שהודאת בעל דין לא מהני כשחב לאחריני הרי זה משום שחסר בכה"ג הנאמנות הבסיסית של הודאת בעל דין, או האם נאמר בזה רק שבכה"ג האחרים יכולים להכחישו, ונפ"מ אם האחרים אינם מכחישים.

נ"ז (קטע "מיהו מה שכתב" וקטע "ויש לבאר").

בענין אם החב לאחריני צריך להיות בעניני ממון, או האם הוא הדין לכל היכא שהוא גורם רע לחבירו כגון כשהוא גורם הוצאת לעז על חבירו, וכן האם ה"ה להיכא שאינו גורם שום דבר רע מוגדר לחבירו כמו הוצאת לעז, וכגון היכא שבין כך כבר יצא לעז על חבירו, דבכל זאת אינו נאמן לומר שום דבר רע על חבירו.

תקל"ו.

בענין היכא שע"י הודאתו הרי הוא גורם שחבירו אינו יכול לגבות מאדם מסוים, אבל אכתי נשאר לו מקום אחר מאיפוא לגבות, האם זה מיקרי חב לאחריני.

מ"ד.

בענין "מודה בשטר שכתבו אין צריך לקיימו וגובה מנכסים משועבדים" (ב"מ ע"ב): למה לא חשיב הודאת בעל דין במקום שחב לאחריים.

ל"ד, מ"ג, נ"ז (קטע "גם י"ל"), ע"ו.

שהיכא שמחמת ההודאת בעל דין נקבע מצב מסוים, ושוב אח"כ רוצים להשתמש במצב זה כדי לחוב לאחריים, אין זה נקרא שהוא עצמו חב לאחריים ע"י הודאתו.

ע"ו.

הדרך שהודאת בעל דין מהני מדין נאמנות מקרא דכי הוא זה ושסברת הפסוק היא משום שאם אינו אמת מסתמא לא הי' אומר לחובתו.

קס"ד.

בענין אם אמרינן הודאת בעל דין כמאה עדים דמי גם היכא שהוא עושה את עצמו רשע.

כ"ה סק"ג (קטע "ועכ"פ"), מ' בהערה, תקל"ד.

דברי הריטב"א שהיכא שבהודאתו על ממון הרי הוא עושה את עצמו רשע הרי הוא נאמן כי מאמינים לו רק על התוצאה שהוא חייב ממון, אבל אין מאמינים לו על המעשה, אלא פלגינן דיבורו.

תקל"ד סק"א, סק"ד (קטע "מיהו דברינו"), תקל"ו (קטע "ב").

דברי הקו"ש שפלגינן נאמנות ומאמינים לו גם על המעשה, אבל רק לענין לחייבו ממון אבל לא לענין לקבוע שהוא רשע.

תקל"ד סק"א.

בענין היכא שהוא אומר גנבתי ואין לו לשלם, האם הוא נמכר על גניבתו על פי הודאת פיו.

תקל"ד סק"א.

ציורים שונים של הודאה

בענין היכא שהודה שחבירו פטור, ואילו חבירו יודע האמת שהוא חייב, האם חבירו חייב לשלם.

מ"ז.

הסברא ששייך לומר שהודאת בע"ד כמאה עדים דמי רק היכא שהודה שעשה מעשה של התחייבות של ממון, כלומר שהמעשה מחמת עצם טבעו הרי הוא מעשה של התחייבות של ממון, כגון היזק או גזילה, אבל לא כגון היכא שאשה האכילה את בעלה פירות שאינם מעושרים דקנסו רבנן את כתובתה דבכה"ג אם הודתה בכך לא מהני הודאת בע"ד להפסידה כתובתה.

תקל"ד סק"ד (קטע "מיהו עי' בפ"י" וקטע "מיהו דברינו").

הזמה

מהות עונש כאשר זמם, ודברי רבי עקיבא שעדים זוממין קנסא הוא
הדרך שבעדים זוממין העונש אינו בגלל שעבר על איסור שכתוב בתורה אלא משום העבירה השכלית שיש כאן.
תמ"ח סק"ג.

דיני העד

בענין אם כשזוממים עדים הרי הם נחשבים בעלי דבר.
אות נ"ט.
הטעמים למה עד פסול שהעיד והזמם אינו בכאשר זמם.
ק"ג (קטע "ובענין למה").

דיני ההזמה

בענין שעדים זוממין חייבים בלי התראה.
תמ"ד - תמ"ט.
"אין העדים נעשין זוממין עד שיגמר הדין על פיהם": גרר גמר דין לענין זה (הסברא שאפילו אם אח"כ נתברר שבאמת לא הי' גמר דין, אבל בכל זאת הרי הם נעשים זוממין כי מיקרי שהגענו למצב של נפש תחת נפש, ומספיק בכך).
ק"ג (קטע "גם יש ליתן" ולהלן שם).
בענין היכא שמזימים שלא בפני הניזומים, האם נהי שאין מחייבים אותם בהעונש של כאשר זמם אבל הרי הם נפסלים.
נ"ט.
שאפילו היכא שהדין הוא שהם יכולים לחזור ולהעיד, אבל לאחר שהזממו אינם יכולים כי חשיבי נוגעים בעדותן.
נ"ז (קטע "והנה "מש"כ").

כאשר עשה

בענין אם הדין של אם "הרגו אין נהרגין" הרי זה בגלל שאין עונשין מן הדין, או האם יש דרשה מיוחדת של כאשר זמם ולא כאשר עשה.
ט"ו (קטע "מיהו באמת") ובההערה.
שעדים שזממו לחייב ממון והזממו מקבלים את העונש של כאשר זמם אפילו אם הוא

ציור של כאשר עשה, דהיינו שכבר הוציאו ממון מהבעל דין.
ט"ו (קטע "מיהו באמת").

הזמה והכחשה

ביאורים שונים ב"הכחשה תחילת הזמה" בדף י"ט כאן ובב"ק דף ע"ג.
נ"ו.

ז. הלאו של לא תענה

בענין אדם שפסול לעדות שהעיד ושיקר בעדותו, האם הוא לוקה משום לא תענה.
תל"ו.
דברי הרמב"ם שעדי קינוי וסתירה שהוזמו לוקין.
תמ"ב (קטע "והנה ע"ע ברמב"ם").

דינים שונים

דברי הר"י בתוס' שהיכא שזממו לעשות לאחיו שני דברים לא אמרינן קלב"מ כיון שזממו לעשות את שני הדברים.
תמ"א, תמ"ב.

יכול להזימה

בענין אם הטעם למה התורה אמרה שצריכים יכול להזימה הרי זה כדי שיפחדו.
תמ"ט.
בענין אם צריכים שיהי' אפשרי להזים את העדים באותו ב"ד שאמרו את העדות או האם סגי בזה שיכולים להזימם בב"ד אחר.
ק"ד.
השיטה שאין עד נעשה דיין משום דחשיב עשאא"ל (וממילא היכא שאין צריכים יכול להזימה הדין נותן שעד נעשה דיין).
ק"ג, ק"ה, ק"ז.
השיטה שעד הקרוב לדיין פסול משום דהוי עדות שאי אתה יכול להזימה.
ק"ד.

יכול להזימה בצירורים שונים של עדות בדיני התורה

הסוכרים שבממון לא בעינן יכול להזימה מדאורייתא או לכל הפחות מדרבנן.
שצ"ג (קטע "ועי' בבית יעקב" וקטע "ברם באמת").

בענין אם בדיני קנסות בעינין עדות שאתה יכול להזימה.

שצ"ג (קטע "ברם באמת").

בענין אם עדים על דבר שבערוה צריכים דרישה וחקירה.

ע"ז סק"ב (קטע אחרון) ובהערה השלישית.

הדרך שהיכא שהעידו שזינתה כדי להורגה ולהפסידה כתובתה, אין צריכים שיהיו בגדר "יכול להזימה" במיוחד גם על תשלומי כתובתה, כי כדי להפסידה את כתובתה אין צריכים תורת עדות, אלא כיון שהיא נידונית למיתה ונאסרת על בעלה הרי היא מפסידה כתובתה כתוצאה מזה.

שצ"ג (קטע "ועי' בבית יעקב").

עדי בן גרושה וכן חלוצה

בענין המלקות של עדי בן גרושה: האם והצדיקו מגלה שלוקין משום לא תענה אע"פ שהוא לאו שאין בו מעשה, או האם הן מלקות חדשות, ואם הן משום לא תענה האם זה עבור העבירה של עדות שקר או משום הרעה שעשה לחבירו, וכן אם הן מלקות חדשות מוצדיקו יש לחקור כהנ"ל דהיינו האם המלקות הן עבור העדות שקר או משום הרעה לחבירו.

תמ"ב (קטע "וראיתי" ולהלן שם), תמ"ד (קטע "ועי' במהרש"א").

הדרך שכתבו תוס' בריש מכות שאפילו כשאי אפשר לקיים כאשר זמם כגון בבן גרושה אבל חשיב יכול להזימה כיון שלכה"פ לוקין.
תמ"ב (קטע ראשון).

עדי שטר שהוזמו.

השיטה שא"א להזים עדי שטר.

נ"ו (קטע "והנה לכאורה").

עדי איסור שהוזמו.

שבעדות איסור ליכא דין הזמה כיון שמספיק בע"א.

רי"ז סק"א (קטע "א'").

דברי הנתיחה"מ שבאיסורין, אפילו כשצריכים שני עדים (כגון נגד חזקה), אין צריכים

הגדה בב"ד, ואינם מתחייבים בכאשר זמם, ודברי הקובץ הערות שלפ"ז הה"נ שאין פסול קורבה, ודברי הקצה"ח ששפיר מתחייבים בכאשר זמם.

כ"ד בהערה השלישית.

עדי שור הנסקל שהוזמו.

דברי הרמב"ם והמאירי על היכא שהעידו על השור שהרג את הנפש והוזמו.

תמ"ב (קטע "וע"כ בפ"כ שם" וקטע "ועוד הן").

הפה שאסר הוא הפה שהתיר

כללי

בענין אם הכוונה בהפה שאסר היא למיגו רגיל של אי בעי שתק, או האם הוא כח חדש, וביאור הכח החדש.

ב', ו', י' סק"א, י"א סק"ג, י"ב (קטע אחרון), י"ד סק"ו, ט"ז, כ"א, כ"ב, ל"ו סק"ד, ל"ח, קי"ד, קי"ז, קמ"ו, קע"ה.

בענין אם מהני היכא שאמר את החלק השני לאחר כדי דיבור מהחלק הראשון.

ו' (קטע "ולפי"), י"א סק"ג בהערה השני', כ"א, כ"ב, קי"ד.

קושיית המ"מ שאם צריכים תכ"ד א"כ תיפוק ל" משום חזרה תכ"ד.

כ"א (קטע "מיהו עי' בתיו"ט").

בענין אם מועיל היכא שתבעו אותו, וממילא לא הי' יכול לשתוק, רק דחשיב בגדר הפה שאסר משום שבלי הודאתו לא היינו יודעים שיש איזה ריעותא.

ו' (קטע "וכן לפי" ולהלן שם), ל"ו סק"ד, קמ"ו.

בענין היכא שנתבטל הפה שאסר לאחר זמן ע"י שבאו עדים על החלק הראשון, האם אכתי מהני משום שנשאת הראי' שהוא אומר אמת ממה שלא שתק (ואין חוששין שמא לא שתק כי חשש שמא יבואו עדים על תחילת דבריו ולכן רצה שיהי' לו הפה שאסר).

ב' ובהערות שם, קנ"ח, קע"ה.

הדרך שאפילו אם הנאמנות של הפה שאסר אינה מתבטלת בהציור הנ"ל כיון שנשאר כח הראי, אבל בכל זאת האשה שאמרה אשת איש אני ונתגרשתי נאמנת רק לפני שבאים עדים ומעידים שהיתה אשת איש, אבל אם באו עדים מתבטלת הנאמנות שלה, כי שאני התם שהחזיקה את עצמה בחזקה אשת איש.
ב'.

דברי השט"מ שמאי דתנן ש"כתב ידינו הוא אבל אנוסים היינו הרי אלו נאמנים" מפני שיש להם הפה שאסר, הרי זה איירי אפילו אם אח"כ באו עדים שכ"י הוא, כי איירי שכבר איתרע השטר לפני כן.
ב', ט'.

בענין היכא שבשעה שאמרו כתב ידינו הוא אבל אנוסים היינו, והיתה לנו אפשרות לקיימו ממקום אחר אבל לא קיימנו, האם בגלל האפשרות לחוד אין להם הפה שאסר.
י' סק"א.

בענין אם היכא שיש ע"א שמקיים את השטר, מהני מה שאומרים עדי השטר כתב ידינו הוא אבל אנוסים היינו.
י' סק"ב.

הפה שאסר נגד כחות אחרים

בענין אם מהני הפה שאסר להוציא ממון.
קי"ד.

בענין הפה שאסר נגד עדים.
ו' (קטע "והנה הנפ"מ" וקטע "וע"ע בנוגע"), י"א סק"ג, י"ד סק"ו.

בענין הפה שאסר נגד עד אחד.
קס"ב.

בענין היכא שאמרו כתב ידינו הוא אבל אנוסים היינו, ואנו מכירים שהמלוה הוא אדם חלש.
י"ז.

בענין הפה שאסר נגד חזקה דמעיקרא.
כ"ד (קטע "והנה שמעתי" וקטע "והנה לפי"), ל"א.

בענין הפה שאסר נגד חזקה דאתי מכח רובא.
ל"ו סק"ג.

בענין הפה שאסר נגד החזקה של שטרך בידי מאי בעי.
ל"ו סק"ג.

בענין אם אדם יכול לעשות את עצמו רשע ע"י הפה שאסר.
י"ב (קטע אחרון), י"ד סק"ו, נ'.

הפקר ב"ד

בענין אם ב"ד יכולים להפקיר נכסי עכו"ם.
ש"כ.

בענין אם ב"ד יכולים להפקיר נכסי הקדש.
ש"כ.

הקדש

מעילה

המחלוקת בין הרמב"ם והראב"ד אם יש מעילה על הוצאה מרשות הקדש בלי שיהנה (הראב"ד) או לא (הרמב"ם).

שע"ג (קטע "דהנה עיין ברמב"ם"), תס"ד סק"ב (קטע "גם יש לפקפק").

בענין אם תשלומי מעילה הוא ביסוד דינו משום גזילה והפקעה מהקדש או משום כפרה על עצם המעשה, והאם יש חילוק בין בדיק הבית לקדושת מזבח בענין זה, ובענין מה השיעור דהיינו כמה הוא צריך להוציא או להנאות.

שע"ג, תס"ד סק"ב (קטע "מיהו לפי דרכנו" ולהלן שם).

בענין "צירף את המעילה לזמן מרובה".
שע"ג (קטע ראשון).

בענין אכילתו ואכילת חבירו מצטרפים.
שע"ג (קטע ראשון).

"קדשים שמתו יצאו מידי מעילה".

תס"ד* (קטע "והנה תוס' בסנהדרין").

גונב מהקדש

בענין אם גונב מהקדש נתמעט רק מכפל אבל הרי הוא מתחייב בהשבה ותשלומי קרן.

שע"ג (קטע "והנה מדרכו" ולהלן שם).

השגחה

הרבה מקורות בחז"ל ובראשונים ובמפרשי המקרא בענין אם השגחה פרטית נוהגת גם בבעל חי ודומם. וכן בענין אם בנוגע לבני אדם ולישראל יש מציאות שהקב"ה משאיר את הדבר למקרי הטבע. וכן בענין שאפילו אם אינו משאיר דברים למקרים אבל בכל זאת האם על ידי הכח של בחירה אפשר לאדם להרע לעצמו או להזולת בלי שיהי נגזר עליו או על הזולת.
שנ"ו סק"ז.

התראה

כללי

פסקו של הרמב"ם שהתראה היא להבחין בין שוגג למזיד אע"פ שהוא פוסק כחכמים שגם חבר צריך התראה.
תמ"ח סק"א.

בענין אם הא דבעינן שלא יעבור תכ"ד מההתראה הרי זה כי חיישינן שמא שכת את ההתראה אע"פ שבשאר מקומות אין חוששין לחשש קטן כזה.
תמ"ח סק"ב.

בענין מותרה לדבר חמור הוי מותרה לדבר קל.
תנ"ה.

בענין שאם ראו אדם עובר עבירה הרי הוא נפסל לעדות כי נקטינן שהוא מזיד אע"פ שלא התרו בו.
תמ"ח סק"ב.

שיטת תוס' שב"ביטלו ולא ביטלו" צריכים שיהי' מזיד על ביטול העשה ובכל זאת לא בעינן התראה בשעת ביטול העשה.
תמ"ח סק"ב.

התראה ברודף, במסית, בעדים זוממין

בענין המחלוקת אם רודף צריך התראה.
תע"ח.

בענין שעדים זוממין חייבים בלי התראה, ואפילו שוגגין.
תמ"ח, תמ"ט, תנ"ד.

בענין אם דברי רבי אלעזר שעדים זוממין לאו בני התראה נינהו איירי רק בנוגע להמלקות של לא תענה או האם גם לענין לעשות להם כאשר זממו לעשות.
תמ"ד.

חובל

מלקות

בענין אם מהני מחילה אחרי הכאה (או קללה) לענין שיפטר המכה או המקלל מעונש.

תק"ג (קטע "גם צ"ע על מש"כ" ולהלן שם) ובהערה שם.

דברי הקצה"ח שכיון שהדין הוא שמשלם ואינו לוקה, גם היכא שמחל הנחבל את התשלומין הדין נותן שהחיוב מלקות לא יחזור, והחולקים על זה, ודברי התוס' רי"ד בב"ק דף צ"א שאם החובל הוא עני ואין לו מה לשלם חוזר החיוב מלקות.
תכ"ד (קטע "הנה מה שנוקט").

משמעות דברי רש"י שגם היכא שהוא משלם רק ריפוי ושבת אינו לוקה.
תל"ב סק"ב.

הדרך שהלאו של חובל לא מיקרי לאו הניתן לתשלומין כי הלאו אינו על העובדא שפיחתו דמים אלא על עצם החבלה.
תמ"ג (קטע "מיהו לפי").

שיטת הרמב"ם שגם היכא שעבר החובל על לאו אחר בהדי החבלה הדין הוא שמשלם ואינו לוקה.
תמ"ג.

תשלומי נזק וארבעה דברים

בענין אם נזק הוא תשלומי הפסד שהפסיד את הנחבל, או האם הוא כופר אברו של החובל כי באמת היינו צריכים לחבול בו, או האם הוא גזיה"כ של תשלומין כפי שוויות אברו של הנחבל.

תכ"ו (קטע "גם יש ליישב" וקטע "ברם עי' בחידושי הגר"ח").

טעם למה אדם דאזיק אדם חייב ד' דברים.
תכ"ו (קטע "גם יש ליישב" וקטע
"ברם עי' בחידושי הגר"ח").

שיטת הרמב"ם שנוק וצער ובושת הרי הם
בגדר קנס.
תכ"ט.

מי הנחבל

בענין החובל בעבד כנעני שלו.
תכ"ד (סוף קטע ראשון).

חולין בעזרה

בענין אם לפי המ"ד שסובר שחולין שנשחטו
בעזרה לאו דאורייתא, האיסור דרבנן של
חולין שנשחטו בעזרה הוא איסור גברא או
איסור חפצא.

שי"ב (קטע "וי"ל דהנה"), תס"ו.

בענין אם סגי בהאיסור דרבנן של חולין
שנשחטו בעזרה כדי לגרום דחשיב שחיטה
שאינה ראוי' אפילו מהתורה.

שי"ב (קטע ראשון ובקטע "וי"ל
דהנה"), תס"ו.

שיטת הרמב"ם שהשוחט חולין בעזרה פטור
מכיסוי הדם.
תס"ו.

חופה

עשיית נישואין

בענין הטעם למה נישואין מוציאין מרשות
אב.

תקל"א (קטע אחרון).

חזקה

בענין חזקה נגד עד אחד, עיין בערך עד
אחד - עד אחד נגד חזקה, ובידו.

בענין חזקה במקום תרי ותרי, עי' בערך
עדות - תרי ותרי כשיש חזקה.

בענין חזקה נגד ברי לי, עי' בערך ברי לי
- ברי לי נגד חזקה או שאר דברים המכריעים.

בענין חזקת האם מהני לבת, עי' בערך ראוה
מדברת - מכשיר או פסול בבתה.

בענין חזקת מרא קמא, עי' בערך חזקת מרא
קמא.

בענין אם מהני חזקה להחזיק לכהונה, עי'
בערך כהונה - מעלין לכהונה.

בענין חזקת שלש שנים, עי' בערך חזקת
שלש שנים.

בענין חזקה נגד מוחזק בהדי ברי ושמא,
עי' בערך מוחזק - מוחזק נגד צירוף כוחות
אחרים.

הכח של חזקה

בענין אם חזקה דמעיקרא מהני משום דחשיב
בירור, או האם זה בגדר גזיה"כ של התנהגות
במצב של ספק.

קכ"ח (קטע "ובביאור"), ק"מ סק"ב
(קטע ראשון) סק"ג, רל"א (קטע
"ג'"), רל"ד סק"ב, רל"ה סק"א,
רמ"ב*, רנ"ח סק"א (קטע ראשון
וקטע "גם יש לחלק שאפילו").

בענין אם הכוונה בגזירת הכתוב של
התנהגות היא לגזירת הכתוב שנדון כאילו
הדבר הי' מבורר, או האם הכוונה היא
שנפסק פסק דין של ודאי איסור אבל בלי
לומר דהוי כאילו הדבר מבורר, או האם
הכוונה היא רק שלא משנים את המצב
מספק, אבל אין כאן פסק דין של ודאי
איסור.

ק"מ סק"ג.

שתמיד מכריעים ע"י החזקה שהיא על
הנקודה של מקור הספק, ושוב הרי זה מועיל
גם לגבי דבר שהוא בגדר תוצאה אע"פ
שעל התוצאה יש חזקה הפכית.
רמ"ב.

בענין היכא שנתגלה שנהגנו בטעות, האם
שייך לומר שבכל זאת נוצרה חזקה ולהחזיק.
ג' בהערה השלישית, רכ"ו סק"ו,
רל"ד.

סברת ההגהות מיימוניות שהיכא שלפי דברי
העד מעולם לא הי' הדבר אסור (ודלא כמו

שהחזקנו ששפיר הי' אסור) אין זה נקרא שהוא אומר נגד חזקה. קע"ד סק"ג.

הסברא שהיכא שאינו ספק השקול לא מהני חזקה.

קכ"ח (קטע "וע"ע בקו"ש").

בענין אם היכא שיש חזקה נגד חזקה הרי זה מיקרי כמו איקבע איסורא. קל"ג*.

דברי התשב"ץ שאם יש ספק אם האשה שהוליד ממנה היא נכרית או לא, לא שייך להעמיד את הולד על חזקת אבהתא כי אם היא גוי' הרי ולדה כמותה ואינו אביו. שכ"ט.

חזקה דאיתרע, חזקה העשויה להשתנות, חזקת צדקות, חזקה דאתי מכח רובא שיטת המהרי"ט שחזקה דאיתרע לא מהני. קנ"ג.

דברי הפ"י שחזקה דלא איתרע עדיף מרובא. קע"ד סק"ג, קפ"ז.

בענין חזקת צדקות. קכ"ח (קטע "והנה עד כאן"), רל"ו (קטע "מיהו דברי").

בענין אם יש לאדם חזקה שיעשה דברי חסידות.

כ"ד (קטע "ובאמת"), כ"ה סק"א (קטע "והנה הש"ש"), ל"ג.

הגדר של חזקה דאתי מכח רובא, ומה הוא החילוק בין רוב לבין חזקה דאתי מכח רובא. ל"א.

עוד בענין חזקה דאתי מכח רובא. כ"ג, ע"ג, קכ"ח (קטע "מיהו אוליו"), קמ"ה.

חזקה דהשתא ומקוה שנמדד ונמצא חסר

בענין כאן נמצא כאן הי'. תצ"ד, תצ"ט.

מיגו נגד חזקה

בענין מיגו נגד חזקה דמעיקרא. ל"א.

בענין מיגו של בידו נגד חזקה דמעיקרא. מ"ו.

בענין מיגו נגד החזקה של מלוה מידק דייק, או נגד החזקה של אין אדם פורע תוך זמנו, או נגד החזקה של שטרך בידי מאי בעי. כ"ו סק"א סק"ג, ל' סק"א, ל"א, קי"ט, קמ"ה.

בענין אם מיגו מהני נגד החזקה של כל מה שתחת ידו שלו הוא (היכא שאינו ציור שנצטרך להוציא). מ"ה.

חזקה אשה דייקא ומנסבא

שהחזקה שאשה דייקא ומנסבא הוי בגדר חזקה דאתי מכח רובא. קכ"ח (קטע "מיהו אוליו").

בענין החזקה שאשה דייקא ומנסבא היכא שאינה אומרת ברי לי. קל"ב.

שיטת ר"ת שנשאת לאחד מעדי' ואומרת ברי לי מהני משום שהחזקה שאשה דייקא ומנסבא מרעה להחזקת אשת איש. ק"ל (קטע ראשון), קל"ב, קל"ג סק"ד.

ג' שיטות בענין כוונת ר"ת שהחזקה שאשה דייקא ומנסבא מרעה להחזקת אשת איש. קל"ג סק"ד.

בענין היכא שיש החזקה שאשה דייקא ומנסבא נגד חזקת אשת איש, האם זה מיקרי כמו איקבע איסורא. קל"ג*.

חזקת מרא קמא

חקירת הקונטרס הספקות אם חמ"ק מהני מדין מוחזק או מדין חזקה דמעיקרא. ס"ד (קטע אחרון).

בענין אם חזקת מרא קמא נקבע רק ע"י עדים שידועים שהי' שלו, או האם גם ע"י קול שהי' שלו, או האם גם ע"י שראינו אותו דר שם בלא ערער בחזקת שהוא שלו, והאם גם ע"י שניצח ע"י חזקת ג' שנים. ס"ד (קטע "מיהו").

בענין מיגו נגד חזקת מרא קמא.
ל"א.

חזקת שלש שנים

השיטה שמהני רק מדרבנן.
ס"ד (קטע "מיהר").

בענין אם ראיית חג"ש חשיבא על המדרגה
של אנן סהדי ושני עדים.

ס"ד (קטע "והנה").

בענין מיגו נגד חג"ש.

ס"ד (קטע "והנה").

חסיד

הדרך שגם חסיד אינו חייב בהם כי אין זה
בגדר חיוב אלא בגדר מעלה ומדה טובה,
ולכן הרי הם נקראים מדת חסידות.
ל"ג.

בענין אם אדם נאמן על עצמו לומר שעבר
על מדת חסידות או האם אינו נאמן כמו
היכא שעושה את עצמו רשע.

ד' סק"ב, כ"ד (קטע "ובאמת"),
כ"ה סק"א (קטע "והנה השי"ש"),
ל"ג.

בענין אם יש לאדם חזקה שיעשה דברי
חסידות.

כ"ד (קטע "ובאמת"), כ"ה סק"א
(קטע "והנה השי"ש"), ל"ג.

טומאה

שני שבילין

שיטת תוס' שמה שבשני שבילין, אם באו
לשאול בבת אחת שניהם טמאים, הרי זה
רק מדרבנן.

רנ"ח סק"א (קטע "והא דבבאור").

שיטת תוס' שבהציוור של שני שבילין, אע"פ
שאם שאלו בזה אחר זה שניהם טהורים,
אבל בכל זאת הטהרות שיעשו אסורים לאדם
אחד, אלא שיתכן שכוונת תוס' היא רק
שאסורים בבת אחת אבל לא בזה אחר זה.
רנ"ח סק"ב.

פירושו של רש"י דאיירי שכל אחד יודע

באיזה שביל הלך רק שאינו יודע איזה דין
יש לאותו השביל.
רנ"ח סק"ג.

בענין למה בהציוור של שני שבילין כל אחד
נחשב בעל דבר לענין לשאול גם על חברו.
רנ"ט (קטע "וצ"ע על פירושו").

שיטות רש"י ותוס' והר"ן והריטב"א בענין
מה נקרא בבת אחת, ומה נקרא בזה אחר
זה, ומה נקרא בא לשאול עליו ועל חברו.
רנ"ט.

המחלוקת בין רש"י בפסחים והר"ן כאן
בענין היכא ששאל רק על עצמו, אבל סיפר
גם על חברו, וממילא החכם יודע גם על
חברו, האם זה נקרא בזה אחר זה, או האם
זה נחשב כמו שבא לשאול עליו ועל חברו.
רנ"ט.

שיטת תוס' שהיכא ששאל בבת אחת על
עצמו ועל חברו הרי זה יותר גרוע מבאו
לשאול בבת אחת, וכוונת הגמ' במה שאמרה
שיש מחלוקת בבא לשאול עליו ועל חברו
הרי היא להיכא ששאל הראשון על חברו
אחרי שכבר פסק החכם עלי' דידי'.
רנ"ט (קטע "והנה תוס'").

שאפילו לפי המ"ד שסובר שבבא לשאול
עליו ועל חברו הרי שניהם טמאים, אבל
אם השני הלך ושאל חכם אחר וטיהר אותו
הרי הוא טהור.

רנ"ט (קטע "וצ"ע על פירושו").

ספק טומאה ברשות היחיד וספק טומאה

ברשות הרבים

דברי תוס' שהיכא שיש חזקת טהרה, ספק
טומאה ברה"ר טהור משום החזקת טהרה,
ואין צריכים ללמוד מסוטה.
רנ"ח (קטע ראשון).

דברי תוס' שלא אמרינן ספק טומאה ברה"י
ספקו טמא אלא היכא שיכול להיות, אבל
לא כגון היכא שיש ספק על שני אנשים
איזה מהם נטמא, דהתם אין מטמאים שניהם
משום ספק טומאה ברשות היחיד כיון שאי
אפשר להיות ששניהם טמאים.
רנ"ח סק"א (קטע ראשון).

טוען ונטען

ע"י עוד בערך, טענה, ובערך טענין.

סומכוס ורבנן

בענין הדרך שטעמו של סומכוס למה ממון המוטל בספק חולקים הרי זה כי הו"ל כאילו שניהם מוחזקים כיון שיש דורא דממונא. ס"ט.

הדרך שלפי סומכוס לא שייך לומר כל דאלים גבר. ס"ט.

טוען טענת גנב

הטעם שכתב האור שמח למה הוא משלם כפל רק אם נשבע. תפ"ג בההערה.

טענה

ע"ע בערך טענין.

בענין אם חוששין שאדם מסדר טענותיו מחשש שמא יבואו עדים או האם אין חוששין ואפילו באופן שהיתה אפשרות שידע שיתכן שיבואו. ב' ובההערה השני' שם.

הגדרת טענת ברי וטענת שמא

בענין אם ברי מפי אחר נחשב טענת ברי. תצ"ה.

טענין

בענין אם מהני טענין להוציא ממון. תצ"ד, תצ"ה, תצ"ז סק"א.

יבום וחליצה

בענין אם גם היבמה מצווה במצות יבום או האם רק היבם. תקכ"ט סק"א.

בענין אם האיסור של אשת אח הותר לענין יבום, או רק נדחה. תק"כ סק"ב.

בענין אם ביאה שני' מותרת ביבום משום

שהאיסור של אשת אח הותר ולא רק נדחה, או האם הוא משום שלא מסתבר לומר שאמרה התורה שיבוא עלי' ויגרשנה. תק"כ סק"ב.

בענין הא דאם נאסרה שעה אחת הרי היא אסורה עולמית: מה יהי' היכא שנאסרה אבל אח"כ נעקר האיסור למפרע. וכן מה יהי' היכא שאח"כ נתברר שלא היתה אסורה, רק שבתחילה לא ידענו מזה. תפ"ט.

בענין אם הביאה הראשונה של סוטה ספק עם היבם הרי היא אסורה מהתורה, או האם היא אסורה רק מדרבנן גזירה אטו ביאה שני', אבל מהתורה הדין נותן שמצות יבום תדחה את האיסור. תק"ל סק"ב.

שיטת הרמב"ם שחייבי עשה הרי הן בנות יבום מן התורה כמו חייבי לאו ואם בעל אותן נפטרו צרתן. תק"ל סק"ג.

הקושיא איך שייך לומר ביבום בחייבי לאוין שהעשה של יבום דוחה לא תעשה הלא האשה עוברת על הלאו ואינה מצווה בהעשה, ותיירוצים על זה. תקכ"ט סק"ב.

יהרג ובל יעבור

בענין הא דאם עבר ונתרפא בעבודה זרה הרי הוא חייב מיתה. רמ"ט (קטע "ברם").

"קסבר רבי מאיר העדים שאמרו להם חתמו שקר ואל תיהרגו, יהרגו ואל יחתמו שקר", ובענין היכא שמאנסים אותו לעבור על שאר העבירות שבין אדם לחבירו. ל"ב, ל"ג.

"לא סוף דבר שאמר לו הרוג את איש פלוני אלא אפילו אמר לו חמוס את איש פלוני" (יהרג ואל יעבור) (ירושלמי ע"ז פ"ב ה"ב). ל"ב (קטע "וע"ע במהר"ק").

הסוברים שיש רק מדת חסידות למסור נפש כדי שלא להעיד שקר להפסיד את חבירו, והסוברים שרק לגדול הדור יש מדת חסידות. ל"ב (קטע "וע"ע במהר"ץ"), ל"ג. בענין יהרג ואל יעבור על מלבין פני חבירו ברבים. ל"ב (קטע "וע"ע בסוטה").

יובל

בענין אם רבי מאיר שסובר שמתנה אינה כמכר ושאינה חוזרת ביובל, סובר גם בשאר דיני התורה שמתנה אינה כמכר. תס"ד* (קטע "ושוב כתב לפרש").

יוחסין

ע"י עוד בערך כהונה - מעלין לכהונה.

(בענין המחלוקת בין הרמב"ם והר"ן בגר שנשא ישראלית האם יש להולד קדושת קהל מכח אמו ואסור במזרת. של"א*.)

בענין אשת ישראל שנתגרשה ולא ניסת לאחר: האם אסור לדור עמה בחצר אחד. רפ"ב.

יחוד

בענין אם לאיסור יחוד צריכים שישה כדי ביאה. רע"ג.

בענין אשת ישראל שנתגרשה ולא ניסת לאחר: האם אסור לדור עמה בחצר אחד. רפ"ב.

יכיר

כללי

בענין אם מה שהאב שהוא כהן נאמן לומר זה בני בן גרושה הרי זה רק היכא שהוא אומר שהי' בשוגג אבל במזיד אמרינן שאין אדם משים עצמו רשע. כ"ד* (קטע "עוד הביא הקובץ").

יכיר נגד חזקה או כחות אחרים

בענין המחלוקת בין רבי יהודה ורבנן אם יכיר מהני נגד חזקה שהחזק בפנינו. ושיטות

הראשונים בענין אם לפי הנ"ל מהני יכיר היכא שאינו מוחזק כבנו והוא אומר עליו שהוא בנו, וכן לומר על מי שמוחזק כבנו שאינו בנו, והאם יש לחלק בין שני הנדונים. כ"ד* (קטע "עוד הביא הקובץ").

בענין אם יכיר מהני נגד חזקה דמעיקרא. כ"ד* (קטע "עוד הביא הקובץ").

בענין אם יכיר מהני במקום תרי ותרי. קכ"ט (קטע "ובחיי").

על איזה דברים מועיל יכיר ועל מה אינו מועיל

בענין למה אין האב נאמן להעיד על בנו שהוא כהן כשר מדין יכיר. רי"ז סק"ב.

איכות ההכרה

דברי הרשב"ם דהיכא שאין הדבר ברור אם נתכוין האב לומר שהוא בכור מהאב, אלא הוי ספק, אז בתורת ודאי אינו מקבל פי שנים כי לא נאמר דין של יכיר לעשות ספק. קכ"ג סק"א (קטע אחרון).

חזרה מיכיר

בענין אם האב יכול לחזור בו מיכיר ע"י אמתלא. קכ"ג סק"א סק"ב.

דברי הש"ש שאפילו אם בעד אחד וביכיר לא מהני חזרה ע"י אמתלא, אבל בכל זאת הרי הוא שפיר יכול לפרש את דבריו הקודמים ע"י אמתלא, והביאור בזה. קכ"ג סק"א.

דברי הרשב"ם שמהנאמנות של יכיר אין האב יכול לחזור בו אפילו בתכ"ד. כ"א (קטע "ועי' ברשב"ם").

ילפותות

בענין אם אפשר להוציא מהפסוק לאו או עשה אפילו אם צריכים את הפסוק לעיקר הדין. תק"ג.

דברי המכילתא שאין עונשין ממון מן הדין. ג"ח, שפ"ח.

שממונא מאיסורא לא ילפינן.
תקל"א.

שאיסורא מממונא לא ילפינן.
תקל"א (קטע "וע"ע בתוס").

ביאור דברי תוס' שאע"פ שממונא מאיסורא
לא ילפינן אבל שפיר אפשר ללמוד מממונא
מאיסורא לענין שכח האב אינו נמשך לתוך
בגרות לענין ממונא כמו שאינו נמשך לענין
איסורא.

תקל"א (קטע "והנה תוס" ולהלן
שם).

בענין מה שמצינו לענין גלגול שבועה
שילפינן מממונא מאיסורא, דהיינו מה
שלומדים שמגלגלים גבי ממון ממה שמצינו
שסוטה נשבעת גלגול שבועה.
תקל"א (קטע "גם ראיתי").

בענין אם ילפינן קנסא מממונא או לא ילפינן
כמו דלא ילפינן מממונא מקנסא.
תק"ח.

ירושא

הדרך שמה שפקע קנינו של המת מנכסיו
הרי זה רק משום שאינו צריך להם, אבל
אם ה"י אפשר שהמת יצטרך לנכסיו או לא
ה"י קנינו נפקע.
של"ה.

כהונה

בענין האיסור של שבוי לכהן, ע"י בערך
שבוי.

כללי

בענין אם לכהן יש גם דין של לוי.
רכ"ב.

בענין אם כהנת שזינתה אוכלת במעשר.
רכ"ב (קטע "ומעתה יוצא" ולהלן
שם).

דברי הירושלמי בענין אם בכהן שנשא
גרושה יש חיוב של פדיון הבן.
רכ"ז (קטע "והנה מש"כ הקו"ש"
וקטע "מיהו לכאורה").

לא יקה ולא יחלל

בשיטת הרמב"ם שכהן בגרושה אינו לוקה
משום לא יחלל על בעל ולא קידש.
רע"ז.

וקדשתו

דברי הכסף משנה בשם הריב"ש בשם
הראב"ד שאפילו מי שיכול למחול על כבודו
(כמו כהן למ"ד שכבודו מחול) אינו יכול
למחול על בזיונות.
תקכ"ח (קטע "מיהו אולי").

מעלין לכהונה

בענין אם סגי בע"א להחזיקו לכהן לענין
תרומה דאורייתא.
קע"ב, קע"ג, קע"ד.

בענין אם סגי בעד אחד להכשירו לעבודה.
רכ"ז.

בענין למה לא מהני ע"א שהוא קרוב להחזיק
את קרובו בכהונה.
רי"ז סק"א.

שיטת הרמב"ם שהיכא שאביו ידוע לכהן
רק על פי ע"א או חוששין לחללות גם בלא
ערער, אבל היכא שהוא ידוע לכהן על פי
ב' עדים או שהוחזק בכהונה או צריכים
ערער.
רכ"א*.

בענין אם סגי בחזקת אבהתא להאכיל את
הבן תרומה דאורייתא.
רכ"ז.

בענין אם סגי בחזקת אבהתא להכשיר את
הבן לעבודה.
רכ"ז.

שיטת רש"י שלא מהני חזקת אבהתא כדי
להכשיר את הבן.
רכ"ו סק"ו.

בענין אם המ"ד שסובר מעלין מתרומה
ליוחסין סובר כן רק מתרומה דאורייתא.
קע"ג, קצ"ו, ר"א, ר"ו.

נשיאות כפים

בענין אם אדם נאמן על עצמו שהוא כהן לענין נשיאות כפים ולעלות לתורה ראשון. קצ"ה, רט"ו.

בענין שזר אסור מן התורה לישא את כפיו, ובענין מה שכתבו תוס' בשם הר"י שאינו יודע בזה איסור אם לא משום ברכה לבטלה. קצ"ה (קטע "והקשה"), קצ"ז.

בענין אם כשכמה כהנים מברכין יש כאן יותר ברכה מאם כשרק כהן אחד מברך. קצ"ז.

כהן גדול**כבוד כהן גדול**

דברי הכסף משנה בשם הריב"ש בשם הראב"ד שאפילו מי שיכול למחול על כבודו (כמו כהן גדול למ"ד שכבודו מחול) אינו יכול למחול על בזיונות. תקכ"ח קטע "מיהו אולי".

העשה של בתולה לכהן גדול, והלאו של אלמנה

דעת הרשב"א שהעשה של בתולה לכהן גדול הוא בגדר איסור עשה שאוסר בעולה. ודעת הרמב"ם שבבתולה לכהן גדול נאמר גם קיום עשה שיקח בתולה. ודעת הרמב"ן ש"זהו עשה בבתולי" יקח" הרי זה איסור עשה שאוסר בעולה, אבל "כי אם בתולה בעמיו יקח אשה" הרי זה ציווי חיובי שיקח בתולה. תק"ל סק"א.

שיטת הרמב"ם שכהן גדול עובר על העשה של בעולה רק אם קידש. שמ"ד (קטע אחרון).

שיטת הרשב"א שאע"פ שבעולת עצמו אסורה לכהן גדול מן התורה אבל היכא שעבר כהן גדול ונשא בעולת עצמו הרי הוא מותר לקיימה. הוא מותר לקיימה. שמ"ד (קטע ראשון).

בענין אם הכוונה במעלין מתרומה ליוחסין היא מאכילת תרומה או מחלוקת תרומה. קפ"ט סק"א, ר"ח.

בענין אם הכוונה במעלין מתרומה ליוחסין היא שחכמים תיקנו שצריכים שני עדים לתרומה כי חששו שמא יעלו מתרומה ליוחסין (וכיון שצריכים שני עדים לכן באמת מעלין) או האם הכוונה היא שתיקנו שצריכים שני עדים כדי שיוכלו להעלות. קפ"ט סק"ב, קצ"ד, קצ"ח, ר"ח.

בענין אם המחלוקת אם מעלין מתרומה ליוחסין היא תוצאה מהמחלוקת אם חולקין תרומה לעבד בלא רבו. ר"ח.

בענין "חזקה לכהונה אכילת חלה בסוריא". ר"ט, ר"י.

בענין העלות בסוריא מתרומת פירות לתרומת דגן. ר"י.

בענין מעלין משטרות ליוחסין. קצ"ז, קצ"א, קצ"ב, קצ"ג.

בענין מעלין משטרות לתרומה דרבנן. קצ"ז.

בענין אם מעלין מספר תורה רק לתרומה או האם גם ליוחסין. קצ"ג, ר"ב*.

ביאור הספק אם מעלין מנשיאות כפים ליוחסין או לא. קצ"ח.

בענין "הנושא אשה כהנת צריך שיבדוק אחרי' ארבע אמהות" קצ"ח.

בענין בדיקת ד' אמהות: השיטה שמה שחכמים סוברים שאין צריכים בדיקה זו הרי זה רק כשיש לו חזקת משפחה רק שאין יודעים אם הוא עצמו נפסל. ק"פ.

בענין אם מורידין על פי קול גם היכא שהחזק הוא עצמו ולא רק האב. רכ"ט.

שיטת ר"ת (ואולי גם רש"י) שבעולת עצמו
אסורה לכהן גדול רק מדרבנן.
שמ"ד (קטע ראשון).

המחלוקת בין רש"י ותוס' בענין אם יש תנא
שסובר שמוכת עץ מותרת לכהן גדול.
של"ו סק"ג.

כופר

הגדר של כופר דמי ניזק

בענין אם הכוונה ב"דמי ניזק" היא כפי
שז"ו להמכר בשוק, או האם הכוונה היא
כפי ערכו בפרשת ערכין.
תקל"ז.

יסוד הדין של תשלומי כופר: ממונא או כפרה או קנס, ודינים שמסתעפים מזה

בענין אם כופרא הוא ממונא או כפרה.
רי"ז סק"א (קטע "א"), שע"ב (קטע
"מיהו י"ל" ולהלן שם), תקל"ה.

בענין אם כופרא כפרה פירושו הוא שעצם
התשלומין הם חפצא של דבר המכפר כמו
קרבן, או האם הם תשלומי הפסד בעלמא,
רק שהסיבה למה התורה חייבה הרי זה
משום שע"ז הוא מתכפר. וכן בענין אם
אדרבה, כופרא ממונא פירושו הוא שהם
תשלומי הפסד, רק שהסיבה למה התורה
חייבה הרי זה משום שע"ז הוא מתכפר,
או האם הסיבה למה התורה חייבה אינה
משום שע"ז הוא מתכפר, רק שאם הוא
משלם הרי זה גם מכפר.

שע"ב (קטע "מיהו י"ל" ולהלן
שם), תקל"ה.

דברי הירושלמי שכופר הוא קנס.

תקל"ה.

שגם לפי המ"ד שסובר כופרא כפרה הרי
הוא משלם כופר על פי עצמו כמו לפי
המ"ד שסובר כופרא ממונא.
תקל"ה.

בענין אם מהני מחילה על כופר אם סוברים
כופרא כפרה.

שע"ב (קטע "מיהו י"ל" ולהלן שם).

דברי הקובץ ביאורים שכיון שכופרא כפרה

מספיק בע"א כדי לחייבו כופר ואין צריכים
ב' עדים כי יש לזה דין של איסור ולא של
ממון.

רי"ז סק"א (קטע "א").

דברי המ"מ שלפי הרמב"ם מכיון שכופרא
כפרה, ספק כופר לחומרא.

רי"ז סק"א (קטע "א").

חיוב כופר באדם שהרג

בענין המחלוקת בין הר"י והריב"א אם
אמרינן קלב"מ על כופר.

שע"ב (קטע "והנה מעתה" ולהלן
שם).

חיוב דמים

שגם כשאין חיוב לשלם כופר יש חיוב
לשלם דמים (ב"ק דף מ"ג ע"א). ודברי
הקצה"ח שדן אם אדם שהרג פטור מלשלם
את התשלומין הנ"ל של דמים משום הדרשה
של אם כופר יושט עליו "עליו ולא על
אדם", או האם זה רק משום קלב"מ.

תפ"ו סק"ב.

כללי

דברי הרמב"ם והמאירי על היכא שהעידו
על השור שהרג את הנפש והזומו.

תמ"ב (קטע "וע"ע בפ"כ שם").

כותי

בענין אם למ"ד כותים גירי אריות הן, הבא
על כותית קנאים פוגעים בו, או האם אין
פוגעין בו כי היו שם גם כאלו שנתגיירו
באמת.

שכ"ב.

השיטה שהכוונה בגירי אריות היא שבאמת
היו גרים רק שעשו אותם כגויים כי לא
נתגיירו לשמה אלא מיראה.

שכ"ג (קטע "והנה עיין במגיני
שלמה" ולהלן שם).

כיבוד אב ואם

בענין אם מחילה מועילה משום שרצונו של
אדם הוא כבודו, או האם היא מועילה משום
שהאב מוחל להבן את מה שהוא חייב לו.

תקכ"ז.

כלאים

ג' צדדים בענין המהות של כלאים, א', שכל הבגד נקרא חפצא של כלאים משום שכל הבגד של פשתים מיקרי מחובר להחוט של צמר, ב', שלא מיקרי שכל הבגד של פשתים מחובר להחוט של צמר רק שבכל זאת כל הבגד מיקרי חפצא של כלאים כי חפצא של כלאים הוא בגד שיש בו באיזה מקום שהוא צמר ופשתים יחד, ג', שבאמת רק המקום של נגיעת החוטים מיקרי החפצא של כלאים, תקב"ה סק"ב.

דברי הקובץ הערות בענין המערב עוד חוטי צמר לתוך בגד של פשתים שכבר נעשה כלאים.

תקב"ה סק"א.

בענין היכא שמוסיף עוד חתיכת פשתים לבגד של פשתים שכבר מעורב בו חוט של צמר.

תקב"ה סק"ג.

דברי הירושלמי והתוספתא שאם יש בגד גדול של פשתים, ובצד אחד יש חוט של צמר, אסור לו ללבוש את החלק של פשתים אפילו אם החלק שיש בו החוט של צמר מונח על גבי הארץ.

תקב"ה סק"ב.

שיטת הרמב"ם שחוט של צמר וחוט של פשתים וצמר גמלים באמצע הרי זה מותר. תקב"ה סק"ו, סק"ז (שיטת הרא"ש שחולק עליו).

ספקו של הנו"ב בענין היכא שיש צמר ופשתים יחד בהחלק של הבגד שמונח על הארץ והוא לובש חלק של צמר גמלים. תקב"ה סק"ז.

כרכום.

בענין עיר שכבשוה כרכום רנ"ה - רנ"ו, ר"ס - רס"ה.

כתיבה

בענין כתיבה כדיבור. י"ט, פ"א סק"א סק"ד.

לא תתחתן במ

ע"י עוד בערך נתינה.

בענין אם האב יכול לחזור בו אחרי שכבר מחל.

תקב"ז (קטע "ועי' בשו"ת" וקטע "ולכאורה נראה").

בענין שיש מצוה לכבדו גם אחרי שמחל. תקב"ז (קטע "מיהו יש לעיין"), תקב"ח (קטע "והנה דברי").

דברי הספר חסידים שהא דאמרינן כבודו מחול הרי זה רק מדיני אדם אבל לא מדיני שמים.

תקב"ז (קטע "מיהו יש לעיין"), תקב"ח (וחילוקי החיד"א בענין זה).

דברי הכסף משנה בשם הריב"ש בשם הראב"ד שאע"פ שאב יכול למחול על כבודו אבל על בזיונות לא מהני מחילה. תקב"ח (קטע "מיהו אולי").

הדרך שלא שייך לומר שרצונו של אדם הוא כבודו אלא כשהאב עושה לעצמו אבל לא כשהוא מצוה להבין לעשות לו. תקב"ז (קטע "וי"ל שרצונו").

הדרך שלא שייך לומר רצונו של אדם הוא כבודו אלא כשיש תועלת להאב מזה. תקב"ז (קטע "א"נ י"ל").

הדרך שרצונו של אדם הוא כבודו אינו דחשיב ממש כבוד חיובי להאב, אלא הכוונה היא רק דלא חשיב אי כבוד להאב. תקב"ז (קטע "וי"ל שרצונו").

כיסוי הדם

פסקו של הרמב"ם שהשוטט חולין בעזרה פטור מכיסוי הדם. תס"ו.

כישוף

בענין אם אפשר להרע לאדם ע"י כישוף אפילו אם לא נגזר עליו. שני"ו סקי"ח.

כל דאלים גבר

הדרך שלפי סומכוס לא שייך לומר כל דאלים גבר. ס"ט.

המחלוקת בין רבנן ורבי שמעון בן יוחי, דלפי רבנן הלאו נאמר רק על הז' אומות, ולפי רשב"י על כל האומות. שי"ג.

בענין אם עוברים על לא תחתן במ רק בדרך חיתון. שי"ג, שי"ח, שכ"ג.

שלפי חכמים שסוברים שלא תחתן במ נוהג מהתורה רק בז' אומות, יתכן שהן אסורות גם שלא בדרך חיתון (ורבנן אסרו כל האומות), אבל רשב"י סובר שלא תחתן במ נוהג מהתורה בכל האומות הרי הוא סובר שצריכים דרך חיתון (ושרבנן הוסיפו לאסור גם שלא בדרך חיתון). שי"ג.

בענין אם הלאו נאמר בגיותן או בגירותן. שט"ז, שכ"ג (קטע "והנה עיין").

לרים

בענין אם לכהן יש גם דין לוי. רכ"ב.

בענין מה שקנס עזרא את הלויים לענין מעשר ראשון. רכ"ב - רכ"ה.

למפרע

בענין מכאן ולהבא למפרע. תפ"ט (בענין מיאון).

דברי החיד"א שאין לפני עור על להכשיל אדם בדבר שחייב בו רק מדיני שמים. תקכ"ח (קטע "ובברכי יוסף").

לפני עור לא תתן מכשול

דברי החיד"א שאין לפני עור על להכשיל אדם בדבר שחייב בו רק מדיני שמים. תקכ"ח (קטע "ובברכי יוסף").

הסברא שהיכא שהוא מכשיל אדם באיסור דרבנן הרי הוא עובר על לפני עור דאורייתא כי הרי זה בגדר משיאו עצה רעה. ד' סק"ב.

בענין היכא שאמר ברי לי שמתר, האם מותר לאחר להאכילו, או האם הוא צריך

לחשוש שמא אסור באמת ושהוא עובר על לפני עור.

קכ"ט (קטע "ובחי" הגרש"ש בסי' י"ד" וקטע "ולפ"ז כתב").

מגדרף

בענין למה במגדרף לא מהני חזרה תוך כדי דיבור.

כ"א (קטע "ועי' בנדרים", וקטע "וע"ע בר"ן").

מודה בקנס

הטעם למה פטור

בענין למה צריכים פסוק לומר שמודה בקנס פטור, תיפוק ל' משום שאין אדם משים עצמו רשע.

כ"ה סק"ג, תקל"ד סק"ד (קטע "ועיין ביבמות" ולהלן שם).

משמעות דברי רש"י ביבמות שמודה בקנס פטור מפני שאין אדם משים עצמו רשע.

כ"ה סק"ג, תקל"ד סק"ד (קטע "ועיין ביבמות" ולהלן שם).

פוטר עצמו מכלום

בענין מודה בקנס שפטר עצמו מכלום. תקל"ד בהערה השני'.

השיטה שאע"פ שמודה בקנס פטור אבל גם בקנס שיין הדין של הודאת בעל דין, וממילא הרי הם סוברים שכשהוא מודה חוץ לב"ד, אשר שם לא נאמר הדין של מודה בקנס פטור, הרי הוא חייב משום הודאת בע"ד, והשגת הקצה"ח על זה שגם המודה חוץ לב"ד פטור, רק שאם הודה חוץ לב"ד ואח"כ באו עדים הרי הוא חייב, משא"כ כשהודה בב"ד ואח"כ באו עדים הרי הוא נשאר פטור.

תקל"ד סק"ד (קטע "ועיין עור בקצה"ח").

דינים שונים בנוגע לטיב ההודאה

בענין שהיכא שצריכים להודאתו, לא על עיקר המעשה, אלא רק כדי לדעת שהי' קיים תנאי מסוים שצריכים בשביל החיוב, גם זה מיקרי מודה בקנס.

נ"ז ובהערה הראשונה שם.

שהיכא שאין צריכים הודאתו, אלא צריכים רק שלא יכחיש, אין זה נקרא שהודה בקנס. נ"ז (סוף קטע "ויש לבאר"), תצ"ז סק"ב.

בענין מודה בקנס שהוא רק מדרבנן. תקל"ד סק"ד בההערה הראשונה.

מוחזק

דררא דממונא

בענין ברי ושמא בהדי מוחזק כנגד חזקה דמעיקרא.

תצ"א סק"ב.

(הדרך שברררא דממונא חשיבי שניהם מוחזקים. ס"ט.)

תפיסה

דברי הקובץ הערות שלפי הצד שתקפו כהן מוציאים אותו מידו, הממון נעשה בתורת ודאי ממונו של הישראל שהוא המוחזק הראשון אפילו אם כלפי שמיא גליא שהוא משקר.

ס"ד בההערה השני'.

סברת ר' חיים אחיו של הקצה"ח, והגרא"ק בדעת הרמב"ם, שתפיסה לאחר שנולד הספק מהני בטענת ברי רק היכא שבלי התפיסה הי' הדין שהממע"ה, אבל לא היכא שהי' הדין יחלוקן.

ס"ו (קטע "ונראה").

הראשונים שסוברים שתפיסה ברשות מהני. ס"ח.

דברי תוס' בדרך כ' ע"א שתפיסה מהני רק בטוען טענת ברי, ודבריהם בסוף דף ט"ז שם שתפיסת האשה שם מהני רק כשיש לה מיגו לומר שלא תפסה. ס"ו.

בענין היכא שיש דין תורה ואנו מסופקים אם הבעל דין נתכוין להודות, האם מהני תפיסת ה בעל דין שכנגדו. ס"ח.

"שכר בית המרחץ מחבירו בשנים עשר זהובים לשנה, דינר זהב לחדש וכו', בבא

באמצע החדש עסקינן, אבל בא בתחלת החדש כולו למשכיר, בסוף החדש כולו לשוכר" (ב"ב דף ק"ה). ס"ז, ס"ח.

מומר

דברי הראשונים והאחרונים בענין אם שייך לומר שישראל מומר מתהפך למי שיש לו דיני עכו"ם גם לקולא. שי"ט ובההערה שם.

מוציא שם רע

בענין מה שבספר המצות, במצות מוציא שם רע, הזכיר הרמב"ם רק להלקותו ושתשאר אשתו, ולא הזכיר את הקנס, ואילו במנין המצות שלפני ספר היד הזכיר רק ולו תהי' לאשה, ודברי החינוך והרדב"ז בזה. ש"ח.

מזיק

השיטה שהכוונה באסור להציל עצמו בממון חבירו היא רק שאסור להציל עצמו בחנם, אלא הרי הוא חייב לשלם אח"כ לחבירו, והשיטה שהוא חייב למסור נפש ממש ולא להציל את עצמו. ל"ב, ל"ג.

מחילה

הצד שמחילה מועלת משום שזה כאומר הריני כאילו התקבלתי. שע"ב (קטע "ובאמת מצד הסברא").

דברי הירושלמי כהנ"ל שלא מהני מחילה על קנס כי הוי בגדר דבר שלא בא לעולם כיון שהוא יכול להודות ולהפטר. של"ב סק"א (קטע ראשון), של"ג סק"א (קטע ראשון וקטע "ועי' בירושלמי") סק"ב, תקט"ו.

בענין אם מהני מחילה על תשלומין שהם משום כפרה. שע"ב.

בענין אם מהני מחילה אחרי הכאה או קללה לענין שיפטר המכה או המקלל מעונש. תק"ג (קטע "גם צ"ע דמשמע") ובההערה השני' שם.

מיאון

דברי הגר"ח שמיאון אינו מגלה שהקידושין היו טעות אלא המיאון פועל עקירה למפרע, אבל אינו עושה עקירה למפרע לחלוטין אלא רק מכאן ולהבא למפרע. ודברי הקה"י שהמיאון מגלה באמת שהקידושין היו טעות. תפ"ט.

בענין הא שלאחר מיאון הרי הבעל מותר בקרובות' והיא מותרת בקרוביו. וכן בענין שאינו מחזיר את הפירות והמעשה ידים שאכל כל ימי הנישואין, וכן הנדרים שהפר נשארם מופרים. תפ"ט.

מיגו

ע"י עוד בערך הפה פה סאסר.

בענין מיגו נגד חזקות ע"י:

בערך חזקה - מיגו נגד חזקה.

וכן בערך חזקת שלש שנים - הכח של חזקת ג' שנים, וכחה נגד כחות אחרים.

וכן בערך חזקת מרא קמא.

מהות מיגו

בענין אם מיגו מועיל משום שהוא בגדר הוכחה וראי, או האם הוא מועיל משום "זכות טענה" ו"נאמנות".

ב', י"ב, י"ד סק"ג, ל"ח (קטע "ויש לפרש" וקטע אחרון), מ"ח, נ"ה, קי"ז (קטע "ברם י"ל"), ק"כ, רכ"א סק"א.

דרכו של הגרש"ש דהוי בגדר ראי' והוכחה, אבל ראי' והוכחה קלושה ולא חזקה, ומש"ה חכמים האמינו אותו רק כפי הכח של הטענה האחרת.

י"ב ובההערה הראשונה שם, י"ד סק"ג.

הסברא שהצד של זכות טענה שייך רק אם הטענה השני' שלא טען היא טענה מסתברת אבל לא כשאינה טענה המסתברת. ל"ח (קטע "ויש לפרש").

שהצד של זכות טענה שייך גם אם לא הי' רוצה לטעון את הטענה השני'. מ"ח, רכ"א סק"א.

הסברא שעדים, וכן אדם אחר שאינו בגדר בעל דין, אינם נאמנים במיגו, כי מיגו הוא זכות טענה וממילא הרי הוא מועיל רק לבעל דין שיש לו דין של טענה. י"ב (קטע "והנה בשט"מ"), רי"ח.

סוגים שונים של מיגו

בענין מיגו בכי תרי. ל"ז, נ"ג.

בענין מיגו דהעזה. רכ"א סק"א.

בענין מיגו לחצי טענה: המחלוקת בין הרשב"ם והרמב"ן בענין היכא שע"י הטענה השני' שהי' יכול לטעון הי' פועל פחות ממה שהוא פועל ע"י הטענה שהוא טוען, אבל הי' מוכן לטעון גם את הטענה השני', האם הוא נאמן לפעול את כל מה שנכלל בהטענה שהוא טוען או האם הוא נאמן רק כפי הטענה שהי' יכול לטעון. ו' (קטע "ולפי מה שכתבו" ובההערה שם), רכ"א סק"א.

שמיגו למפרע לא אמרינן. קי"ח (קטע אחרון), קכ"ד.

דברי הגר"א שלענין לפרש את דבריו מהני מיגו למפרע. קי"ח (קטע אחרון).

השיטה שהיכא ששיקר תחילה, לא מהני לו מיגו. ק"כ, קכ"ד.

דינים שונים בענין לאיזה דברים מועיל מיגו

הסברא שבדבר שבערוה בודאי מהני מיגו נגד ע"א כיון שהע"א אינו נחשב כלום. קמ"ה (קטע "גם י"ל דכיון").

שאינן אדם משים עצמו רשע אפילו ע"י מיגו (אפילו אם הוי רק איסור דרבנן). מ"ו.

בענין אם אדם עושה עצמו רשע ע"י מיגו של בידו.
מ"ו.

שכוונת הדרשה של אינו חוזר ומגיד היא שאפילו ע"י מיגו אינו חוזר.
י"א סק"ד, י"ב, י"ד סק"ב, מ' (קטע "גם יש ליישב").

דרכו של הגרש"א שאדם עושה עצמו רשע ע"י מיגו, ורק עדים אינם יכולים, כי ע"י שאאמער חוזר הפסול של חוזר ומגיד, וכוונת הדרשה של אינו חוזר ומגיד היא שאפילו ע"י מיגו אינו חוזר.
י"ב, י"ד סק"ב, מ' (קטע "גם יש ליישב"), מ"ו.

מיגו להוציא

בענין המחלוקת אם מיגו מועיל להוציא.
רס"ז (קטע "והנה עי' בקו"ש").

בענין שמיגו בהדי כוחות אחרים מהני להוציא, עי' בערך מוחזק - מוחזק נגד צירוף כוחות אחרים.

בענין אם מיגו מועיל נגד החזקה שכל מה שתחת ידו שלו הוא (היכא שאינו ציור שנצטרך להוציא), וכן בענין אם מיגו של בידו מועיל נגד החזקה הנ"ל.
מ"ה.

השיטה שמיגו דאי בעי שתיק מהני להוציא.
קי"ד.

מיגו במקום עדים

בענין מיגו נגד אנן שהדי.
כ"ו סק"א (קטע אחרון) סק"ב.

בענין אם יש מ"ד שסובר שמיגו במקום עדים מהני.
כ"ו סק"ב בההערה.

בענין אם מיגו מהני במקום תרי ותרי.
י"א סק"ב, נ"ד, ס' בההערה, ס"ו (קטע "ולפ"ז" ולהלן שם), קכ"ח, קל"א*, רל"ה סק"א (קטע "וע"ע בשט"מ שם").

מיגו נגד רוב

בענין מיגו נגד רוב.
ל"א (שהאו"ת והקו"ש סוברים דלא מהני), רס"ז (קטע "והנה עי' בקו"ש").

בענין מיגו בהדי מוחזק נגד רוב (היכא שבלא המיגו הי' מועיל הרוב להוציא).
רס"ז (קטע "והנה עי' בקו"ש" ולהלן שם).

מיגו נגד ע"א

בענין מיגו נגד ע"א.
קמ"ה, קס"ב.
בענין ע"א נגד ע"א ויש לאחד מהם מיגו.
קמ"ה (קטע "גם י"ל בפשטות").

מיתות בית דין

הגדרת המצוה

שיטת הרמב"ם שד' מיתות כ"ד הן ד' מצות, והמצות הן על כ"ד, ושיטת הרמב"ן שכולן הן מצוה אחת מובערת הרע מקרבך אשר לפ"ז הרי זו מצוה לכל ישראל.
שפ"ח בההערה, תקכ"ט סק"ב.

זמן המצוה

הקושיא איך ס"ד שמיתת כ"ד דוחה שבת, דאיך שייך לומר בזה שעשה דוחה לא תעשה, הלא העדים שהורגים אותו הרי הם אלו שמחללים שבת ואין הם אלו שמקיימים את המצוה.
תקכ"ט סק"ב.

הסברא שמספיק בזה שהגמר של המיתה היא המיתה הכתובה בו.
תק"ב (קטע "וי"ל שמספיק").

שמצד אחד י"ל שרק הרגע של יציאת נשמה מיקרי המיתה וכל מה שאירע קודם לזה הוי בגדר החלשה בעלמא, אבל מצד שני י"ל שהכל מיקרי בגדר המיתה ממש.
תק"ב (קטע "וי"ל שמספיק").

ברור לו מיתה יפה

בענין ברור לו מיתה יפה.
תק"ו.

מלך

הכשרים למלכות

בענין "מלך ולא מלכה" (ובענין אם נשים כשרות לשאר שררות).
ק"ג.

מורד במלכות

בענין שאין המלך חייב להרוג את המורד אלא הרי זה רק בגדר רשות.
שכ"ב.

בענין אם אמרינן במורד במלכות קלב"מ אם הזיק כלים בזמן מרידתו או האם לא אמרינן כן כיון שהריגתו היא רק רשות.
שכ"ב.

מלקות

לאו שאין בו מעשה אין לוקין עליו הדרך שהיכא שקנה חמץ בפסח (דלוקה), גם מה שהוא ממשיך לעבור אחרי הרגע הראשון הרי זה נקרא לאו שיש בו מעשה כיון שבא ע"י מעשה.
שע"ד (קטע "והנה רעק"א").

לאו הניתק לעשה, ולא הניתק לתשלומין דעת רש"י ש"בביטלו ולא ביטלו" הרי ביטול העשה הוא רק בגדר תנאי לחיוב מלקות, ודעת הריטב"א שביטול העשה חשיב חלק מגוף מעשה העבירה.

ת"מ סק"ג (קטע אחרון), תמ"ה (קטע ראשון), תמ"ח סק"ג.

שיטת תוס' ש"בביטלו ולא ביטלו" צריכים שיהי' מזיד על ביטול העשה" ובכל זאת לא בעינן התראה בשעת ביטול העשה.
תמ"ח סק"ב.

הסברא שמלקות אינו פוטר מהחיוב תשלומין של גנב וגזלן כי נתרבו להדיא לתשלומין ולא למלקות.

שע"ד (קטע "וע"ע באחיעזר"), שפ"ד*.

ממזר

מהות ממזרות

בענין הא דממזרות ותפיסת קידושין תלויות זו בזו והיכא שאין תפיסת קידושין הולד

בענין אם הדברים שנוהגים במיתת ב"ד משום הדין של ברור לו מיתת ב"ד (כגון שהאשה נסקלת לבושה, והא דבית הסקילה גבוה ב' קומות, ושמינת סייף אינה ע"י שעושים אותו גיסטרא), הרי הם נעשים לבסוף תנאים בגוף המיתה ואם שינה אין כאן קיום המצוה.
תק"ו (קטע ראשון).

שאפילו אם הם עצמם אינם נחשבים הלכות בגוף מעשה המיתה, אבל אכתי יתכן שהם מעכבים בקיום המצוה של מיתת ב"ד, כי י"ל שלקיום המצוה צריכים מיתה כהלכתא כולל גם דיני ואהבת לרעך כמוך.
תק"ו (קטע ראשון).

(מלאכי

דברי ר"י בן קרח שמלאכי הוא עזרא.
רכ"ה.)

מלוה

בענין שאין הבעל חוב גובה בראוי כבמוחזק, ובענין שהרמב"ם לא הביא דין זה.
תק"ט (קטע "ושוב דחה הגר"ח" ולהלן שם).

בענין אם החזקה שאין אדם פורע תוך זמנו היא בגדר אנן סהדי.
כ"ו סק"א (קטע "מיהו י"ל").

הטעמים שנאמרו למה המלוה יכול למחול את החוב גם אחרי שמכר את השטר חוב (משום שהמכירה מועילה רק מדרבנן, או משום שהשיעבוד הגוף נשאר אצל המלוה).
מ"ד (קטע "ועיינן עוד בתוס'").

מלחמה

ע"י עוד בערך כרכום.

דברי הרמב"ן בענין "מי האיש הירא ורך הלבב".

שנ"ו סק"ד (קטע "וכהדברים" קרוב לסופו).

ממזר: האם עצם העובדא שאין בה תפיסת קידושין הרי זה סיבה שמחייבת שהולד יהי ממזר, או האם שני הדברים הרי הם תוצאות עצמיות ושוות מחומרת האיסור. ש"מ.

הדרך שממזרות היא תוצאה מן האיסור ביאה, וכשבעינינו אין עליהם איסור, אין הולד ממזר, אפילו אם כלפי שמיא גליא שהיתה באמת אשת איש.

קכ"ט (קטע "ובחי' הגרש"ש").

בענין שהיכא שאין הקידושין חלין, לא בגלל חומרת האיסור כמו באשת איש ועריות, אלא משום הכלל של "אי עביד לא מהני", הולד ממזר. ש"מ, שמ"א.

דין הולד היכא שהאשה אומרת ברי לי שמת בעלי ונשאת לאחד מעדי' ואח"כ בא בעלה, וכן היכא שרק היא בגדר ברי או היכא שרק העד הוא בגדר ברי. קכ"ט.

מצורע

עשה דוחה ל"ת בטהרת מצורע

בענין מה שאין העשה של צפורי מצורע דוחה את העשה של שילוח הקן. תק"ל סק"ג (קטע "והנה השאגת ארי").

בענין מה שאין העשה של טהרת מצורע דוחה את העשה של השלמה. תק"ל סק"ג (קטע "מיהו השאגת ארי").

בענין אם העשה של תגלחת מצורע נחשב עשה ששוה בכל משום שכל אחד עלול להיות מצורע, או האם אינו נחשב שוה בכל כי נאמר רק על מי שהוא למעשה מצורע. שמ"ב (קטע אחרון).

מקלל

בענין אם מהני מחילה אחרי ההכאה או הקללה לענין שיפטר המכה או המקלל מעונש.

תק"ג (קטע "גם צ"ע דמשמע") ובהערה שם.

מראית עין

לזות שפתים

בענין "לזות שפתים".

קל"ט, קמ"ב, קמ"ג, קנ"א * סק"ב.

בענין אם "לזות שפתים הרחק ממך" הוא חיוב גמור, או מדת חסידות, או עצה טובה קמ"ל.

קל"ט (קטע "והנה בדעת הרא"ש").

הסברא דהיכא שיש חזקת פנוי' לא חיישינן ללזות שפתים.

קנ"א * סק"ב.

משארסתני נאנסתי

הדרך שטעמו של ר"ג שהיא נאמנת לומר משארסתני נאנסתי הוא משום "כאן נמצא כאן הי".

תצ"ד, תצ"ט.

מת

הדרך שמה שנפקע קנינו של המת מנכסיו הרי זה רק משום שאינו צריך להם, אבל אם הי' אפשר שהמת יצטרך לנכסיו, אז לא הי' קנינו נפקע.

של"ה (קטע אחרון).

מתעסק

דברי רעק"א שם שבציור שבכלל לא נעשית מחשבתו, וכגון היכא שהיתה אבן מונחת בחיקו ולא הכיר בה, הרי זה סוג של מתעסק שלא חשיב בגדר "מעשה" או "מלאכה" כלל. ת"ב בהערה.

(נבוכדנצר

בענין למה נענש, הלא כן נגזר על כלל ישראל.

שנ"ו סק"ז קטע ראשון).

נהנה

בענין אם חייב לשלם היכא שאכל באונס. שס"ו.

דברי המחנה אפרים שלא שייך שישלם משום נהנה יותר מהשויות של החפץ, ודלא כהש"ך שהביא שם. שפ"ג.

בענין אם צריכים לשלם היכא שגילה דעתו לפני ההנאה שלא ניחא ל' בההנאה.
שס"ו, ש"פ.

דברי הרשב"א שרק בקרקע מגלגלין עליו את כל ההנאה היכא שחיסרו מעט, אבל לא במטלטלין.
שפ"ג.

בענין אם כדי להיות חייב בגלל שחיסרו צריכים שיחסרוהו לכל הפחות שוה פרוטה.
שפ"ג.

נזירות

מהות נזירות

בענין אם נזירות הוא איסור גברא כמו שבועה, דהיינו שהוא אוסר על עצמו לשתות יין, או האם הוא איסור חפצא כמו נדר, דהיינו שהוא אוסר פיו לשתית יין, ושערו לתגלחת, וידו וגופו לנגיעה במתים (אי נמי שהוא אוסר את היין עליו וכן השער לתגלחת וכן מתים לנגיעה), או האם הוא תואר קדושה שהוא מחיל על עצמו והתורה היא שעושה את האיסורים.
שמ"ב סק"ב (קטע "והנה יש לפקפק").

דברי האבני מילואים שאם נזירות מיקרי איסור שווה בכל הרי זה תלוי בהצדדים הנ"ל.
שמ"ב (קטע "והנה יש לפקפק").

הלאוין והמצות

מחלוקת הסוגיות בענין אם איסורי נזיר נחשבים לאוין השוים בכל כיון שכל אחד יכול להזיר נזירות, או האם אינם נחשבים לאוין השוים בכל כי נאמרו רק למי שהוא למעשה נזיר.

שמ"ב סק"ב (קטע "והנה יש לפקפק").

נערה, בוגרת

בענין מנלן שבגרות מוציאה מרשות האב.
תקט"ז.

ביאור דברי תוס' שאע"פ שממונא מאיסורא

לא ילפינן אבל שפיר אפשר ללמוד מהפרת נדרים שכח האב בהממונות של בתו אינו נמשך לתוך בגרות.
תקל"א.

בענין מאיפוא ממעטינן בוגרת מהקנס של אונס ומפתה.
של"ו סק"ב.

נקמה

דברי החינוך שהלאו של "לא תקום" הוא כי הדבר בא אליו מהשי"ת.
שנ"ו סק"ב (קטע "וע"ע בחינוך").

נשיא

דברי הכסף משנה בשם הריב"ש בשם הראב"ד שאפילו מי שיכול למחול על כבודו (כמו נשיא למ"ד כבודו מחול) אינו יכול למחול על בזיונות.
תקכ"ח (קטע "מיהו אולי יש לפרש").

נתין - נתינה

דברי רש"י שנתניה אסורה משום לא תתחנן בם.
שט"ז, שי"ח.

שיטת הרמב"ן והרשב"א שהלאו של לא תתחנן נוהג רק בהנתינה עצמה שנתגיירה אבל לא בדורותי.
שי"ח.

בענין אם נאמר שנתניה אסורה רק מדרבנן, האם רבנן קבעו איסור גברא או גם איסור חפצא.
שי"ב (קטע "וי"ל" וקטע אחרון).

סוטה

האיסור של סוטה לבעלה

דברי המהרי"ק שליכא היתר של "אומר מותר" באשת איש שזינתה אלא אפילו אם חשבה שמותר לזנות הרי היא נאסרת על בעלה משום שנקרא שמעלה "מעל באישה".
רמ"ט (קטע "ועי' ברמב"ן" ולהלן שם).

העדות על זנות ועל קינוי וסתירה

בענין אם צריכים דרישה וחקירה ויכול להזימה כדי לאסור אשה על בעלה משום סוטה, עי' בערך הזמה סק"י.

בענין אם בדבר שבערוה מצרפים שני עדים המעידים משני טעמים, וכגון ש"א אומר שאינה שותה משום שזינתה וע"א אומר שאינה שותה משום שלא זינתה. קמ"ד (קטע ראשון).

דברי הרמב"ם שעדי קינוי וסתירה שהוזמו לוקין. תמ"ב (קטע "והנה ע"ע ברמב"ם").

עד טומאה

המחלוקת בין רש"י והרמב"ם אם עד טומאה נאמן רק אם הוא מעיד שנטמאה מתוך אותה סתירה שהעדים העידו עלי' (רש"י), או האם הוא נאמן גם אם העיד שנטמאה עם זה שקינא לה ממנו שלא מתוך אותה סתירה כיון שהיו כאן קינוי וסתירה (הרמב"ם). קמ"ד (קטע "והנה בסוטה").

דיני הזנות

דברי האבני מילואים שהיכא שזינתה כדי להנצל אין איסור כלפי שמיא, רק שבכל זאת הרי היא נאסרת משום דינו של המהרי"ק (של מעלה מעל באישה). ואם תבעתו כדי להנצל יש גם איסור כלפי שמיא כיון שעשתה מעשה. ודברי הקו"ש דלא כאבני מילואים, אלא דמיקרי אונס כי אינה אנוסה על עצם עשיית המעשה אלא הרי היא עצמה בוחרת לעשות כן כדי להנצל מהריגה ומש"ה הרי זה כמו מתרפאין.

רמ"ט (קטע "ועי' ברמב"ן" ולהלן שם).

הדרך של המהרי"ק שאסתר לא עשתה איסור כלפי שמיא במה שנבעלה לאחשורוש, אלא אדרבה מצוה רבה עשתה והצילה את ישראל, ועוד דהיתה קרקע עולם, רק שבכל זאת מיקרי ש"מעלה מעל באישה" ולכן נאסרה על מרדכי. והדרך של החפץ חיים שנאסרה משום שההליכה היתה ברצון. והדרך של

הקו"ש דמיקרי שגם עצם הבעילה היתה ברצון כי לא אנסו אותה על המעשה. רמ"ט (קטע "ברם").

הפסד כתובתה

בענין אם מה שאשה שזינתה מפסידה את כתובתה הרי זה משום עצם הזנות או האם זה עונש על זה שעברה על האיסור של זנות, או האם זה קנס על מה שהיא גרמה שתיאסר על בעלה, או האם זה בגלל דהוי כאילו התנה שחייב כתובה רק אם תהי' מותרת לו, או האם זה כדי שתהא קלה בעיניו להוציאה. שפ"ה.

דברי האור שמח שהיכא שהעידו עדים שזינתה, ובאו להמיתה ולהפסידה את כתובתה, א"כ אפילו אם העדות פסולה לגבי הפסד הכתובה (אבל לא לגבי להמיתה עיי"ש הציור) הרי היא מפסדת את כתובתה, כי כדי להפסידה את כתובתה אין צריכים תורת עדות, אלא כיון שהיא נידונית למיתה ונאסרת על בעלה הרי היא מפסידה כתובתה כתוצאה מזה.

שצ"ג (קטע "ועי' בבית יעקב").

(דברי המהרש"א שקטנה שזינתה מפסידה את כתובתה אע"פ שפיתוי קטנה אונס ואינה נאסרת, ודברי ההפלאה שם שאינה מפסידה את כתובתה. שפ"ה.)

(סנחריב

בענין למה נענש, הלא כן נגזר על כלל ישראל. שני"ו סק"ז קטע ראשון.)

ספק ספיקא**למה מהני ספק ספיקא**

בענין ס"ס מטעם רוב: האם הכוונה היא שיש רוב סיכוי להיתר (בספק ספיקא שהוא לצד ההיתר), וממילא ס"ס הוא בגדר רובא דלית' קמן די"א שהוא בגדר בירור, או האם הכוונה היא שיש מספר מסוים של אפשרויות, ורובן הן להיתר, והציור הזה שלפנינו פרש מהן, וממילא ס"ס הוא בגדר רובא דאית' קמן שאינו בגדר בירור.

ס"ס במקום תרי ותרי

בענין אם ספק ספיקא מהני במקום תרי ותרי.

רמ"ג סק"ב.

היכא שיוצא מהספק ספיקא תרתי דסתרי

הדרך שלא אזלינן בחר ספק ספיקא כשיוצא מזה תרתי דסתרי.

רנ"ח סק"א (קטע "ועוד הראה").

ספקות

בענין אם אמרינן ספיקא דרבנן לקולא היכא שיש תרי ותרי.

רמ"ג סק"ב (קטע "וכקושיית").

שהיכא שהדבר נוגע לדינים דאורייתא צריכים להחמיר אפילו לגבי הדברים שהם רק מדרבנן.

רמ"ג סק"ב (קטע "וכקושיית").

שיטות הראשונים והאחרונים בספק מתנות כהונה וספק מתנות עניים, דהיינו היכא שהדבר נוגע גם לממונות וגם לאיסורים, האם מכריעים על פי כללי ממון או על פי כללי איסור.

כ"ד (קטע אחרון), רי"ז סק"א (קטע "א").

עבד כנעני**מדריגת עבד כנעני**

בענין אם יש איסור על הרב ללמד את עבדו תורה גם כשאינו עושה כן בדרך מנהג בניו. ש"ב.

בענין החובל בעבד כנעני שלו.

תכ"ד (קטע ראשון).

גניבת עבד כנעני

בענין אם הגונב עבדים נתמעט רק מכפל או האם גם מקרן כמו הגוזל עבדים. שע"ג (קטע "והנה מדרכו").

פסולו לדון

דברי רש"י שעבד פסול לדון ק"ו מאשה, והדרך שהוא משום ש"מקרב אחיך -

ממובחר שבאחיך" קאי גם על שאר "שימות" ולא רק על מלך. קי"ג.

שחרור ע"י שן ועין

בענין מתי מתחייב האדון בהקנס של שן ועין, האם בשעה שהפיל או האם בשעת גמ"ד או האם בשעת גמ"ד למפרע.

תקי"א (קטע "והנה עי' בתוס'").

עבד עברי

בענין היכא שאומר גנבתי ואין לו לשלם האם הוא נמכר על גניבתו על פי הודאת פיו.

תקל"ד סק"א.

בענין אם האב יכול למכור את בתו שוטה אפילו אם היא כבר הביאה סימנים.

של"ו סק"א (קטע "ועכ"פ").

עבירות**איפרושי מאיסורא**

בענין אם האומר ברי לי שמותר, יש לו נאמנות לגבי עצמו, או האם אין לו, רק שבכל זאת אין לב"ד כח להפרישו כיון דהוי רק ספק, א"נ אין כח להפרישו כיון שלפי דבריו אינו עושה איסור, והחייב לאיפרושי מאיסורא אינו להפרישו ממה שבעינינו מוחזק לאיסור אלא ממה שהוא עצמו חייב לפרוש.

קכ"ט (קטע "ובחי" הגרש"ש"),

ק"ל (קטע "והנה לעיל" ולהלן שם).

בענין העובר כמה פעמים אבל בהתראה אחת

"נזיר שהי' שותה יין כל היום אינו חייב אלא אחת" (נזיר דף מ"ב): דברי הרמב"ם בפיה"מ שם שבידי שמים חייב על כל רביעית ורביעית.

תקכ"ה סק"א.

בענין נזיר שהי' שותה יין כל היום בהתראה אחת דלוקה רק אחת: האם זה משום שהכל נחשב רק מעשה אחד ארוך, וכן במדליק גדיש בשבת האם שריפת כל הגדיש נחשבת מעשה אחד ארוך, וכן תחילת ביאה וגמר ביאה, או האם זה נחשב שעבר כמה פעמים,

רק שלוקה רק פעם אחת כי ההתראה קאי
רק על הפעם הראשון וממילא השני נחשב
כשוגג.

ת"מ סק"ד סק"ה.

שגם המ"ד שסובר שחייב אחת הרי הוא
מודה שמדיני שמים חייב על כל או"א.

תקכ"ה סק"א.

עד אחד

בענין היכא שעד אחד אומר אשתך זינתה,
עי' בערך שו"א אנפשי' חתיכה דאיסורא.

בענין אם מהני עד אחד להחזיק לכהונה
או לפסול מכהונה, עי' בערך כהונה - מעלין
לכהונה.

דינים הנוהגים כשאינו נאמן

בענין אם ע"א שהעיד שקר עובר בלא
(ואפילו כשלא הועיל לחייב שבועה)
וממילא הרי הוא נפסל לשאר עדיות כי
עבר על לא תענה, או האם אינו עובר
בלא תענה (ואפילו כשהועיל לחייב
שבועה).

קל"ז (קטע "והאפיקי ים"), קמ"ד
(קטע ראשון).

דינים הנוהגים כשהוא נאמן

בענין אם חיישינן לגומלין רק היכא שכל
אחד מעיד על חברו.
קע"ב.

בענין אם חיישינן לגומלין רק היכא שכל
אחד מעיד גם על עצמו.
קע"ב.

בענין שלפעמים ע"א מהני לענין ממון

בענין אם עד אחד נאמן בממון כשנים
כשאינו בא להוציא ממון ממוחזק.

קנ"ד סק"א (קטע "שו"ר" וקטע
"ומדבריו"), רי"ז סק"א (קטע "ג").

בענין דברי הר"ן שע"א נאמן לומר שמציאה
שייכת לפלוני, ודרכיהם של השער משפט
והפרי יצחק בדבריו.

רי"ז סק"א (קטע "ג").

שאם הגיע הדין תורה לשלב שמדובר
בהוצאת ממון, אז אפילו אם עד אחד רוצה

להעיד על פרט של איסור שבתוך הדין
תורה, אינו יכול, כי גם זה נקרא עדות ממון
כיון שזה משפיע על הוצאת ממון.
כ"ד (קטע אחרון).

דברי האחיעזר שהיכא שהדבר נוגע גם לענין
איסור וגם לענין ממון, כגון להעיד על אחד
שהוא כהן ומותר לאכול תרומה (דזה נוגע
גם לענין ממון דהיינו גול שאר הכהנים),
אע"פ שמספיק בעד אחד אבל צריכים עד
כשר כדי לקבוע איסור, ושלכן כתב הרמב"ם
שע"א שמחייב שבועה צריך להיות עד כשר
כי הרי זה נוגע גם לממון, ושצ"ע דכיון
שנוגע גם לממון למה אין צריכים שנים
וכמו שמצינו בכמה מקומות (ואחד מהם
הוא מה שהזכרנו כאן לעיל בסמוך) שאפילו
אם עיקר העדות היא איסור אבל אם הדבר
נוגע גם לענין ממון או אפילו אם רק מסתעף
ממנה גם ממון צריכים שנים.
רי"ז סק"א (קטע "וכעין").

ספיקת הר"ן אם ע"א נאמן להעיד שממונו
של השני הוא מעשר שני.
רי"ז סק"א (קטע "ב").

בענין מה שעד אחד מחייב שבועה

הדרך שע"א שמעיד על אחד שהוא חייב
שבועה, אין זה שהעיד עליו חייב להשבע
שבועה שתוכנה היא שלא נתחייב שבועה,
כי ע"א מחייב שבועה רק על ממון אבל
לא שבועה אודות חיוב שבועה.
ע"ח.

עד אחד בשטר

בענין אם עד אחד בשטר חשיב שטר, ושיטת
הרמב"ם שע"א בשטר מחייב שבועה.
ע"ח, ע"ט.

בענין עד המסייע פוטר משבועה

המחלקות אם עד המסייע פוטר משבועה.
נ"א.

דברי התרומת הדשן שחד כנגד חד כמאן
דאיתנהו וממילא אם הוא שומר או מודה
במקצת ויש חד כנגד חד הרי הוא פטור
משבועה משום שנקרא שיש לו עד המסייע.
ק"מ סק"ב (קטע אחרון).

עד אחד נאמן באיסורין

בענין מאיפוא יודעים שעד אחד נאמן באיסורין היכא שאינו אומר נגד חזקה, וכן מאיפוא יודעים שהוא נאמן כנגד חזקה היכא שהדבר הוא בידו.
קל"ו (קטע "ד").

השיטה שע"א נאמן באיסורין רק להתיר אבל לא לאסור.
רכ"ו סק"ב.

בענין אם בע"א נאמן באיסורין גם קרוב כשר, וכן עדות בכתב.

כ"ד ובההערה הראשונה שם, קפ"ד, רי"ז סק"א (קטע ראשון), רנ"ג.

בענין אם בע"א נאמן באיסורין גם בעל דבר נאמן.

כ"ד ובההערה הראשונה שם, קצ"ה, רנ"ג.

דברי הנתיחה"מ שבאיסורין, אפילו כשצריכים שני עדים (כגון נגד חזקה), אבל כיון שאין צריכים הגדה בב"ד אינם מתחייבים בכאשר זמם אפילו אם העידו בב"ד, ודברי הקובץ הערות שלפ"ז הה"נ שאין פסול קורבה, ודברי הקצה"ח ששפיר חייבים בכאשר זמם.
כ"ד בההערה השלישית.

עוד בענין שבעדות איסור ליכא דין הזמה כיון דסגי בע"א.

רי"ז סק"א (קטע "א").

בענין אם עד אחד נאמן בספק טומאה ברה"י.

קל"ו (קטע "ב").

חזרה ע"י אמתלא

בענין אם ע"א באיסורין יכול לחזור בו ע"י אמתלא.

ט"ו (קטע "ועי' בספרי"), קכ"ג סק"א סק"ב, קכ"ה.

דברי שו"ת הר"ן שעד אחד באיסורין שהעיד בפני ב"ד אינו יכול לחזור בו אפילו ע"י אמתלא, ואם העיד שלא בפני ב"ד הרי הוא יכול לחזור בו גם בלי אמתלא, אבל רק בפני ב"ד, אבל לחזור בו שלא בפני ב"ד בעי אמתלא.

קכ"ג סק"א (קטע "והקו"ש" וקטע "וגם" סק"ב (קטע "ועי' בספרי").

דברי הש"ש שאפילו אם בעד אחד באיסורין (וב"כיר") לא מהני חזרה ע"י אמתלא, אבל בכל זאת לפרש את דבריו הרי הוא שפיר יכול ע"י אמתלא, והביאור בזה.
קכ"ג סק"א (קטע "ונראה לבאר" ולהלן שם).

הכחשה וברי לי

ע"י עוד בענין הכחשה בערך זה בחלק "כל היכא שהאמינה התורה עד אחד הרי הוא כשנים".

וכן ע"י בערך זה בסוף חלק "בענין מה שעד אחד מחייב שבועה".

בענין עד אחד נגד עד אחד ויש קול כאחד מהם, ע"י בערך קול.

קושיית הריטב"א והנ"י למה באחד אומר מנה ואחד אומר מאתים, אמרינן שיש כאן שני עדים על מנה, הלא אחד מהם שיקר ופסול, והרי זה כב' כתי עדים המכחישות זו את זו דאע"פ שזו באה בפני עצמה ומעידה וזו באה בפני עצמה ומעידה, אבל אחד מכת זו ואחד מכת זו אינם יכולים להעיד ביחד כי ממ"נ אחד מהם פסול.
קל"ז (קטע "ובהגהות" וקטע "שוב ראיתי").

קושיית הר"ן שהקשה (כעין הקושיא הנ"ל) על הדין שאם אחד אומר נתגרשה ואחד אומר לא נתגרשה, למה אמרינן שתרוייהו באשת איש קמסהדי ויש כאן שני עדים שהיתה אשת איש ורק ע"א אומר שנתגרשה, הלא אחד מהם שיקר ופסול, והרי זה כב' כתי עדים המכחישות זו את זו דאע"פ שזו באה בפני עצמה ומעידה וזו באה בפני עצמה ומעידה, אבל אחד מכת זו ואחד מכת זו אינם יכולים להעיד ביחד כי ממ"נ אחד מהם פסול.
קל"ז.

המחלוקת בין הרמב"ם והרמב"ן על היכא שיש ע"א נגד ע"א בנוגע לאם מת בעלה של אשה, והיא אומרת ברי לי שמת, האם היא מותרת להנשא להעד שאומר שמת.
ק"מ.

בענין היכא שיש ע"א נגד ע"א בנוגע לאם מת בעלה של אשה, והיא אומרת ברי לי שמת כי ראיתיו מת (ולא רק ברי לי כי אני משוכנע שאילו הי' חי בודאי הי' בא) האם היא מותרת גם לעלמא.

ק"מ (קטע "ולפ"ז יוצא") ובההערה.

בענין ע"א אומר נתגרשה וע"א אומר לא נתגרשה, ובענין אם מהני הברי לי של האשה.

ק"מ סק"ב (קטע "ועוד כתב") סק"ג.

בענין היכא שיש ע"א נגד ע"א בנוגע לאם מת בעלה של אשה, והיא אומרת ברי לי שמת כי ראיתיו מת (ולא רק ברי לי כי אני משוכנע שאילו הי' חי בודאי הי' בא) האם היא מותרת גם לעלמא.

ק"מ (קטע "ולפ"ז יוצא") ובההערה.

בענין אם ע"א בהכחשה כמאן דאיתי דמי או כמאן דליתי דמי.

קל"ז (קטע "וע"ע"), ק"מ סק"ב, רכ"ו סק"ו.

דברי התרומת הדשן שחד נגד חד כמאן דאיתנהו, וממילא המודה במקצת או שומר פטור משבועה בכה"ג משום שנחשב שיש לו עד המסייע.

ק"מ סק"ב (קטע אחרון).

בענין ע"א אומר נטמאת וע"א אומר לא נטמאת.

קמ"ד.

בענין היכא שעד אחד אומר שזרק את הגט קרוב לו ועד אחד אומר קרוב לה.

קנ"ב.

דברי הרמב"ם שבע"א אומר שמת, והתירוה להנשא, ושוב בא ע"א ואמר שלא מת, תנשא לכתחילה, ודעת הש"ג ביבמות בענין זה.

קל"ט.

דעת הרמב"ם שאם עד אחד אומר נתקדשה והיא מכחישה הרי זו תנשא. ואם היא אומרת שאינה יודעת, הרי זו לא תנשא ואם נשאת תצא. ואם היא מכחישה וע"א מסייע לה, הרי זו לא תנשא אבל אם היא נשאת לא תצא.

קנ"ד.

עד אחד נגד חזקה, ובידו

המחלוקת בין הרא"ש ובין הרמב"ן והרשב"א אם להלכה עד אחד נאמן באיסורין אפילו כנגד חזקה קמייתא (גם כשאינו בידו).

כ"ד (קטע "ברם ביאור זה"), קכ"ג

סק"א (קטע ראשון), קכ"ה, קנ"ד

סק"א (קטע "גם צ"ע"), ק"ע סק"ב,

רצ"ו סק"א.

בענין מאיפוא יודעים שעד אחד נאמן באיסורין היכא שאינו אומר נגד חזקה, וכן מאיפוא יודעים שהוא נאמן כנגד חזקה היכא שהוא בידו.

קל"ו (קטע "ד").

סברת ההגהות מיימוניות שהיכא שלפי דברי העד מעולם לא הי' הדבר אסור (ודלא כמו שהחזקנו ששפיר הי' אסור), אין זה נקרא שהוא אומר נגד חזקה.

קע"ד סק"ג.

ע"י עוד בענין היכא שנתגלה שהחזקנו בטעות, לעיל בערך חזקה - הכח של חזקה.

הקושיא שלפי הרמב"ן שעד אחד נאמן כנגד חזקה (גם בלי בידו) למה אין עד אחד נאמן לפסול אדם לעדות.

כ"ד (קטע "מיהו לפ"ז יוצא").

בענין אם בידו מועיל בתורת ראי' והוכחה שאומר אמת, או האם זה מועיל משום שהיכא שהדבר הוא בידו הרי הוא נחשב בעלים ובעלים נאמנים על שלהם.

קכ"ב (קטע "והנה ע"י בגיטין").

עד אחד נגד רוב, וכן נגד כחות אחרים

בענין עד אחד נגד רוב.

קמ"ה, קע"ד סק"ג, קפ"ד.

בענין ע"א נגד מיגו, ע"י בערך מיגו - מיגו נגד ע"א.

בענין ע"א נגד מיגו בדבר שבערוה, ע"י בערך מיגו - דינים שונים בענין לאיזה דברים מועיל מיגו.

בענין ע"א נגד הפה שאסר, ע"י בערך הפה שאסר - הפה שאסר נגד כחות אחרים.

בענין ע"א נגד קול, ע"י בערך קול.

"כל היכא שהאמינה התורה עד אחד הרי הוא כשנים"

המחלוקת ראשונים בענין אם אמרין שע"א נאמן כשנים, ושאינן המכחיש נאמן, רק בעד טומאה בסוטה, ועד אחד בעגלה ערופה שאומר ראיתי את הרוצח, וע"א שאומר מת בעלה, או האם גם בע"א נאמן באיסורין, וביאורים בזה.

קל"ו, קס"ה סק"ב, רכ"ו סק"ב.

הסברא שהיכא שלא אמרין שהעד הראשון הרי הוא כשנים א"כ אפילו אם אין להשני נאמנות להגיד את ההפוך, אבל להכחיש את העד הראשון שפיר יש לו כח.

קל"ו (קטע "ועוד ביאר"), קס"ה סק"ב, קס"ו, רכ"ו סק"ב.

המחלוקת בין רש"י ותוס' אם אומרים הרי הוא כשנים כל היכא שהעיד קודם (רש"י), או האם רק אם השני העיד לאחר שכבר פסקו ב"ד את הדין (תוס').

קל"ט (קטע "והנה השה"ג"), רכ"ו סק"ב.

הוחזק האיסור בע"א

דברי המל"מ והש"ש שמה שכתב הרמב"ם שלוקה בהציוור הנ"ל הרי זה רק אם הוחזק האיסור במשך ל' יום, והדברי יחזקאל שחולק על זה.

קע"א.

דברי הגרש"ש שאם בא הע"א אחרי שכבר אכל ממנו אינו נאמן אפילו לאסור את מה שנשאר כי אין מחלקים העדות.

קע"ד סק"ו.

הנאמנות של אב לומר קידשתי את בתי

הדרך שכשהתורה האמינה להאב לומר שקידש את בתו הרי היא עשתה אותו כשני עדים, ואין הכוונה שהתורה אמרה דסגי כאן בהנאמנות של ע"א נאמן באיסורין, ומשום הנ"ל אין האב יכול לחזור בו ע"י אמתלא.

קכ"ג סק"ב (קטע ראשון).

הדרך שאינו נאמן לסקול כי מה שהתורה האמינה אותו הרי זה בתורת "שויא אנפשי"

חתיכה דאיסורא" כי החשיבה אותו כעין הבעלים על בתו.

קכ"ג סק"ג.

בענין אם האב שאמר קידשתי את בתי יכול לחזור בו ע"י אמתלא.

קכ"ג.

עדות

בענין עדות בדבר שבערוה, ע"י בערך דבר שבערוה.

בענין עדות דיני ממונות, ע"י עוד בערך דיני ממונות.

בענין הא שצריכים עדות שאתה יכול להזימה, ע"י בערך הזמה - יכול להזימה.

בענין אם יש חיוב של יהרג ובל יעבור לא להגיד עדות שקר על חברו, ע"י בערך יהרג ובל יעבור.

כללי

דברי הרמב"ם בהל' יסודי התורה שהנאמנות של שני עדים אינה בגדר סברא אלא בגדר גזיה"כ לחוד, ואין הכוונה שאתי קרא וקמ"ל סברא.

י"א סק"א (קטע "ועי' בפ"י"), קכ"ח (קטע "ובספר"), קמ"ה, רי"א.

שאם הגיע הדין תורה לשלב שמדובר בהוצאת ממון, אז אפילו אם עד אחד רוצה להעיד על פרט של איסור שבתוך הדין תורה, אינו יכול, כי גם זה נקרא עדות ממון ובעי שנים כי זה משפיע על הוצאת ממון.

כ"ד (קטע אחרון).

דרישה וחקירה

בענין אם הדרישה וחקירה חשיבא חלק מגוף העדות.

ע"ז (קטע אחרון).

הגדת וקבלת עדות

בענין אם עדות היא כתחילת דין או כגמר דין.

(י"ב קטע "והנה בשט"מ"), ק"ד (קטע "והנה השלטי" וקטע "ועכ"פ").

בענין אם קבלת עדות נחשבת פסק דין על העדים עצמם.
 י"ב (קטע "והנה בשט"מ"), ק"ד (קטע "והנה השלטי" וקטע "ועכ"פ").

אין עד נעשה דיין

בענין אין עד נעשה דיין - הטעמים.
 ק"ג, ק"ד (קטע אחרון), ק"ה, ק"ז.
 דברי הרמב"ם והרמב"ן שבהלאו של ועד לא יענה בנפש נכלל גם שלא יפסוק את הדין.
 ק"ז.

דברי הרמב"ן שלפי רבנן דרבי מאיר גם דיני ממונות כלולים בהלאו של ועד לא יענה בנפש לא לפסוק את הדין.
 ק"ז (קטע "והנה מדברי הרמב"ם" וקטע "והנה חזינן מדברי הרמב"ן").

שאם העד יהי' גם דיין הרי זה חסרון גם בהעדות ולא רק בהדיינות, אלא שיש לחקור אם זה נחשב בגדר פסול בהעד או האם הגדר הוא שאינו נחשב עד כלל, ונפ"מ לענין אם אומרים בכה"ג שאם נמצא אחד מהעדים קרוב או פסול בטלו כולם.
 ק"ו, ק"ז (קטע "אמנם דברי").

שאם העד יהי' גם דיין הרי זה חסרון גם בהדיינות ולא רק בהעדות (וזה שייך רק לפי הטעם של ועמדו, וכן לפי הטעם של עביד איניש לאחזוקי שקרי, אבל לא לפי הטעם של עדות שאתה יכול להזימה).
 ק"ז.

"בדרבנן (דהיינו היכא שצריכים עדות רק מדרבנן) עד נעשה דיין".
 ק"ב (קטע ראשון).

אינו חוזר ומגיד

הילפותות להא דאינו חוזר ומגיד.
 ט"ו, י"ח.

דברי הבית יעקב בדף י"ח שאפילו אם הדין הי' שחוזר ומגיד, אבל בכל זאת לא היו יכולים לעקור את עדותם הראשונה, אלא הי' נשאר תרי ותרי (והריטב"א חולק).
 ט"ו, (כ"א), כ"ג, ס' בהערה.

הדרך שהטעם של הדין הנ"ל הוא משום

שהחקירות נחשבות חלק מגוף העדות, והדרך שאפילו אם אינן מגוף העדות אבל מ"מ כל זמן שלא נגמרו החקירות עוד לא נתקבלה העדות ומש"ה יכול לחזור בו.

ע"ז (קטע אחרון).

הדרך שאם הוא רוצה לחזור בו מאחת מן החקירות אינו יכול אע"פ שעוד לא נגמרו החקירות.

תמ"ה (קטע "ורעק"א כאן").

הדרך שהדרשה שאינו חוזר ומגיד גורמת שאינו חוזר ומגיד אפילו עם הכח של מיגו.

י"א סק"ד, י"ב, י"ד סק"ב, מ' (קטע "גם יש ליישב").

שאפילו אם הדין הי' שחוזר ומגיד אבל הי' צריך אמתלא.
 ט"ו (קטע "ועי' בספרי").

שיטת הרשב"ם שע"י שהוא מפרש דבריו הראשונים הרי הוא יכול לחזור ולהעיד.
 מ"ט סק"ג, ג' (קטע אחרון).

שיטת תוס' שבאינו חוזר ומגיד נכלל גם שאינו יכול לפרש את דבריו הראשונים כיון שגם זה יגרום לשנות את הפסק דין.

מ"ט סק"ג.

בענין הא שגם על שטר אמרינן שכיון שהגיד בתוך השטר שוב אינו חוזר ומגיד.
 י"ט.

דברי הקצה"ח שאם אחרי שנתקיים השטר אמרו עדי השטר שאנשים אחרים זייפו את חתימתן הרי זה נקרא חוזר ומגיד אע"פ שלפי דבריהם מעולם לא חתמו, והיינו משום שבעינינו יש כאן שטר שנחקרה עדותו בכ"ד, והחולקים על זה.

י"א סק"ד, נ"ו (קטע "והנה לכאורה"), נ"ז.

בענין אם היכא שעדים חזרו בהם בתכ"ד מהקיום של השטר הרי זה נחשב תכ"ד מהעדות.

י"א סק"ב, כ', כ"א.

שאפילו היכא שיכולים לחזור ולהעיד אבל

לאחר שהוזמו אינם יכולים כי חשיבי נוגעים בעדותן.
נ"ז (קטע "והנה מש"כ").

דברי הריטב"א שהיכא שרואים שחוזרים בהם משום אימת הבעל דין אינם יכולים לחזור בהם אפילו בתכ"ד.
תמ"ה (קטע "ועוד יישב").

הדרך שהיכא ששייך לומר על דבריו השניים שאין אדם משים עצמו רשע, חוזר למקומו הפסול של אינו חוזר ומגיד, אפילו תוך כדי דיבור.

י"ב (קטע "מיהו בחידושי"), י"ד סק"ב סק"ג.

הכחשה

בענין אם בפסלי בגזלנותא צריכים לפוסלו בפניו. וכן כשמזימים שלא בפני הניזומים, נהי שאין מחייבים אותם בהעונש של כאשר זמם אבל האם הם נפסלים.
נ"ט.

בענין אם העדים נחשבים בעלי דבר ושדנין גם אותם כיון שדנין אם לקבל את עדותן. ואם נאמר ששפיר נחשבים בעלי דבר, קשה למה בשני כתי עדים המכחישות זו את זו האחרונים לא חשיבי כמו שהם פוסלים את הראשונים בגזלנותא.

נ"ו (קטע "והנה כל דברינו"), נ"ח, נ"ט, ק"ח סק"א.

הדרך שבהכחשה (לפי רב הונא שסובר זו באה בפני עצמה ומעידה וזו באה פני עצמה ומעידה) אין שום פסול בהגדה כלל, רק שב"ד אינם יודעים איזו כת לקבל (ולמה לחלק בזה בין ר"ה לרב חסדא ולומר שלפי רב חסדא הכחשה נחשבת שפיר בגדר פסול בהגדה).

קל"ז (קטע אחרון).

בענין מה יהי לפי רב חסדא היכא שיש תרי ותרי על אדם מסוים אם הוא כשר לעדות או לא (ועי' להלן בסק"י בענין איך הדין לפי רב הונא).
ק"ט.

ביאורים שונים בהכחשה תחילת הזמה בדף י"ט כאן ובב"ק דף ע"ג.
נ"ו.

תרי ותרי - כללי

בענין אם קול מהני במקום תרי ותרי, עי' בערך קול.

המחלוקת בין הש"ך והקצה"ח אם תו"ת כמאן דאיתנהו דמי או לא, ונפ"מ היכא שיש תו"ת במורה במקצת או שומר אם הם חייבים לשלם או לא, האם הם נשארים חייבים שבועה, דאם כמאן דאיתנהו דמי הרי הם חייבים.

ק"מ סק"ב (קטע אחרון).

בענין מה סובר רבי מנחם ב"ר יוסי בתו"ת אם נתקדשה ונשאת לאחד מעדי'.

ק"נ.

בענין אם רבי מנחם ב"ר יוסי מתיר בנשאת ואח"כ באו עדים אפילו למי שאינו מעדי'.
קל"ד (קטע "ועכ"פ גם").

דברי רש"י והר"ן שבתו"ת אודות אם מת בעלה או לא והאשה אומרת ראיתו מת (ולא רק שברור לה שאם הי' חי הי' מגיע) הרי היא מותרת להנשא גם לעלמא.

קל"א, קל"א*, ק"מ סק"ב (קטע "ולפ"ז" ולהלן שם) ובהערה.

תרי ותרי כשיש חזקה

הדרך שהטעם של המ"ד שסובר שחזקה מועילה מדאורייתא במקום תרי ותרי הרי זה כי הוא סובר שחזקה אינה בגדר בירור אלא בגדר גזיה"כ של התנהגות במצב של ספק.

קכ"ח (קטע "ובביאור"), רל"ו (קטע "ובביאור").

שיטת הריטב"א להיפך מהנ"ל, והיינו שאפילו המ"ד שסובר שחזקה לא מהני בתרי ותרי מדאורייתא, הרי זה רק חזקה דמעיקרא אבל חזקת בירור שפיר מהני.

קכ"ח (קטע "והנה עד כאן"), רל"ו (קטע "מיהו דברי").

השיטה שמה שתו"ת הוא ספיקא דרבנן, כלומר שרבנן הם שהחמירו שלא לסמוך

על חזקת היתר, הרי זה רק היכא שהתרי ותרי הוא בענין אם יש כאן איסור אשת איש, וכן לענין שלא להכשירו לעבודה. והשיטה שאפילו לענין עבודה לא החמירו אלא רק לענין אשת איש. והשיטה שהחמירו גם לענין שלא להוציא ממון על פי החזקה, והשיטה שהחמירו לענין הכל חוץ מלענין לפסול גברא, אבל היכא שמדובר לענין להוציא ממון החמירו גם לפסול גברא. ק"ח (קטע "והנה לכאורה"), רכ"ז, רל"ו (קטע "וע"ע בר"ן" וקטע "גם י"ל" וקטע אחרון), רמ"ג סק"א.

הדרך שאפילו אם תו"ת הוא ספיקא דאורייתא ומהתורה לא אזלינן בתר חזקה במקום תרי ותרי אבל חכמים הקילו לענין תרומה דרבנן, והדרך שהקילו רק אם תרי ותרי הוא ספיקא דרבנן. קכ"ח (קטע "והנה תוס'"), רל"ו (קטע "וע"ע בר"ן"), רמ"ג סק"א.

הדרך שחזקת צדקות היא חזקה אלימתא ולא החמירו בזה לומר שתו"ת הוא ספיקא דרבנן. רל"ו (קטע "וע"ע בפ"י").

בענין היכא שיש חזקת איסור במקום תו"ת, האם זה נחשב בגדר איקבע איסורא אע"פ שלא אזלינן בתר החזקה, או האם אין זה נחשב בגדר איקבע איסורא כיון שתרי ותרי הוא ספיקא דאורייתא והחזקה היא כמאן דליתה. קל"ג*.

הדרך שאפילו אם חזקה מהני במקום תו"ת אבל אין זה בתורת בירור (כמו תמיד לפי הסוברים שחזקה קמייתא מהני בדרך בירור) אלא רק בתורת גזירת הכתוב של התנהגות, והגזיה"כ נאמרה רק על הדבר שבו נולד הספק אבל לא בנוגע להולד, ולכן לא אמרינן בכה"ג שחזקת האם מהני להבת. רמ"ב*.

שיטת הבית יעקב שבחזקה במקום תו"ת, אפילו למ"ד שמן התורה הולכים אחרי חזקה, אבל אין להחזקה את כח ההכרעה הודאית של חזקה (דהיינו שנכריע הכרעה

גמורה כמו שהי' קודם - דהיינו שנחשב שיש כאן בירור או גזירת הכתוב שנכריע כן), אלא נשאר רק שאין משנים בלי סיבה. ק"ל (קטע "והבית יעקב"), ק"מ סק"ג.

בענין המחלוקת ראשונים בנוגע להיכא שיש תרי ותרי על אדם אם הוא כשר לעדות או לא, האם הוא יכול להעיד על סמך החזקת כשרות שלו. והביאור למה לפי הפוסלים הרי זה שונה מב' כתי עדים המכחישות זו את זו דפוסקים כרב הונא שזו באה בפני עצמה ומעידה וזו באה בפ"ע ומעידה (ועי' לעיל בסק"ח בענין איך הדין לפי רב חסדא). (ע"א), ע"ב, ק"ח, ק"ט.

הקושיא למה לפי רב הונא, בתרי ותרי, זו באה בפני עצמה ומעידה וזו באה בפ"ע ומעידה, ואזלינן בתר החזקת כשרות שלהם, הלא בתרי ותרי לא אזלינן בתר חזקה. ק"ח (קטע "והנה תוס'").

המחלוקת בין הר"י והר"י בר"ר ברוך על היכא שבתחילה באו העדים שמוציאין אותה מחזקתה ומתירין אותה, האם החזקה נשארת מבוטלת גם כשבאו מכחישים, ודברי הפ"י שהיכא שנשאת כו"ע סוברים שהחזקה נשארת מבוטלת.

קל"ד (קטע "וכתב הפ"י" ולהלן שם).

דברי ר"א ברודא שהיכא שהמתירים באו תחילה הרי היא גם מקבלת חזקת היתר. קל"ד (קטע "ועכ"פ גם" ולהלן שם).

דברי הגמרא ששתי חזקות שפיר מהני במקום תרי ותרי, והמחלוקת אם היינו רק אם תו"ת הוא ספיקא דרבנן או האם אפילו אם הוא ספיקא דאורייתא. רל"ו (קטע "וע"ע באבני מילואים").

הדרך שהיכא שאין ריעותא בהחזקה בלי העדים, לא מחמירים בתו"ת לומר שספיקא דרבנן היא ושלא אזלינן בתר החזקה אלא שפיר אזלינן בתר החזקה. רל"ו (קטע "גם יש ליישב").

בענין תרי אומרים נתקדשה ותרי אומרים לא נתקדשה דלא מוקמינן על חזקת פנוי' כי תו"ת ספיקא דרבנן הוא ואמרינן שאם נשאת תצא: המחלוקת בין הרדב"ז והר"י בירב אם היינו רק כשבאו עדים שנתקדשה ואח"כ נשאת או האם איירי גם כשנשאת ואח"כ באו עדים שכבר נתקדשה דגם בכך"ג הדין הוא שתצא. קמ"ט סק"ב.

שאר כחות במקום תרי ותרי

בענין אם ספק ספיקא מהני במקום תרי ותרי.

רמ"ג סק"ב (קטע "שו"ר").

בענין אם מיגו מהני במקום תרי ותרי. י"א סק"ב, נ"ד, ס' בההערה, ס"ו (קטע "ולפ"ז" וקטע אחרון), קכ"ח (קטע ראשון וקטע "ושוב" וקטע "והנה תוס" וקטע "ועי' גם בשער משפט"), קל"א*, רל"ה סק"א (קטע "וע"ע בשט"מ שם").

בענין אם רוב מהני במקום תרי ותרי. ס' בההערה, קכ"ח (קטע "ולהלן שם").

בענין אם החזקה של אין אדם פורע תוך זמנו מהני במקום תרי ותרי. קכ"ח ("ושוב").

בענין אם "שטרך בידי מאי בעי" מהני במקום תרי ותרי. קכ"ח ("ועוד ר"ל").

בענין אם הולכים אחרי המוחזק במקום תרי ותרי, ואם לא הולכים האם הכוונה היא שעושים יחלוקו או האם הכוונה היא רק שתפיסה מהני. ס"ה.

בענין אם חזקה דאתי מכח רובא מהני במקום תו"ת. כ"ג, קכ"ח (קטע "מיהו אולי").

בענין אם החזקה של דייקא ומנסבא מהני במקום תרי ותרי. קכ"ח (קטע "והנה תוס' כאן" וקטע "מיהו אולי"), קל"א*.

בענין אם סימני אבידה מהני במקום תרי ותרי.

קכ"ח (קטע אחרון).

שאמרינן ספיקא דרבנן לקולא גם במקום תרי ותרי.

רמ"ג סק"ב (קטע "וכקושיית").

פסולי עדות - כללי

דברי העמודי אור שעדים צריכים להשאר כשרים עד שעובר כדי דיבור משעת ההגדה. כ"א (קטע "וע"ע בר"ן"), תמ"ה (קטע אחרון).

פסול רשע

דברי הקובץ הערות שאם הפסול של רשע הוא משום שהוא חשוד לשקר, לא איכפת לן אם הי' רשע בשעת הראי'. ד' סק"ג (קטע אחרון).

(בענין היכא שע"י הגדת העדות הרי הוא עושה עבירה שפוסלת אותו לעדות, האם הוא פסול לעדות זו גופא. וחילוק בין נדון זה לבין הנדון אם היכא שהוא עובר עבירה ע"י שחיטה זו גופא, האם הוא נחשב כבר מומר לענין שחיטה זו גופא. ק"ז בההערה הראשונה).

בענין אם עדים שחתמו על שטר אמנה נפסלין לעדות. י"ד* (קטע "והנה אכתי"), כ"ה סק"א (קטע ראשון).

בענין משחק בקוביא. ד' סק"א (קטע "והנה הפ"י").

בענין הא שאם ראו אדם עובר עבירה הרי הוא נפסל לעדות כי נקטינן שהוא מזיד אע"פ שלא התרו בו. תמ"ח סק"ב.

דברי הקצה"ח שפסולי עדות מדרבנן אינם בגדר פסולים בגופם, אלא גדר הדבר הוא שחכמים תיקנו שלא יקבלו הדיינים את העדות, וממילא לא איכפת לן אם היו

פסולים בפסול דרבנן בשעת הראי' (והדרך שמדברי הקצה"ח יוצא שהוא יכול להעיד על עצמו שהוא פסול מדרבנן ואין זה נקרא שהוא עושה את עצמו פסול).
ד' סק"א (קטע "מיהו שמעתי").

בעל דבר, ונוגע

בענין מי נקרא בעל דבר, עי' בערך בעל דבר.

הדרך שהיכא שהוא מכשיר את עצמו בהעבר אין זה נקרא שהוא מעיד על עצמו.
נ"ב.

דברי הרא"ש בשם הראב"ד שבעל דבר לא מיקרי בגדר עד, ושלכן לא שייך לומר בגללו שבטלו שאר העדים.

כ"ד* (קטע אחרון), ק"ו, רפ"ט סק"ב.

הדרך שהיכא שאינו בגדר עד (כגון בעל דבר לפי הראב"ד או קטן לפי הנתייה"מ) הה"נ שאין חסרון של תחילתו בפסלות.
רפ"ט סק"ב.

בענין אם בפסלי בגזלנותא הטעם למה הנפסלים אינם יכולים להכשיר את עצמם הרי זה משום דחשיבי בעלי דבר או האם זה משום שהם נוגעים בעדות.
נ"ט.

קורבה

כשמעידים על עצמם שהם קרובים להבעל דין אין זה נקרא שהם מחדשים על עצמם שם של פסול (והרי אין אדם משים את עצמו רשע או פסול) כי הא ודאי שהם קרובים ופסולים לעדות למאן דהו.
ג' (קטע "וצ"ל").

הסברא של "לדבריו קרוב הוא וקרוב פסול לעדות".

ג' (קטע "ונראה" ולהלן שם).

המחלוקת בענין היכא שהדיינים הם קרובים להעדים.
ק"ד.

קטן

הטעם למה קטן פסול לעדות.
רפ"ח (קטע "וי"ל שהטעם").

הדרך שקטן אינו נחשב בגדר עד פסול, אלא אינו נחשב בגדר עד כלל, ושלכן לא אמרינן בו הכלל שאם נמצא אחד מהם קרוב או פסול כולם פסולים.
רפ"ט סק"ב.

מפי כתבם, פסול אילם, עדות בשטר

שיטת רש"י והבעל המאור ששטר לא מיפסול משום "מפי כתבם" כי חשיב מפי כתבו של הלוה.
ל"ה, קצ"א.

השיטה ששטר לא חשיב מפי כתבם משום שיש גזיה"כ של נוסח שטרות.
פ' (קטע ראשון), קצ"א.

שיטת הרמב"ם ששטר ראי' מהני רק מדרבנן אבל מהתורה פסול משום מפי כתבם.
פ"ז (קטע "ועי' בלח"מ), קצ"א.

שיטת ר"ת שיכול אדם לשלוח עדות לב"ד בכתב, ומפיהם ולא מפי כתבם ממעט רק אילם.

פ', פ"א, פ"ז (קטע "ועי' בלח"מ"), ק', קצ"א.

שיטת ר"ת שצריכים שיזכור את עדותו כשהכתב מגיע לב"ד.

פ' (קטע "והנה יש כמה"), פ"א סק"ג, פ"ז (קטע "ועי' בלח"מ" וקטע "והיוצא"), פ"ח, ק'.

הטעם למה לפי ר"ת צריכים שיזכור כשכא הכתב לב"ד.
פ"ז (קטע "והיוצא"), פ"ח.

קושיית התומים שלפי ר"ת למה צורבא מרבנן פטור מלהעיד בפני ב"ד דזוטר מיני' הלא הוא יכול לשלוח כתבו לב"ד.
פ"א סק"ד.

דברי החת"ס שגם לפי ר"ת שסובר שעדות בכתב כשירה אבל אינו מקיים בזה מצות הגדת עדות.
פ"א סק"ד.

שגם לפי ר"ת כשכתוב בנוסח שטרות נתחדש דין חדש של שטר, וזה גורם שאם שנים

מעידים שכך וכך כתוב בתוך השטר אין זה בגדר עד מפי עד, וכן שאם מתו העדים לפני שהשטר מגיע לב"ד הרי זה כשר, וכן שאין העדים צריכים לזכור את העדות כשהשטר מגיע לב"ד, וכן שאינם יכולים לחזור בהם אחרי שחתמו על השטר.
פ' (קטע "והנה יש כמה"), פ"ז בהערה.

בענין מהו הגדר של הפסול באילם לפי ר"ת: האם זה פסול הגוף, או האם זה משום שבאילם לא חשיבא כתיבה כהגדה כי רק במי שראוי לדבר חשיבא כתיבה כהגדה, או האם זה משום שאע"פ שהיכא שהוא יכול לדבר אז אין הגדה מעכבת בו (ולעולם גם אז לא מיקרי כתיבה בגדר הגדה) אבל היכא שאינו יכול לדבר הרי זה כמו הציור של אינו ראוי לבילה דבילה מעכבת בו.
פ"א.

שיטת הקצה"ח שלכו"ע יש פסול הגוף של אילם, ולכן אילם אינו יכול לחתום על שטר.
פ"א סק"ב.

"כותב אדם עדותו על השטר ומעיד עלי" אפילו לאחר כמה שנים": בענין למה כתב רש"י שעשאוהו עד, וכן שכתב על קלף, וכן שהוא מצניעה.
ע"ז סק"א.

ביאורים שונים בהמחלוקת בין רב הונא ורב יוחנן בענין אם בהציור הנ"ל הרי הוא צריך לזכור מעצמו או לא.
ע"ז סק"א סק"ב.

דברי האבן האזל שיש מ"ד שסובר שאפשר להעיד על סמך מה שכתוב בכתב ידו שיש לו בביתו אע"פ שאינו זוכר כלל, רק שלא יזכיר בפיו את הכתב, ודברי הירושלמי בענין זה.
ע"ז סק"ב (קטע "מיהו מלשון").

עוד בענין עדות בשטר

בענין אם עדות בשטר מיקרי בשם הגדה.
י"ט, פ"א סק"ב.

הדרך שאפילו אם שטר ראוי מהני מהתורה

אבל היינו רק אחרי שנחקרה בב"ד, ולכן צריכים העדים לזכור אז את העדות, ואע"פ שמהני אפילו אם מתו אבל הרי זה רק מדרבנן, ורבנן תיקנו רק כשמתו או אינם נמצאים כאן לפנינו.
פ"א (קטע "ושוב כתב").

הדרך שכשעדים חותמים על שטר הרי הם מתכוונים לחתום שהם עצמם כשרים. והדרך שהם חייבים באמת להתכוין כן.
י"א סק"א (קטע "גם נראה" ולהלן שם), כ"ו סק"א (קטע ראשון).

הסברא שחתומה על השטר ממשיכה להיות התחדשות של עדות גם אח"כ, ושחולקים תוס' והר"ן אם גם לאחר שהעד מת.
נ"ב.

תחילתו בפסלות

דברי הקובץ הערות שאם הפסול של רשע הוא משום שהוא חשוד לשקר, לא איכפת לן אם הרי רשע בשעת הראי'.
ד' סק"ג (קטע אחרון).

הדרך שהיכא שאינו בגדר עד (כגון בעל דבר לפי הראב"ד או קטן לפי הנתי"מ) הה"נ שאין חסרון של תחילתו בפסלות.
רפ"ט סק"ב.

שהיכא שאין מעידים על דבר חיובי, אלא מעידים שאין כאן שטר, אין צריכים תחילתו בכשרות.
ג' (קטע "והנה בכל דברינו").

דברי הקצה"ח שפסולי עדות מדרבנן אינם בגדר פסולים בגופם, אלא גדר הדבר הוא שחכמים תיקנו שלא יקבלו הדיינים את העדות, וממילא לא איכפת לן אם היו פסולים בפסול דרבנן בשעת הראי'.
ד' סק"א (קטע "מיהו שמעתי").

נמצא אחד מהם קרוב או פסול כולם פסולים, ועדות שבטלה מקצתה בטלה כולה

הטעמים למה כשהוכחשו לא אמרינן הגדה שבטלה מקצתה בטלה כולה.
קל"ז (קטע אחרון).

בענין אם אומרים נמצא אחד מהם קרוב או פסול כולם פסולים גם היכא שאינו פסול בגופו אלא שהגדתו נפסלה, וכגון היכא שהעידו שלא בפני הבעל דין, או שנפסל משום דהוי עדות שאי אתה יכול להזימה, וכן האם אמרינן בכגון זה שהגדה שבטלה מקצתה בטלה כולה, כגון היכא שהוכחשו, אשר בכה"ג העדים עצמם לא נפסלו, רק שהגדתם נפסלה, האם נפסל גם החלק שאמרו לפני החלק שהוכחשו, או האם לא מתבטל החלק ההוא כיון שהעדים עצמם לא נפסלו.

נ"ו בההערה, ק"ו, תנ"ג.

שהיכא שנמצא אחד מהן קרוב או פסול דכולם פסולים, אם ילך ויגיד אותה הגדה פעם שני בהדי עד אחר הרי זה כשר. תנ"ג.

דברי הרא"ש בשם הראב"ד שבעל דבר לא מיקרי בגדר עד ושלכן לא שייך לומר בגללו שבטלו שאר העדים.

כ"ד* (קטע אחרון), ק"ו (קטע "אמנם"), רפ"ט סק"ב.

הדרך שקטן אינו נחשב בגדר עד פסול, אלא אינו נחשב בגדר עד כלל, ושלכן לא אמרינן בו הכלל שאם נמצא אחד מהם קרוב או פסול כולם פסולים. רפ"ט סק"ב.

עד הצריך מיגו

הסברא שעדים אינם נאמנים במיגו כי מיגו הוא זכות טענה וממילא הרי זה מועיל רק בבעל דין שיש לו דין של טענה. י"ב (קטע "והנה בשט"מ"), רי"ח.

עד מפי עד

בענין אם החסרון בעד מפי עד הוא משום שלא מיקרי שב"ד שמעו מהעדים, או האם שפיר מיקרי שב"ד שמעו מן העדים ההם רק שצריכים לשמוע בלי אמצעי. פ' (קטע "וע"ע בקצה"ח" ולהלן (שם).

הדרך שאם שני עדים היו מועילים מצד הסברא (פי' דאתי קרא וקמ"ל סברא) אז הי' מועיל עד מפי עד. י"א סק"א (קטע "ועי' בפ"י").

שעד מפי עד פסול אפילו בקיום שטרות דרבנן. א'.

עדים ששיקרו

בענין אם יש חיוב ליהרג ולא להעיד שקר עדות שקר, עי' בערך יהרג ובל יעבור.

בענין אם עד ששיקר נפסל בשעת הגדתו או האם הוא נפסל רק אחרי שעובר תוך כדי דיבור כיון שעוד יכול לחזור בו. קל"ז (קטע "והמחנה").

עד תלמיד חכם

בענין מה שתלמיד חכם פטור מלהעיד בפני ב"ד דוותר מיני' משום שאינו לפי כבודו. פ"א סק"ד.

עדות אשה

שמה שע"א נאמן בעדות אשה, הגדר הוא שחכמים נתנו לו את הכח שיש לשני עדים גמורים.

י"ד* (קטע "מיהו לא הבנתי").

(עזרא)

דברי ר"י יהושע בן קרחה שמלאכי הוא עזרא.

רכ"ה).

עקירת דבר מן התורה

שיש כח ביד חכמים לעקור אפילו בקו"ע היכא שהדבר נראה הגון. קל"ה.

ערבות

בענין אם חיובו של הערב הוא תוצאה ממה שהלוה חייב, או האם תחילת החוב מחייבת את הערב בדרך ישיר כמו שהיא מחייבת את הלוה (ועי' לעיל בסמוך בהטעמים למה הערב מתחייב). של"ה (קטע "ובשם הגרש"ש").

עריות

בענין אין קידושין תופסין בעריות, עי' בערך קידושין - קידושי עבירה.

בענין פלגש קרובו, וכן קרובי פלגשו, עי' בערך פלגש.

בענין אם קבעו בשניות לעריות איסור גברא
או איסור חפצא.
שי"ב (קטע אחרון).

עשה דוחה לא תעשה

כללי

בענין אם התורה אמרה שעדל"ת כדי שלא
יתבטל העשה, או האם התורה אמרה כן
כדי שיתקיים העשה, ונפ"מ יצויר היכא שיש
לו דרך איך לסלק מעל עצמו את החיוב
של העשה, וכן במצוה קיומית.
תק"כ (בתחילתו קטע "וי"ל
משום"), תקכ"א (קטע אחרון).

בענין אם עשה דוחה לא תעשה הוא מדין
דחי' או מדין הותרה.
תק"כ (בתחילתו בקטע "מיהו דין
זה") סק"א ולהלן שם.

דברי הקובץ הערות שיש שני סוגים של
הותרה, א', היכא שהאיסור הותר רק לצורך
המצוה, ב', היכא שהאיסור הותר גם שלא
לצורך מצוה כגון חלב חי'.
תק"כ סק"ב.

שיטת ר"ת שכלאים בציצית הותר אפילו
בלילה אע"פ שאינו מקיים או מצות ציצית,
וכן אפילו לנשים אע"פ שאינן מצוות במצות
ציצית.

תק"כ סק"ד.

הדרך ש"דחוי" נובע מחומרתו של העשה,
דהיינו שיש בכחו של העשה לדחות כי הוא
יותר חמור, אבל "הותרה" נובע מקולא
בהלאו, דהיינו שהלאו לא נאמר בהציור של
העשה.

תק"כ (קטע אחרון).

הציור של אפשר לקיים שניהם, והציור שאינו מוכרח לקיים את המצוה

הראשונים שסוברים שיש חולקים על מה
שאמר ריש לקיש שצריכים שיהי' אי אפשר
לקיים שניהם.
תק"כ סק"א.

הסוברים שצריכים אי אפשר לקיים שניהם
רק בשאר ציורים של עדל"ת אבל לא
בכלאים בציצית.
תק"כ סק"ג.

שיטות הראשונים בענין ההיתר לעשות חוטי
לבן צמר לבגד של פשתן, וכן חוטי לבן
פשתן לבגד של צמר.
תק"כ סק"א.

בענין אם התורה אמרה שעדל"ת כדי שלא
יתבטל העשה, או האם התורה אמרה כן
כדי שיתקיים העשה, ונפ"מ יצויר היכא שיש
לו דרך איך לסלק מעל עצמו את החיוב
של העשה, וכן במצוה קיומית.
תק"כ (בתחילתו קטע "וי"ל
משום"), תקכ"א (קטע אחרון).

עשה או לא תעשה שאינו שוה בכל

דברי הר"י שהלאוין של תגלחת פאות הראש
והזקן נחשבים אינם שוים בכל כי הם
נוהגים רק באנשים ולא בנשים, אבל הלאו
של אלמנה לכהן גדול נחשב שוה בכל כי
האשה מצווה כמו האיש. והבנת רעק"א
בדבריו שהעובדא שלאו מסוים נוהג רק
בכהנים ולא בישראלים אינו גורם להחשב
אינו שוה בכל (וצ"ע למה). והבנת הערל"ג
בדבריו שמסתכלים אם נוהג ברוב כלל
ישראל או לא, ואלמנה לכ"ג חשיב שוה
בכל כי שייך בחצי העם, דהיינו הנשים,
וגם במקצת אנשים, דהיינו הכהנים.
שמ"ב סק"ב.

בענין אם עשה יכול לדחות לא תעשה ועשה
היכא שהל"ת שוה בכל אבל העשה אינו
שוה בכל, דהיינו האם זה כמו היכא ששניהם
שוים בכל.
שמ"ב סק"א.

אין עשה דוחה לא תעשה ועשה

בענין שיטת הריב"א שב"אין עדל"ת ועשה",
הל"ת נדחה באמת, רק שהעשה אינו נדחה
כי אין עשה דוחה עשה. ודברי תוס' בחולין
שגם לפי הריב"א רק המלקות של הל"ת
נדחה, אבל אכתי נשארת המדריגה של איסור
של הל"ת.
שמ"ב סק"א.

עשה נגד שני לאוין

בענין אם עשה דוחה שני לאוין.
תקכ"ה סק"ה, תק"ל סק"א.

אין עשה דוחה עשה

דברי הרשב"א שעשה דוחה איסור עשה.
תק"ל.

ציורים שונים בענין עשה דוחה לא תעשה

הקושיא איך שייך לומר שהעשה של יבום דוחה לא תעשה הלא האשה עוברת על הלאו ואינה מצווה בהעשה, ותירוצים על זה.

תקכ"ט סק"ב.

בענין מה שאין העשה של פרו ורבו דוחה לאוין משום שהאשה אינה מצווה בהעשה.
תקכ"ט (קטע ראשון).

בענין מה שאין העשה של צפורי מצורע דוחה את העשה של שילוח הקן.
תק"ל סק"ג.

בענין מה שאין העשה של טהרת מצורע דוחה את העשה של השלמה.
תק"ל סק"ג.

בענין היכא שהעשה הוא מלפני הדיבור והל"ת הוא מלאחר הדיבור.
תק"כ סק"ה.

בענין ההו"א שהעשה של מיתת ב"ד דוחה שבת.
תקכ"ט סק"ב.

פדיון הבן

דברי הירושלמי בענין אם בכהן שנשא גרושה יש חיוב של פדיון הבן.
רכ"ב (קטע "והנה מש"כ הקו"ש").

פיקוח נפש

בענין מציל עצמו בממון חבירו.
ל"ב, ל"ג.

פלגינן דיבורא ופלגינן נאמנות

דברי הקובץ הערות שהיכא שאחד מהדברים הוא תוצאה מהשני לא שייך לומר פלגינן נאמנות.
י"ד* בהערה השני'.

המחלוקת בין רב יוסף לרבא בסנהדרין דף ט' ע"ב בבלוני רבעני לרצוני.
כ"ד*.

דברי הריטב"א שהיכא שבהודאתו על ממון הרי הוא עושה את עצמו רשע הרי הוא נאמן כי מאמינים לו רק על התוצאה שהוא חייב ממון, אבל אין מאמינים לו על המעשה, אלא פלגינן דיבורו. ודברי הקו"ש שפלגינן נאמנות ומאמינים לו גם על המעשה, אבל רק לענין לחייבו ממון אבל לא לענין לקבוע שהוא רשע.

תקל"ד סק"א סק"ד (קטע "מיהו דברינו").

קושיית רעק"א שבהציור של עדים שחתומים על השטר, ומעידים עכשיו "כתב ידיו הוא זה אבל אנוסים מחמת ממון היינו", נימא פלגינן נאמנות.
י"ד סק"ד, י"ד*.

פלגש

בענין אם פלגשי קרוביו אסורות, וכן קרובי פלגשו.
שנ"ו סק"ב בהערה.

פרו ורבו

בענין מה שאין העשה של פרו ורבו דוחה לאוין כיון שהאשה אינה מצווה בהעשה.
תקכ"ט (קטע ראשון).

פרעה

בענין למה נענש, הלא כן נגזר על כלל ישראל.
שנ"ו סק"ז (קטע ראשון).

פתח פתוח

בענין "פתח פתוח מצאתי".
ת"ק תק"א.

דברי הרא"ש שלא מהני החזקה שאין אדם טורח בסעודה ומפסידה לפוטרו מלשלם את החלק של הכתובה שהוא מדאורייתא.
ת"ק.

בענין פתח פתוח מצאתי היכא שהוא טוען ברי והיא טוענת שמא.
תצ"א סק"ב. תצ"ב.

צדקה

בענין שהחיוב של צדקה הוא חיוב מצוה כלפי שמיא ולא חוב ממוני להעני. רי"ז סק"א (קטע "א"), שע"ב (קטע "מיהו י"ל שלעולם"), תקל"ה.

שיטות הראשונים והאחרונים בספק צדקה: בענין אם צריכים להחמיר כמו באיסורים או האם אזלינן לקולא לנתבע כמו בממון, וכן לענין אם ע"א נאמן כמו באיסורין או האם אינו נאמן כמו שאינו נאמן בממון. רי"ז (קטע "א").

ציצית

הקושיא איך שייך לומר בכלאים בציצית עדל"ת הלא המצוה של ציצית היא רק בהחוטין ואילו האיסור של כלאים כולל גם את הטלית. תקכ"ה סק"ד סק"ה.

בענין אם מצות ציצית היא רק ללבוש את הציצית א"נ להטיל את הציצית על הטלית (עי' לעיל בסמוך כאן), או האם גם לבישת הטלית א"נ מה שהטלית קשורה להציצית, היא חלק מהמצוה, וגם הטלית נחשבת חלק מהחפצא של מצוה. תקכ"ד.

הקושיא איך שייך לומר בכלאים בציצית עדל"ת הלא המצוה של ציצית היא רק בהחוטין ואילו האיסור של כלאים כולל גם את הטלית. תקכ"ה סק"ד סק"ה.

בענין אם מצות ציצית היא רק ללבוש את הציצית א"נ להטיל את הציצית על הטלית (ועי' בזה לעיל בסק"ב), או האם גם לבישת הטלית א"נ מה שהטלית קשורה להציצית, היא חלק מהמצוה, וגם הטלית נחשבת חלק מהחפצא של מצוה (והקושיא שהובאה להלן בסמוך כאן נוקטת כהצד הראשון). תקכ"ד.

שיטות הראשונים בענין ההיתר לעשות חוטי

לבן צמר לבגד של פשתן וחוטי לבן פשתן לבגד של צמר. תק"ב סק"א.

הסוכרים שצריכים אי אפשר לקיים שניהם רק בשאר ציורים של עדל"ת אבל לא בכלאים בציצית כי כלאים בציצית הותר. תק"ב סק"ג.

שיטת ר"ת שכלאים בציצית הותר אפילו בלילה אע"פ שאינו מקיים אז מצות ציצית, וכן אפילו לנשים אע"פ שאינן מצוות במצות ציצית. תק"ב סק"ד.

הדרך שמצות ציצית בבגד מסוים יכולה לדחות כמה איסורים נפרדים של כלאים שיש באותו בגד כיון שכולם הם משם אחד, וממילא מותר ללבוש בגד שיש בו כמה פעמים האיסור של כלאים אע"פ שקיים רק מצוה אחת של ציצית. תקכ"ה סק"ה.

הקושיא איך שייך לומר בכלאים בציצית עדל"ת הלא המצוה של ציצית היא רק בהחוטין ואילו האיסור של כלאים כולל גם את הטלית. תקכ"ה סק"ד סק"ה.

קושיית הגרש"ש איך מותר ללבוש כלאים בציצית בבגד שהוא יותר גדול מהשיעור של מצות ציצית, הלא בהוספה יש הוספה של איסור כלאים בלי הוספה של מצות ציצית. תקכ"ד, תקכ"ה סק"ד וסק"ה.

צער

המחלוקת אם החובל חייב לשלם גם עבור צער הנמשך אחרי ההכאה. תקי"ז.

הדרך שיסוד המחלוקת הנ"ל היא באם הצער הנמשך נחשב כגוף חדש של צער, והרי המעשה חבלה הי' רק בגדר גורם בעלמא להצער ההוא, או האם הצער הנמשך נחשב בגדר המשכו של הצער הראשון. תקי"ז (קטע "ובסברת").

בענין אם החובל חייב על צער שכל עיקרו מתחיל רק אחרי שעת ההכאה.
תק"ז (קטע "ברם לכאורה").

הדרך שתשלומי בושת הם רק על מה שהוא מתבייש ממה שהלה הכהו ומחזיקו כפחות ערך, אבל הבושה שהוא מתבייש מחמת חסרון האבר הרי היא בכלל צער ולא בכלל בושת.

תק"ז (קטע "וע"ע בדף פ"ה").

דברי הב"י שאומן שהקז דם וחלה אין האומן חייב לשלם לו צער חליו.
תק"ז (קטע אחרון).

שיטת הראב"ד שבאונס, הבת עצמה מקבלת את הצער ולא האב.
תק"ט.

צרורות

לשון הגמ' בנוגע להתשלומין של חצי נזק בהציור של צרורות שהלכתא גמירי לה דהוי "ממונא", ולשון רש"י בדף מ"א ע"ב כאן שהלכתא גמירי לה דהוי "רגל".
תק"ט.

הדרך שצרורות דרגל אינם אורחיהו גמור.
תק"ט.

קוביא (משחק בקוביא)

בענין אם לפי המ"ד שסובר שמשחק בקוביא פסול לעדות משום שאינו עוסק בישובו של עולם יש איסור לשחק בקוביא או האם אין איסור.
ד' סק"א.

בענין משחק בקוביא.

ד' סק"א (קטע "והנה הפ"י").

קול

בענין "לא מבטלינן קלא".
ר"ל, רל"א (קטע "א" ו"להלן שם).

חילוקי דינים בין קול בעלמא לבין קול דאיתחזק בבי דינא.

רכ"ט, ר"ל, רל"א (קטע "א" ו"להלן שם).

בענין אם מורידין מכהונה על פי קול גם היכא שהחזק הוא עצמו בכהונה ולא רק האב.

רכ"ט.

השיטה שאין זילותא דבי דינא להעלותו לכהונה היכא שהורדנו אותו על פי קול אפילו אם הוא קול גמור.
רל"א (קטע "ה").

בענין אם קול מועיל במקום תרי ותרי.
קכ"ח (קטע "ולהלן באות"), רכ"ו סק"ה, רל"ה סק"א.

בענין ע"א נגד קול.
רל"ב.

בענין ע"א נגד ע"א ויש קול.
רל"ה סק"ב.

קטן וקטנה

בענין דברי הנתיח"מ בענין שליחות לדבר עבירה בשליח קטן, ע"י בערך שליחות - אין שליח לדבר עבירה.

בענין שבועת היסת על טענת קטן, ע"י בערך שבועה - שבועת היסת.

בענין מעילה ע"י שליח קטן, ע"י בערך שליחות - מעילה ע"י שליח.

בענין שליחות יד ע"י שליח קטן, ע"י בערך שליחות - שליחות יד ע"י שליח.

בענין טביחה ומכירה ע"י שליח קטן, ע"י בערך שליחות - טביחה ומכירה ע"י שליח.

בענין פסול קטן לעדות, ע"י בערך עדות - נמצא אחד מהם קרוב או פסול, ועוד שם בערך עדות - קטן.

בענין מקלל את הקטן, ע"י בערך מקלל.

בענין קטן הרודף, ע"י בערך רודף.

שאם קטן עושה עבירה הרי זה נקרא שעשה שלא כהוגן.
כ"ד.

דברי הרמ"א שצריך לקבל על עצמו בגדלותו
כפרה על עבירות שעשה בקטנותו.
כ"ד (קטע ראשון).

קושיית הריטב"א מה מועיל קיום הלא הלוה
יוכל לטעון שהנפק מזויף.
צ"ט.

קידושין

דברי הנתיחה"מ שלהעיד שאשה נתקדשה
חשיב כמו הוצאת ממון כיון שהאשה יוצאת
מרשות עצמה ושייכת לבעלה.
קנ"ד סק"א (קטע "וע"ע בשו"ת").

המחלוקת אם עדי השטר יכולים לומר מזויף
לאחר שנתקיים השטר.
י"א סק"ד.

בענין ע"א אומר נתקדשה ואין מי שמכחישו.
קנ"א* סק"א, קנ"ד סק"א.

ביאור סברת הירושלמי בשטר שנתקיים רק
אחד מעדיו.
ע"ט.

בענין למה בקידושין לא מהני חזרה תוך
כדי דיבור.

שטר לפני קיום

בענין אם שטר לפני קיום יכול להועיל
להמלזה לענין שהמיגו שלו לא יהיה נחשב
מיגו במקום עדים אלא מיגו במקום תו"ת.
ס"ו (קטע "והנה עיין בשט"מ").

כ"א (קטע "ועי' בב"ב", וקטע
"וע"ע ברין").

דרכו של השט"מ שלפני קיום אין ב"ד
מקבלים את העדות של השטר, והדרך
ששפיר מקבלים רק שעושים עיכוב על הגבי'.
ה' (קטע "ועיין בסמ"ע"), ו' (קטע
"ואם נרצה"), כ', מ"ט סק"א (קטע
"ויש ליישב") סק"ב, נ' (קטע "ואין
להקשות"), ס"ו (קטע "והנה עיין"),
ע"ט, פ' (קטע "והנה יש").

בענין אם מה שאב מקדש את בתו הרי זה
משום שהתורה עשתה אותו השליח של
הבת, או האם הוא עצמו נחשב הבעלים על
הקידושין.

תקל"ב (קטע "והנה עיין בריטב"א"
ולהלן שם).

מתי צריכים קיום מן התורה ומתי צריכים קיום רק מדרבנן

השיטה שרובן תיקנו קיום שטרות רק אם
הלוה טוען מזויף, והשיטה שתיקנו אפילו
אם אין הלוה טוען מזויף, ושיטת המרדכי
בשם רבינו אביגדור שאם הלוה טוען מזויף
צריכים קיום מן התורה ואם אינו טוען מזויף
צריכים קיום רק מדרבנן, והשיטה שגם אם
אין הלוה בפנינו לטעון מזויף צריכים קיום
מהתורה חוץ מציורים מיוחדים.
ל"ט, ע"ה ובההערה הראשונה שם,
צ"ט, רצ"ז.

בענין אם מה שאב מקדש את בתו הרי זה
משום שהתורה עשתה אותו השליח של
הבת, או האם הוא עצמו נחשב הבעלים על
הקידושין.

תקל"ב (קטע "והנה עיין בריטב"א"
ולהלן שם).

קיום שטרות

כללי

דברי הש"ך שמה ששטר אינו צריך קיום
מהתורה הרי זה משום ששטר הוא כנחקרה
העדות בב"ד, ודברי הקצה"ח שהוכיח שהוא
משום שלא חציף איניש לזיופי.
צ"ח (קטע "ועיין עוד בקצה"ח").

השיטה שאפילו אם צריכים קיום גם בלי
שיטעון מזויף, אבל היכא שיש עליו הנפק
צריכים קיום רק אם הלוה טוען שהנפק
מזויף.
צ"ט.

ישוב הסתירה בין מה שכתבו תוס' בריש
גיטין שבלי קיום לא שבקת חיי לכל ברי'
כי ירבו לזייף שטרות לבין מה שכתב רש"י
לא חציף איניש לזיופי.
רצ"ח.

דברי הש"ך שכיון שכתב ידו של הלוח אינו בגדר שטר הרי הוא צריך קיום מן התורה, ודברי קצה"ח שאינו צריך משום שלא חציף אינשו לזיופי.
צ"ח (קטע "ועיין עוד בקצה"ח).

דרכי קיום

דעת רש"ג שדמיון חתימות מהני רק מדרבנן ומש"ה לא סגי בדמיון חתימות היכא שצריכים קיום מהתורה.
ע"ה (קטע "והנה"), ש'.

בענין אם דמיון חתימות היא רק ע"י שמקיפים יחד את שני השטרות או האם מספיק בזה שראינו את השטר הראשון אתמול ויש לנו טביעות עין שהחתימות דומות. ובענין הגדר של טביעות עין.
ט'.

"אין מקיימים את השטר אלא א"כ קרא עליו ערער והוחזק בב"ד": שיטות הראשונים בזה.
ז', ח', ע"ה.

שיטת הפ"י שמהתורה לא מהני אלא מה שהעדים עצמם מעידים על כתב ידם או שעדים אחרים מעידים שחתמו בפניהם, אבל אם עדים אחרים מעידים שהם מכירים את החתימות הרי זה מועיל רק מדרבנן אבל לא מהתורה כי העדות של המקיימים היא עדות שאי אתה יכול להזימה.
ע"ה (קטע "ולפי") ובהערה השני'.

שיטת הריב"ש שהקילו חכמים בקיום שטרות ומהני עדות בכתב, דהיינו שישלח מכתב לב"ד שהוא מכיר את החתימות.
ק'.

הדרך שהקילו חכמים לא רק להכשיר עדות בכתב בקיום שטרות אלא הכשירו שאין העד צריך לזכור עדותו כשמגיע הכתב של הקיום לב"ד.
ק'.

שעד מפי עד פסול בקיום שטרות.
א'.

בענין אם קבלת עדות של קיום שטרות צריכה ג'.
ק"א, ק"ב, ק"י.

השיטה שאפילו אם כל אחד מהשלשה דיינים רשאי לקבל את העדות של קיום שטרות לבדו אבל בכל זאת צריכים אח"כ להודיע א' להשני שקיבלו את העדות.
ק"א.

"על כתב ידן הן מעידין" או "על מנה שבשטר הן מעידין"

ביאורי הראשונים בעל מנה שבשטר הם מעידיים, כלומר שמספיק בזה שכל עד מעיד על חתימתו לחוד ולא על חתימת חבירו כי גם עי"ז יש שנים על המנה שבשטר, ומספיק בזה להכשיר את השטר, ויש כאן מלוח בשטר ולא רק מלוח בעל פה, ודברי הנתיח"מ וההפלאה על זה.
פ"ד - צ"א.

ב' ביאורים בהמחלוקת אם על כתב ידן הן מעידיים ושצריכים ששניהם יעידו על כל חתימה וחתימה, או האם על מנה שבשטר הן מעידיים ושמספיק אם כל אחד מעיד על המנה שבשטר: א', דהא ודאי שהעדים מתכוונים להעיד גם על המנה שבשטר רק שחולקים אם מספיק בעדות על המנה שבשטר, ב', שחולקים אם העדים מתכוונים להעיד על המנה שבשטר אבל במעידים להדיא על המנה שבשטר לכו"ע מספיק בזה כדי לקבוע מלוח בשטר.
פ"ד.

דברי רעק"א שיש נפ"מ בין אם על כתב ידן הן מעידין או על מנה שבשטר הן מעידין לענין שובר, וכן לענין שבועה.
פ"ד (קטע "והנה בגמ'") וקטע "וע"ע בדו"ח".

בענין למה מהני עדות על המנה שבשטר להכשיר את השטר לגבות מן הלקוחות, הלא אין שני עדים על דעת המתחייב לכתוב שטר.
פ"ד (קטע "והנה באמת").

בענין היכא שהלוח מודה שלוח, או שיש שני עדים בעלמא שלוח, האם זה נקרא שיש קיום של על מנה שבשטר

ולקבוע שיש כאן מלוה בשטר או האם צריכים דוקא שעדי השטר יעידו כל אחד על חתימתו ויאמר כתב ידי הוא זה.

פ"ד (קטע "והנה באמת").

הסברא שמכיון שעל מנה שבשטר מהני רק מדרבנן א"כ היכא שצריכים קיום מן התורה לא מהני הקיום של על מנה שבשטר.

צ"ט.

בענין אם העד החתום יכול לומר שהוא מתכוין דוקא להדרך של על כתב ידן הן מעידין, ולא להמנה שבשטר, וממילא נצטרך עוד אחד שיעיד עמו על חתימתו (ורוצים להרויח בה שאם מת העד השני הרי העד הזה יוכל להיות אחד מאלו שמקיימים את חתימתו ולא יהי נחשב שהוא מעיד יותר מחצי ההגדות שצריכים כאן).

צ"א, צ"ג, צ"ד.

הראשונים שסוברים שאומרים על מנה שבשטר הם מעידים, ומהני מה שכל אחד מקיים חתימתו לחוד, אפילו אם אינם זוכרים עכשיו את החוב ודלא כרש"י.

פ"ה, פ"ט בההערה הראשונה, צ"ז.

שיטת הרמב"ם שהיכא שאין עדי השטר זוכרים את ההלואה אין הם יכולים לקיים את השטר, והלח"מ הבין שכוונתו היא אפילו להיכא שכל אחד מהם מקיים את שתי החתימות, ודלא כהכ"מ שהבין שכוונת הרמב"ם היא רק להיכא שכל אחד מקיים את חתימתו לבד.

ביאורו של הנתיחה"מ בשיטת הרמב"ם.

פ"ז, פ"ח, צ"ז.

הדרך שכוונת הרמב"ם בדבריו היא להיכא שהם עכשיו מכחישים ואומרים שאף פעם לא היתה הלואה, והשגת הראב"ד על הרמב"ם.

פ"ט, צ'.

הדרך של הירושלמי שבין לפי רבי ובין לפי רבנן, מספיק בעדות על מנה שבשטר, רק דפליגי אם מהני מה שהוא זוכר מתוך הכתב.

פ"ו.

מהות העצה של חתימת ידי' אחספא ולשדיי' בכי דינא.

צ"ה, צ"ו.

"מודה בשטר שכתבו"

"מודה בשטר שכתבו אין צריך לקיימו" (כלומר שאם הלוח מודה שאין השטר מזויף רק שהוא טוען שכבר פרע אותו אין הלוח נאמן לומר שפרע אלא המלוה יכול לגבותו): הטעמים למה אין להלוה מיגו שהי' יכול לטעון מזויף, וכן למה אין לו הפה שאסר. ל"ז, ל"ח.

"מודה בשטר שכתבו אין צריך לקיימו וגובה מנכסים משועבדים" (ב"מ ע"ב): בענין למה לא חשיב הודאת בעל דין במקום שחב לאחרים.

ל"ד, מ"ג, נ"ז (קטע "גם י"ל"), ע"ו.

הנאמנות של בעל השטר

דברי הגרי"ז שיש נאמנות לבעל השטר לפסול את השטר.

ל"ד, מ"ג, נ"ז (קטע "גם י"ל"), ע"ו.

בענין אם יש גם להמלוה נאמנות זו או האם רק להלוה.

מ"ג.

בענין אם יש לבעל השטר גם נאמנות לומר שהשטר הי' פקדון אצל המלוה ושלעולם לא ליה בו, או שהשטר נעשה על תנאי, או האם יש לו נאמנות לומר רק על גוף השטר (כגון מזויף).

מ"ג.

בענין היכא שנתקיים השטר על פי הודאת הלוח, דהיינו על פי הנאמנות של בעל השטר, האם אפשר לקיים ממנו שטרות אחרים.

ע"ו.

"כתב ידינו הוא זה אבל אנוסים היינו,

קטנים היינו, פסולי עדות היינו"

הדרך שהכוונה בכתב ידינו הוא זה היא להיכא שכל אחד אומר גם על כתב ידו של חבירו.

כ"ד (קטע אחרון).

"כתב ידינו הוא זה אבל אנוסים היינו וכו'
הרי אלו נאמנים": בענין אם הם נאמנים
רק לענין שאין גובין בו או האם גם קורעים
את השטר.

ו' (קטע "והנה לפי הדרך" ולהלן
(שם), י' סק"ב, ט"ז, כ"א (קטע
"מיהו אם"), כ"ג, ל"ז, ס"א, קמ"ו.

"כתב ידינו הוא זה אבל אנוסים היינו וכו'
הרי אלו נאמנים": דברי השט"מ שהם
נאמנים אפילו אם אח"כ באו עדים שכתב
ידם הוא זה ונתבטל הפה שאסר, אבל רק
אם כבר איתרע השטר ע"י שהלוה טען
מזויף לפני שעדי השטר העידו.
ב', ט'.

בענין היכא שיש ע"א שמקיים את השטר,
האם זה כמו היכא שיש עדים שהוא כתב
ידם ולא מהני מה שעדי השטר אומרים
כתב ידינו אבל אנוסים היינו.
י' סק"ב.

משמעות דברי רש"י שכשהם אומרים כתב
ידינו הוא זה אבל אנוסים היינו, יש להם
את הכח של עדות לומר אנוסים היינו (ולא
רק הפה שאסר).

י"א סק"ב, י"ד* (קטע אחרון), כ',
כ"א, כ"ד, כ"ה סק"א (קטע "גם
יש להעיר"), כ"ו סק"א סק"ב, ל'
סק"ד, ל"ו סק"ג, מ"ט סק"ב, נ'
(ודברי הרשב"ם בב"ב שחולק על
זה), נ"א, צ'.

בענין היכא שבשעה שאמרו כתב ידינו הוא
זה אבל אנוסים היינו, היתה לנו אפשרות
לקיימו ממקום אחר אבל לא קיימנו, האם
ע"י האפשרות לחוד מתבטל הפה שאסר.
י' סק"א.

בענין היכא שהעדים אומרים קטנים היינו
תכ"ד של קיום השטר (היכא שאחריהם
מקיימים את השטר): הדרך שבכה"ג ליכא
משום חוזר ומגיד כיון דהוי תכ"ד של קיום
השטר, רק דכיון שעבר זמן רב מחתימת
השטר חיישינן שמא נתחרטו מחתימתם
והרי הם משקרים.
צ'.

קושיית רעק"א על היכא שכתב ידן יוצא
ממקום אחר אשר בכה"ג אינם נאמנים לומר
אנוסים היינו כיון שהם מעידים על עצמם
וגם אין להם הפה שאסר, למה לא אמרינן
פלגינן ושהם נאמנים לענין השטר אבל לא
לענין עצמם.
י"ד סק"ד, י"ד*.

בענין היכא שאמרו כתב ידינו הוא זה אבל
קרובים היינו ומוסיפים שההלוואה לא היתה
מעולם אלא שיקרנו.
כ"ח.

בענין היכא שאמרו כתב ידינו הוא זה אבל
קרובים היינו ומוסיפים שהלוה לא הסכים
לעשות שטר אלא רצה מלוה על פה.
כ"ט.

בענין אם "לא אתי על פה ומרע לשטרא"
הרי הוא טעם עצמי או האם זה משום
שאמע"ר.
מ"ט סק"א, נ'.

הדרך שהחתימות של העדים קאי לא רק
על ההלוואה אלא גם על העובדא שהשטר
הוא שטר כשר.
י"א סק"א (קטע "גם נראה" וקטע
"והנה באמת").

הדרך שהחתימות הן עדות שהשטר לא
נעשה על תנאי.
נ' (קטע "והנה עיין גם בר"ן").

קים ל"י בדרכה מיני

בענין מורד במלכות ושיכר כלים ביחד עם
מרידתו, ע"י בערך מלך - מורד במלכות.

כללי

דברי תוס' בגיטין שהיכא שאמרינן קלב"מ
הרי זה כמו שעשאו אדם אחר, ובענין אם
כוונתם היא להצד הראשון הנ"ל.
ת"מ סק"ג (קטע "ונראה").

בענין אם אמרינן קלב"מ היכא שיש רק
רשות להורגו ואינו חיוב (וע"י בזה להלן
לענין בא במחירת ולענין קנאים פוגעים
בו).
שכ"ב.

היסוד שבמיתה וממון החיוב מיתה פוטר אותו מהחיוב ממון, אבל במלקות וממון נאמר רק שאי אפשר לחיבו שני עונשין. ת"מ סק"ג (קטע "ועוד צ"ע"), תמ"א (קטע "והנה בחידושי הגר"ח" וקטע אחרון), תמ"ב (קטע "וכתב לתרין"), תנ"ט.

בענין היכא שבשעת החיוב מיתה עשה מעשה מסוים שהוא בגדר תנאי מוקדם שצריכים בשביל החיוב ממון שיחול אח"כ, האם הוא פטור מהממון. ת"מ סק"ב סק"ו.

הסוברים שלא אמרין קלב"מ (ע"י ב' מעשים, ועי' להלן בסמוך כאן) היכא שבא החיוב ממון אחרי שכבר נתחייב מיתה, אלא רק היכא שהם באים בבת אחת, ודברי השט"מ שחולק. שס"ז, ת"ח.

בענין היכא שהחיוב ממון בא קודם להחיוב מיתה, או שהחיוב ממון בא אחרי החיוב מיתה, אבל הכל הוא תוצאה ממעשה אחד. תס"א (קטע "מיהו לכאורה").

דרכו של החזון יחזקאל שהא דאמרין שאם עשה ב' פעולות נפרדות הרי הוא פטור על אחד מהן משום קלב"מ הרי זה דוקא במיתה וממון אבל לא במלקות וממון. תמ"ב (קטע "וכתב לתרין").

ציורים שונים (עדים זוממין, חובל, שחיטה, חייבי כריתות)

דברי הר"י שהיכא שזממו לעשות לאחיהם שני דברים לא אמרין קלב"מ כיון שזממו לעשות את שני הדברים, וביאור סברתו בזה. תמ"א, תמ"ב.

שיטת הרמב"ם שגם היכא שעבר החובל על לאו אחר בהדי החבלה (חוץ מהלאו של חובל) הדין הוא שמשלם ואינו לוקה כמו שאינו לוקה על הלאו של חובל (ועי' להלן כאן בסק"ה בשם האחיעזר לענין הלאו של גזילה). תמ"ג.

הדרך שגם בסוף השחיטה הרי הוא מחלל שבת, כי גם זה נחשב חבורה. ואע"פ שלא

התרו בו עוד הפעם אבל בכל זאת אמרין קלב"מ גם על זה, כי גם חייבי מיתות שוגגין פטורים מתשלומין. תס"א (קטע ראשון).

בענין אם רבי נחוניא בן הקנה פוטר חייבי כריתות גם מחיוב מלקות או האם רק מחיוב תשלומין. ש"ס.

קים לי' בדרכה מיני' ברציחה

שיטת הרמב"ם שהיכא שהרג אשה הרי הוא פטור מדמי ולדות אע"פ שהי' שוגג, אבל אם הי' בגדר אינו מתכוין הרי הוא חייב, כי אינו מתכוין פטור רק מדמי הנהרג, וביאר הגרי"ז דהיינו משום שבאינו מתכוין מה שפוטר אותו הרי זה השם של מכה אדם, וזה פטור מתשלומין רק על האדם ההוא שהכה, אבל בשוגג הרי הוא פטור מדין קלב"מ ומש"ה הה"נ לממון אחר. תפ"ו סק"ב סק"ג, תפ"ז.

קים לי' בדרכה מיני' בגלות

דברי המהרש"א בסנהדרין שהיכא שהוא גולה הרי הוא פטור מדמי הנהרג כמו שמזיד פטור (גם בלא תנא דבי חזקי"). תפ"ז (קטע אחרון).

קים לי' בדרכה מיני' בגניבה וגזילה

בענין אם קלב"מ פוטר ממצות השבה וחיוב תשלומין. ת"ו, תע"ז סק"ב, תע"ט, תפ"ב (קטע ראשון).

בענין אם קלב"מ גורם שאין הגניבה יוצאת מרשות הבעלים ואינה נעשית ברשות הגנב. תע"ז סק"א, תע"ט.

דברי הנתיחה"מ שהיכא שנתחייב מיתה בשעה שגזל אינו יכול לקנות בשינוי. ת"ו.

דברי האחיעזר שמלקות אינו פוטר מהחיוב תשלומין של גנב וגזול כי נתרבו להדיא לתשלומין ולא למלקות עבור לא תגזול (ועי' לעיל בסק"ב בשיטת הרמב"ם לענין הלאו של חובל).

שע"ד (קטע "וע"ע באחיעזר"), שפ"ד*.

קיום לי' בדרכה מיני' בכא במחותרת

המחלוקת בין רב ורבא בענין אם בא במחותרת חייב בהשבת החפץ כשהוא בעין. ת"ו, תע"ז סק"ב, תפ"ב (קטע ראשון).

שבא במחותרת פטור מלשלם עבור כלים ששבר משום קלב"מ אע"פ שהריגתו היא רשות.

שכ"ב.

בענין בא במחותרת ששיבר כלים אחרי שיצא מן המחותרת, וכן בענין היכא שהכלים שגנב נשברו מאליהם. ת"ז.

דברי היד רמה שבא במחותרת או רודף נשאר פטור על כלים ששיבר (במחותרת) גם אחרי שהפסיק ויצא מן המחותרת אע"פ שכבר לא הותר דמו.

תכ"ד (קטע "וע"ע ביד רמה").

קיום לי' בדרכה מיני' בכופר

דברי הקצה"ח שאדם ההורג פטור מלשלם דמי הנהרג משום קלב"מ, אבל הדרשה של אם כופר יושט עליו, עליו ולא על אדם, פוטרת רק מכופר. תפ"ו סק"ב.

המחלוקת בין הר"י להריב"א בענין אם אמרינן קלב"מ על כופר.

שע"ב (קטע "והנה מעתה" ולהלן (שם)).

עקירה צורך הנחה

גדר עקירה צורך הנחה לפי התירוץ בהגמ' של אי אפשר להנחה בלא עקירה. שצ"ז.

גדר עקירה צורך הנחה לפי התירוץ בהגמ' של מצי למהדר. שצ"ח.

בענין זרק חץ בשבת ד' אמות ברה"ר באופן שמצי לאהדורה. שצ"ח סק"ז.

בענין זרק חץ בשבת ד' אמות ברה"ר וקרע הוא עצמו שיראין. שצ"ח.

בענין עקירה צורך הנחה במלאכת הוצאה (אע"פ שמה שהשטח באמצע אינו חלק מגוף המלאכה כמו בד"א ברה"ר). שצ"ז (קטע "מיהו הרא"ה").

בענין עקירה צורך הנחה היכא שזרק ה' אמות ברה"ר וקרע שיראין בהאמה החמישית.

שצ"ז (קטע "מיהו הרא"ה").

חידושו של האור שמח שכיון שלא בא החיוב מיתה בפועל בשעת קריעת השיראין הרי זה על המדרגה של חייבי מיתות שוגגין. שצ"ט.

עוד בגדרי עקירה צורך הנחה. שצ"ט, ת', ת"ב, תט"ז בההערה הראשונה.

בענין אם אמרינן למטה מג' טפחים צורך למעלה מג' כמו דאמרינן עקירה צורך הנחה. תי"ב סק"א.

דברי המאירי שאמרינן עקירה צורך הנחה רק לענין לפוטרו מחיוב נזקין כגון קרע שיראין אבל לא לענין לפוטרו מהקנס של ד' וה' על טביחה ומכירה.

שצ"ח סוף סק"א (קטע אחרון) סק"ז, ת"ב (קטע "וע"ע בשט"מ שהביא בשם המאירי").

בענין הגבהה צורך ניסוך. שצ"ז (קטע "מיהו הרא"ה" וקטע "ועי' ערד").

בענין הגבהה צורך ניסוך היכא שהי' שוגג. שצ"ז (קטע "ועי' ערד").

בענין אם אמרינן קלב"מ על שעת כניסה לפיו כיון שאי אפשר בלעדו אע"פ שאינו נחשב חלק מהמעשה אכילה.

שצ"ז (קטע "ועכ"פ" ולהלן (שם)).

קיום לי' בדרכה מיני' בחייבי מיתות ובחייבי כריתות ובחייבי מלקות שוגגין

בענין אם גם חייבי מיתות אנוסים פטורים מן התשלומין כמו חייבי מיתות שוגגין. שס"ה.

ההעברת בעלות, והמקנה רק מגלה דעתו
דניחא לי, או האם קיים מצד המקנה פעולה
של הקנאה (וע"ע להלן כאן ב"לך חזק
וקני").

תס"ב (קטע ראשון).

בענין אם אפשר לקנות דבר שהוא פחות
משה פרוטה.

תס"ד* (קטע וכעין זה"), תס"ח
סק"ב.

בענין אם אפשר לקנות דבר שלא יהי' לו
אפשרות להשתמש בו.

תס"ד* (קטע ("והנה תוס'
בסנהדרין").

בענין אם אפשר לקנות דבר שהוא מיואש
ממנו.

תס"ד* (קטע "ועל פי דברי הבית
הלוי").

קנין הגבהה

הגבהה בידו והגבהה מכחו

הדרך שהגבהה בידו יכולה להועיל מדין יד
(כלומר קנין חדש מצד היות החפץ בתוך
ידו ולא מצד מעשה ההגבהה) רק אם עשה
כן כדרך וכגון בידו, אבל לא בפיו, משא"כ
היכא שהרים ג' טפחים דאיכא מעשה הגבהה
הרי זה מועיל גם אם עשה כן שלא כדרך.
תט"ו (קטע "וע"ע בשט"מ").

הדרך שלא שייך קנין יד אלא היכא שמחזיקו
סגור בידו אבל לא היכא שרק קיבלו בידו.
וכן הדרך שלא שייך קנין יד היכא שהיתה
ידו כקטפרס.

תט"ז (קטע "מיהו הגר"ח").

שיעור ההגבהה

המחלוקת ראשונים בענין אם צריכים הגבהה
ג' טפחים או האם מספיק בטפח אחד.
ת"ג, תט"ו.

שדבר שדרכו בהגבהה אינו נקנה אלא
בהגבהה.
תי"ד.

דעת רש"י שרבי נחוניא בן הקנה מחייב
חייבי כריתות בתשלומין אם היו שוגגין
ודלא כחייבי מיתות שוגגין לפי תנא דבי
חזקי, ותוס' שחולקים וסוברים שגם בחייבי
כריתות שוגגין הרי הוא פטור מתשלומין.
שמ"ה (קטע ראשון), שס"ה, שס"ט,
שע"א, שצ"ט.

שמתעסק גרע מחייבי מיתות שוגגין ולא
חשיב בגדר מלאכה כלל.
ת"ב בההערה.

בענין חייבי מלקות שוגגין.
שצ"ט, תמ"א (קטע "והנה בחידושי
הגר"ח"), תנ"ט.

מיתה לזה ותשלומין לזה

כללי מיתה לזה ותשלומין לזה.

שפ"ה - שצ"ו (סיכום השיטות,
שצ"ו).

דברי ההפלאה שבמיתה ומלקות אינו לוקה
אפילו אם הוא ציור של מיתה לזה ומלקות
לזה.

תמ"א (קטע "ושוב הקשה רעק"א
מהצ"ור").

קנאים פוגעים בו

בענין אם אמרינן קלב"מ היכא שדינו הוא
שקנאים פוגעים בו.
שכ"ב.

ואת"ל שאמרינן קלב"מ היכא שקנאים
פוגעים בו, האם אמרינן כן גם היכא שאין
פוגעים בו מחמת שלא עשה בפני עשרה.
שכ"ב.

קנאים פוגעים בו

בענין אם קנאים פוגעים בו הוא בגדר חיוב
או רק רשות.
שכ"ב.

בענין אם קנאים פוגעים במי שבא על כותית
(למ"ד גירי אריות).
שכ"ב.

קנין

בענין אם רק הקונה הוא זה שעושה את

בענין דבר שדרכו גם במשיכה וגם בהגבהה.
ת"כ סק"ג.

הדרך שמיקרי דרכו בהגבהה אפילו אם
בהציוור הפרטי הזה יש סיבה שדרכו בגרירה
כגון שהוציא דרך מחתרת.
ת"כ סק"ב.

הדרך שבקנין גניבה מועילה משיכה גם
בדבר שדרכו בהגבהה כי בגניבה מועילה
כל משיכה גרועה כמו שמצינו שלפי רבינא
מועילה משיכה לרה"ר.
ת"כ סק"ג (קטע "ועוד רצה").

בענין הגבהה בכליו של המוכר.
תט"ז (קטע "ג'") ובההערה השני'
שם.

קנין משיכה

בענין משיכה בקנין גניבה וגזילה, עי' בערך
גניבה וגזילה - קנין גזילה.

בענין משיכה בכליו של המוכר.
תט"ז (קטע "א").

דברי הגר"ח שאע"פ שמשכת חפץ מהני
כשהוא בתוך כליו של המוכר אבל היינו
רק אם הקונה משך את הכלי של המוכר
עם החפץ בתוכו מרשות המוכר לתוך רשותו
שלו או לתוך סימטא, אבל היכא שהשאר
את הכלי ברשות המוכר ומשך את החפץ
בתוך הכלי מזוית לזוית אחרת בתוך הכלי
אינו קונה כמו שאינו קונה אם ימשוך חפץ
מזוית לזוית בתוך חצירו של המוכר,
והחזו"א שחולק על זה.
תט"ז (קטע "א") וקטע "מיהו
הגר"ח").

בענין אם דבר שדרכו גם במשיכה וגם
בהגבהה נקנה גם במשיכה או האם רק
בהגבהה.
ת"כ סק"ג.

קנס

עי' עוד בערך מודה בקנס.

כללי

בענין מתי חל החיוב של קנס, האם בשעת

המעשה, או האם בשעת קבלת עדות, או
האם בשעת גמר דין.
תקמ"א סק"ז.

בענין מתי חל החיוב קנס של קרן תמה.
תקמ"א סק"ז ובההערה.

בענין אם יש חיוב קנס היכא שהי' שוגג.
כ"ה סק"ג (קטע ראשון), תקל"ד
סק"ג סק"ד (קטע "ועיין ביבמות").

דברי הירושלמי שלא מהני מחילה על קנס
כי קנס הוא בגדר דבר שאינו ברשותו (כלומר
שלא בא לעולם) כיון שהוא יכול להודות
ולהפטר.

של"ב סק"א (קטע ראשון [דברי
הרמב"ן]), של"ג סק"א (קטע ראשון
וקטע "ועי' בירושלמי") סק"ב
[המ"ד בהירושלמי ששפיר מהני
מחילה], תקט"ו.

גדר אין אדם מוריש קנס לבניו.
תקי"ד, תקט"ו (דרכו של הבית יעקב
שאחרי שכבר באו עדים, אדם שפיר
מוריש קנס לבניו, אפילו לפני הגמ"ד
של חיוב אתה ליתן לו).

המ"ד ששפיר מוריש קנס לבניו.
תק"ט (קטע "אלא שנתקשה" וקטע
"והנה הגר"ח").

בענין איך דנין דיני קנסות

בענין אם הולכים בקנס אחר הרוב, דהיינו
האם מוציאים קנס ע"י רוב.
שכ"ה.

בענין אם בדיני קנסות צריכים עדות שאתה
יכול להזימה (לפי הנודע ביהודה שסובר
שבדיני ממונות אין צריכים עדות שאתה
יכול להזימה).
שצ"ג (קטע "ברם באמת").

תפיסה בדיני קנסות

דעת ר"ת שהיכא שאין דנין ד"ק הניזק יכול
לתפוס רק את הדבר המזיק.
תקמ"א סק"א.

קרבן אשם תלוי

בענין אם חייבים אשם תלוי במזיד.
קכ"ז.

שיטת רש"י שכל היכא שאין לבו נוקפו (מחמת סיבה מוצדקת ולא סתם מחמת הפקרות), אינו חייב אשם תלוי.
קל"א.

בענין היכא שיש חזקת איסור במקום תו"ת, האם זה נחשב בגדר איקבע איסורא אע"פ שלא אזלינן בתר החזקה, או האם אין זה נחשב בגדר איקבע איסורא כיון שתרי ותרי הוא ספיקא דאורייתא והחזקה היא כמאן דליתה.

וכן בענין אם כשיש חזקה נגד חזקה, הרי זה נחשב איקבע איסורא כיון שיש כאן גם חזקת איסור.
קל"ג*.

קרבן תמיד - השלמה

בענין אם העשה של השלמה הוא בגדר איסור עשה שעובר המקריב אחרי התמיד, או האם הוא בגדר קיום עשה, דהיינו שהעובדא שהוא מקריב לפני התמיד הרי זה נחשב קיום מצות עשה.
תק"ל (קטע אחרון).

בענין הא שאין העשה של טהרת מצורע דוחה את העשה של השלמה.
תק"ל סק"ג (קטע "מיהו השאגת ארי").

קריאת התורה

שכהן חלל אינו יכול לעלות לתורה במקום לוי.
רכ"ב (קטע ראשון).

קריעה

בענין קריעה על המת תכ"ד לפני המיתה.
כ"א (קטע "וע"ע בספר" ולהלן שם).

קרן תמה

המחלוקת בין רש"י והרא"ש על היכא שהרג בדרך משונה ואח"כ אכל את הבשר האם גם האכילה נחשבת קרן (בגלל השינוי שהי' בההריגה) או האם היא נחשבת שן.
תק"מ.

בענין היכא שקרה מצד הבהמה ציור שהוא צירוף נדיר של מעשים, אבל כל מעשה ומעשה אין בו שינוי, האם זה נחשב משונה וקרן.
תק"מ.

בענין מתי חל החיוב קנס של קרן תמה, האם בשעת הנגיחה או האם בשעת גמר דין.
תקמ"א סק"ז ובההערה.

ראובן

"וישמע ראובן ויצילהו מידם".
שנ"ו סק"ח.

ראוה מדברת**מכשיר או פוסל בכתה**

דרכים שונים בענין טעמו של המכשיר בכתה: א', תרתי דסתרי, ב', חזקת האם מהני לבת, ג', שהיא נאמנת על הבת מדין ע"א נאמן באיסורין, ד', משום שלכל היותר הבת אסורה רק מדרבנן ולכן הקילו להאמין להאם, ה', משום שיש להאם כמה כחות יחד דהיינו הכח של ע"א באיסורין וכן טענת ברי וכן חזקת בודקת ומזונה.
רמ"ב*.

שיטת רש"י שחזקת האם מהני לבת אמרינן רק כשדנין גם על האם.
רמ"א, רמ"ב, רמ"ב*, תצ"ו.

עוד בענין חזקת האם מהני לבת.
רמ"א, רמ"ב, רמ"ב*, של"א*.

הסברא שאפילו אם חזקה מהני במקום תו"ת אבל אין זה בתורת כירור אלא רק בתורת גזירת הכתוב של התנהגות, והגזיה"כ נאמרה רק על הדבר שבו נולד הספק אבל לא בנוגע לתולדה.
רמ"ב*.

רב ותלמיד

בענין האיסור לא לומר בשם רבו דבר שלא שמע ממנו. ובענין אם מותר לתלמיד לומר בלשון סתם דבר שלא שמע מרבו או האם חוששין שמא יחשבו שהוא מרבו.
רט"ז.

דברי הכסף משנה בשם הריב"ש בשם הראב"ד שאע"פ שרב שמחל על כבודו כבודו מחול אבל על בזיונות אינו יכול למחול.
תקכ"ח (קטע "מיהו אולי").

רוב

בענין ספק ספיקא מטעם רוב, ע"י בערך ספק ספיקא - למה מהני ספק ספיקא.

בענין ע"א נגד רוב, ע"י בערך עד אחד - עד אחד נגד רוב וכו'.

בענין מיגו נגד רוב, ע"י בערך מיגו - מיגו נגד רוב.

בענין ברי לי נגד רוב, ע"י בערך ברי לי - ברי לי נגד חזקה או שאר דברים המכריעים.

בענין רוב במקום תרי ותרי, ע"י בערך עדות - שאר כחות במקום תרי ותרי.

בענין אם רוב מהני להתיר אשת איש, ע"י בערך דבר שבעררה - דינים שונים.

בענין אם רובא דלית' קמן, וכן רובא דאית' קמן, הם בגדר בירורים, או האם הם בגדר גזיה"כ של התנהגות במצב של ספק.

ודברי השט"מ בשם הרא"ש שגם כשהולכים אחר הרוב עדיין נחשב ספק.

קכ"ח (קטע "ולהלן" וקטע "מיהו אולי"), ק"ל (קטע אחרון), ק"מ סק"ב (קטע ראשון), רל"ו (קטע "מיהו דברי"), רנ"ח סק"א (קטע "ועוד כתב").

דברי תוס' שלא אזלינן בתר רובא דאית' קמן כשיצא מזה תרתי דסתרי.

רנ"ח סק"א (קטע "ועוד כתב").

בענין רוב התלוי במעשה. קפ"ז.

החילוק בין רוב לבין חזקה דאתי מכח רובא.

ל"א.

שיטת הרא"ש שבציור של ביטול ברוב אדם אחד רשאי לאכול את כל החתיכות בבת אחת כי האיסור מתהפך להיתר, ושיטת תוס'

שאסור אפילו בזה אחר זה, ושיטת הרשב"א שבזה אחר זה מותר אבל בבת אחת אסור. רנ"ח סק"ב.

דברי תוס' בסנהדרין שרק ברובא לדיא לא אזיל שמואל בממון בתר רוב. רצ"ב (קטע "וצ"ל").

בענין אם הולכים בקנס אחר הרוב, דהיינו האם מוציאין קנס ע"י רוב. שכ"ה.

רודף

שנאמרו ב' דינים ברודף: א', דין עונש אפילו היכא שלא שייך לדאוג להצלת הנרדף (כגון בגוי שרודף אחר גוי, וע"ע להלן בסמוך כאן). ב', דין הצלת הנרדף אפילו היכא שלא שייך דין עונש (כגון בקטן הרודף, וע"י להלן בסמוך כאן). תע"ח.

בענין אם הורגים גוי הרודף גוי. תע"ח (קטע "ועי' באמרי משה" וקטע אחרון).

בענין המחלוקת אם הורגים קטן הרודף. תע"ח.

בענין המחלוקת אם רודף צריך התראה. תע"ח.

שאע"פ שפיתוי קטנה אונס אבל יתכן שאין מצילין אותה בנפשו של המאנס כיון שסו"ס הרי היא עושה מרצון.

של"ו סק"א (קטע ראשון וקטע "ברם עי' ברמב"ן").

דברי היד רמה שבא במחתרת או רודף נשאר פטור על הכלים ששבר בתוך מחתרתו ובשעת רדיפתו גם אחרי שהפסיק מלרדוף אע"פ שירד ממנו אז החיוב מיתה וא"א להורגו.

תכ"ד (קטע "וע"ע ביד רמה").

רוצה

המחלוקת בין תוס' לרבינו יונה בענין אם המלכין פני חבירו ברבים נחשב אביזריהו דרציחה. ל"ב.

בענין הלאו של לא תקחו כופר לנפש רוצח.
תק"ג.

בענין הכוהו עשרה בני אדם בעשרה מקלות.
תק"ב (קטע "ועי' בסנהדרין"
[דמשמע שנחשב שהראשונים לא
הוציאו אפילו מקצת נפש]).

(שהמאבד עצמו לדעת חייב מיתה לשמים.
תק"ג.)

בענין אם מאבד עצמו לדעת עובר בלא
תרצח.

תק"ג בהערה הראשונה.

דברי הרמב"ם שגואל הדם אינו יכול למחול
להרוצח.

תק"ג.

דברי הגרי"ד שאע"פ שרוצח פטור מממון
משום קלב"מ, ומש"ה הרי הוא פטור גם
מממון אחר שהזיק בשעת הרציחה, ולא רק
מדמי הנהרג, אבל ההורג שלא במתכוין
פטור מממון משום השם של מכה אדם,
ולא משום קלב"מ, והרי הוא פטור רק מדמי
הנהרג אבל לא מממון אחר.

תפ"ו סק"ב סק"ג, תפ"ז.

בענין היכא שהזיק אותו לפני שרצח אותו,
וכגון שסימא את עינו ואח"כ הרגו, האם
הוא חייב לשלם ממון על מה שסימא את
עינו.

תק"ב (קטע "והנה להלן" ולהלן שם).

רפואה

בענין "מכאן שניתנה רשות לרופא לרפאות".
שנ"ו סקי"ז.

שבויו

שיטת הרמב"ם ששבויו אסורה לכהן רק
מדרכנו, ושיטת רש"י שהיא אסורה
מדאורייתא.

רמ"ג סק"ב.

בענין למה בתרי ותרי אודות אם נשבית או
לא, לא אזלינן בתר חזקה.

רמ"ג סק"ב.

בענין האומרת נשביתי וטהורה אני דאמרינן
שהפה שאסר הוא הפה שהתיר.

י"א סק"ג בהערה הראשונה.

השיטה שאם יש הכחשת ע"א נגד ע"א אם
נטמאת או לא, מקבלים את דברי המטהר,
אבל אם הוא עד פסול אז מקבלים את
דבריו רק אם העיד לפני העד הכשר, ושיטת
הרמב"ם שמקבלים את דבריו גם אם לא
העיד קודם.

קס"ה סק"א סק"ב.

דברי התוספתא שבע"א נגד ע"א אם נטמאת
או לא הרי זו לא תנשא לכתחילה ודלא
כהשיטות הנ"ל (רק שאם נשאת לא תצא
וכדברי רעק"א הנ"ל בשם תוספתא).

קס"ה סק"א (קטע "וההפלאה").

בענין אם יש להבעל רשות להאמין עדים
פסולים שמעידים שנשבית.

רנ"ב (קטע "ועוד צ"ל" ולהלן שם).

בענין אם יש להבעל רשות לא להאמין
עדים פסולים שמעידים שלא נטמאת.

רנ"ב (קטע "וי"ל דס"ל" ולהלן
שם).

בענין אם יש רשות להבעל לא להאמין
עדים פסולים שאומרים שלא נטמאת היכא
שיש להם הפה שאסר.

רנ"ב (קטע "וע"ע בשט"מ").

בענין אם הטעם למה האשה ובעלה אינם
נאמנים לומר שהיא טהורה הוא מפני חשוד
לשקר, או האם זה משום מעלה ביוחסין,
או האם זה משום שהם בגדר בעל דבר, או
האם כבעל הטעם הוא משום שאשתו כגופו.
רנ"ג, ר"ע.

שבועה

בענין מה שמצינו לענין גלגול שבועה
שילפינן ממונא מאיסורא, דהיינו מה
שלומדים שמגלגלים גבי ממון ממה שמצינו
שסוטה נשבעת גלגול שבועה.

תקל"א (קטע "גם ראיתי").

שבועת הפקדון

בענין אם חומשא הוא ממונא או כפרה,
ובענין הכוונה בכפרה.

שע"ב.

שבת קודש**מלאכת שבת - מיתת ב"ד בשבת**

בענין איך ס"ד שמיתת ב"ד דוחה שבת, דאיך שיך לומר בזה שעשה דוחה לא תעשה, הלא העדים שהורגים אותו הרי הם אלו שמחללים שבת ואין הם אלו שמקיימים את המצוה.
תקכ"ט סק"ב.

מלאכת שבת - שחיטה

הדרך שגם בסוף השחיטה הרי הוא מחלל שבת כי גם הסוף נחשב בגדר חבורה.
תס"א (קטע ראשון).

הדרך שעל התחילת שחיטה הרי הוא פטור מחילול שבת משום שנחשב מקלקל, והדרך שהוא שפיר חייב כי נחשב מקלקל על מנת לתקן.
תס"א (קטע ראשון).

מלאכת שבת - מלאכת הוצאה

הדרך שבמלאכת הוצאה רק העקירה, וההנחה, וכן לעבור את הגבול שבין רה"י ורה"ז, הרי הם חלקי המלאכה, אבל מה שהוא מעביר מהמקום של העקירה עד הגבול, וכן מהגבול עד המקום של ההנחה, אינו חלק מהמלאכה.
ת"ב (קטע "ובחי' הגר"ח" ולהלן (שם).

שבמלאכת הוצאה הרי הוא צריך להוציא את כל החפץ.
תט"ז (קטע "ועוד הקשה הגר"ח").

בענין איך קובעים אם דרכו בהוצאה ע"י גרירה: האם מסתכלים על הציור הפרטי הזה, ואם בהציור הפרטי הזה דרכו בגרירה הרי זה נחשב דרכו בגרירה, אע"פ שבציור רגיל דרכו בהרמה.
ת"כ סק"ב.

מלאכת שבת - הנחה

בענין אם הוא חייב על הנחה כזו שהוא יודע שינוח אבל אינו מעוניין שיקרה.
ת"ב.

מלאכת שבת - מעביר ד' אמות ברה"ר

הדרך שבמעביר ד' אמות ברשות הרבים גם

ההעברה של הר"א היא חלק מגוף המלאכה ולא רק העקירה וההנחה, והדרך שבאמת רק ההעברה היא המלאכה אבל בתנאי שעשה עקירה והנחה, והדרך שהמלאכה היא רק העקירה כאן וההנחה בריוחוק ד' אמות והוי ביסודו איסור של הוצאה ממקום למקום ויהי' חייב אפילו אם אדם אחר העביר את הר"א.

ת"ב (קטע "ובחי' הגר"ח" ולהלן (שם), ת"מ סק"ז.

מלאכת שבת - מעשה שבת

בענין אם האיסור דרבנן לא להשתמש במעשה שבת הוא איסור גברא או איסור חפצא (דברי הגר"ח).
שי"ב (קטע "וי"ל דהנה"), תס"ו.

בענין מה שלא מספיק בהאיסור דרבנן לא להשתמש במעשה שבת לגרום שהשוחט בשבת נחשב שחיטה שאינה ראוי'.
שי"ב (קטע "וי"ל דהנה").

שואל

שמה ששואל חייב באונסין משום שכל הנאה שלו, אין זה דוקא משום שהסכים לזה, אלא אפילו בעל כרחו הרי הוא נשאר חייב.

תפ"ד (קטע "ועכ"פ יש לבאר" ולהלן (שם).

הדרך שהחייב אונסין הרי זה כמו פסיקת מקח, ואינו כמו תנאי, וממילא אפילו אם לא ישאר חייב באונסין בכל זאת אין זה מבטל את זכות השימוש.

תפ"ד (קטע "ועכ"פ הביאור" ולהלן (שם).

הדרך שבשאר הג' שומרים חוץ משואל כו"ע מודים שמשעת איבוד מתחייבים, ורק בשואל יש מ"ד שסובר שמשעת משיכה משתעבד.
ת"ע.

שוטה

עין עוד בקובץ קטן וקטנה.

בענין אם יש לנערה שוטה הקנס של אונס

ומפתה לפי רבי מאיר שסובר שלקטנה אין קנס.

של"ו סק"א.

בענין אם האב יכול למכור בתו שוטה לאמה אפילו אם היא כבר נעשית נערה.
של"ו סק"א (קטע "ועכ"פ").

שויה אנפשי חתיכה דאיסורא

בענין אם שויה אנפשי חתיכה דאיסורא מהני מדין נאמנות כמו הודאת בעל דין, או האם מהני משום נדר, או האם מהני משום שמצד הסברא אמרינן שהוא שיודע שאסור צריך לפרוש.

קמ"ז (קטע "ותי" וקטע "וצ"ל").

בענין לחזור בו משויה אנפשי חד"א גם בלי אמתלא.

כ"א (קטע "והנה עיין עוד"), קכ"ג סק"א (קטע "ובאות ת"ט").

השיטה שבשויה אנפשי חד"א אם הודה על דבר שבעינינו יש בו כדי לאסור לא איכפת לן בזה שהוא עצמו לא נתכוין לאסור עצמו, והדרך שבהציור הנ"ל אינו נאסר.
קמ"ז (קטע "ותי").

בענין אם שויה אנפשי חתיכה דאיסורא מהני נגד עדים.

קמ"ז (קטע "ועכ"פ רעק"א").

דברי התשב"ץ שאם אמרה נתקדשתי בפני פלוני ופלוני והם מכחישים אין כאן שויה אנפשי חד"א כי היא עצמה תלתה את הדבר בהם.

קמ"ז (קטע "שו"ר").

בענין אם יש דין של שויה אנפשי ספק איסור.

קנ"ד סק"א (קטע "ולכאורה").

אפילו אם יש דין של שויה אנפשי ספק איסור, אבל היינו רק כשהוא יודע שקרה דבר שיש בו ספק, אבל היכא שאין לו ידיעה בהענין, כגון בע"א אומר אשתך זינתה והוא שותק כי אינו יודע, לא מיקרי ששויה אנפשי חד"א, ודברי תוס' שהיכא שהוא

מאמין להעד שפיר אמרינן שויה אנפשי חד"א.

קנ"ד סק"א (קטע "מיהו צ"ע").

בענין אם האומרת טמאה אני לך נאמנת משום שויה אנפשה חתיכה דאיסורא או משום ע"א נאמן באיסורין.
קכ"ג סק"א, קכ"ה.

שומע כעונה

הדעה שבמי שאינו יכול לדבר לא אמרינן שומע כעונה.

פ"א סק"א.

שומר

בענין המחלוקת בין הרמב"ם והראב"ד אם שומר שגנב מרשותו חייב כפל.

תפ"ג (קטע "והנה שיטת" ולהלן שם).

הביאור למה צריכים קבלת שמירה.

תפ"ד (קטע "מיהו באמת").

הדרך שכדי להחשב שומר שכר מספיק בזה שהשכר הוא בשביל השמירה אפילו אם אין השכר בא מהמפקיד כמו שומר אבידה לפי רב יוסף שהוא נחשב שומר שכר בגלל שהוא נפטר מלתת צדקה.

תפ"ד (קטע "ומעתה לפ"ז יוצא").

בענין אם החיוב תשלומין של שומר הוא חיוב עצמי, והרי הוא חייב בתשלומין אפילו אם הוא נפטר מלשמור (כגון היכא שחזר בו מלהיות שומר, דשומר יכול לחזור בו כמו שפועל יכול לחזור בו אפילו בחצי היום, ע"י בזה להלן כאן), או האם החיוב תשלומין הוא תוצאה מהחיוב לשמור.
ת"ע.

בענין אם שומר יכול לחזור בו באמצע השמירה.

ת"ע.

שמה ששואל חייב באונסין משום שכל הנאה שלו, אין זה דוקא משום שהסכים לזה, אלא אפילו בעל כרחו הרי הוא נשאר חייב.

תפ"ד (קטע "ועכ"פ יש לבאר" ולהלן שם).

הדרך שהחייב אונסין הרי זה כמו פסיקת מקח דאפילו אם לבסוף לא שילם אין המקח בטל, דגם כאן אפילו אם לא ישאר חייב באונסין (וכגון בני השואל שיורשים את הזכות השתמשות אבל אינם חייבים באונסין) בכל זאת לא מתבטל זכות השימוש, ואינו בגדר תנאי, דהיינו תנאי שמוטר לו להשתמש רק אם הוא מתחייב באונסין.
תפ"ד (קטע "ועכ"פ הביאור" ולהלן (שם).

הדרך ששומר חייב גם על היזק שאינו ניכר, רק שהוא יכול לומר הרי שלך לפניך, אבל אם כבר אינו בעין הרי הוא מתחייב עבור הפשיעה הראשונה שגרמה את ההיזק שאינו ניכר.

ת"ע, תע"א, תע"ד סק"א (קטע "מיהו באמת" וקטע אחרון).

בענין למה שומר חייב על מה שהשור נעשה שור הנסקל ברשותו.

ת"ע, תע"א, תע"ד סק"א (קטע "מיהו באמת" וקטע אחרון).

בענין למה אין הגונב מן השומר חייב כפל להשומר לפי רבי שמעון שסובר שדבר הגורם לממון כממון דמי.
תע"ד.

בענין אם השומר משתעבד לחיובו משעת משיכה או משעת איבוד.
ת"ע.

הדרך שבשאר שומרים חוץ משואל לכו"ע משעת איבוד מתחייבים.
ת"ע.

בענין היכא שהוקר או הוזל, האם השומר משלם כשעת המשיכה או כשעת האונסין או כשעת התשלומין.
ת"ע.

שור הנסקל

בענין אם שחיטת השור נחשבת בגדר סקילה (דברי העונג יו"ט בענין זה).
תס"ח סק"א (קטע "ואם נרצה" ולהלן שם).

שיטת ר"ת ששור הנסקל מותר בהנאה מחיים.

תס"ד*, תס"ח סק"א.

בענין אם לפי ר"ת השור נאסר מיד בתחילת הסקילה או השחיטה או האם רק לאחר שמת.

תס"ח סק"א (קטע "שו"ר" ולהלן שם).

דברי תוס' בכמה מקומות, ודברי הבית הלוי, ודברי הפרי יצחק, ודברי הקובץ שיעורים, בענין "נגמר דינו מכרו אינו מכור.

תס"ד*, תס"ח סק"א.

דברי תוס' שאפשר למכור שור הנסקל לגוי.
תס"ד*.

בענין למה שומר חייב על מה שנעשה שור הנסקל ברשותו.

ת"ע, תע"א, תע"ד סק"א (קטע "מיהו באמת" וקטע אחרון).

שחיטה

בענין שחיטה שאינה ראוי' מחמת איסור דרבנן (דברי הגר"ח).

תס"ו.

בענין ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף: שרק חתיכת הסימנים נחשבת בגדר שחיטה, אבל לא חתיכת העור והבשר שלפני הסימנים, ושיש אומרים שגם לא חצי הקנה כיון שאינה נעשית טריפה בכך.
תס"ט סק"א ובהערה.

בענין אין לשחיטה אלא לבסוף: האם כשבא הסוף שוב נחשב הכל בגדר שחיטה.
תק"ב (קטע "ועכ"פ את הקמ"ל").

שטרות

כללי

בענין מפייהם ולא מפי כתבם, ופסול אילם, עי' בערך עדות - מפי כתבם, פסול אילם, עדות בשטר.

בענין עד אחד בשטר, עי' בערך עד אחד - עד אחד בשטר.

בענין שטר שיש בו תנאי, מי צריך להוכיח שנתקיים או לא נתקיים התנאי, עי' בערך תנאים.

בענין מעלין משטרות ליוחסין ולתרומה, עי' בערך כהונה - מעלין לכהונה.

בענין אם חתם עצמו על מגילתא באופן שאפשר לזייף שטר למעלה מהחתימה, ונאבד, האם אסור להמוצא אותו להחזיק אותו כמו שאסור להחזיק שטר אמנה, או האם שאני שטר אמנה שכתוב בו שקר. צ"ו.

בענין "שטרות לאו בני גוביינא נינהו". מ"ד (קטע "והנה כבר הבאנו שי"א").

הדרך שלהנפק יש דין של שטר. ק'.

בענין אם הגונב קרקעות עבדים ושטרות נתמעט רק מכפל או האם נתמעט גם מקרן כמו הגזול קרקעות עבדים ושטרות. שע"ג (קטע "והנה מדרכו").

העדים

הסברא שחתימה על השטר ממשיך להיות התחדשות של עדות גם אחרי החתימה, ושחולקים תוס' והר"ן אם גם לאחר שמתו. נ"ב (קטע "וצ"ל" ולהלן שם).

בענין אם עדות בשטר נחשבת בגדר הגדה. י"ט, פ"א סק"ב.

בענין מה שגם על שטר אנחנו אומרים שכיון שהגיד שוב אינו חוזר ומגיד. י"ט.

דברי הקצה"ח שגם היכא שעדי שטר אומרים (אחרי שנתקיים השטר) שזייפו את חתימתן ושהם עצמם לא חתמו מעולם הרי זה נקרא חוזר ומגיד אע"פ שלפי דבריהם מעולם לא חתמו, והיינו משום שבעינינו יש כאן שטר שנחקרה עדותו בב"ד, והחולקים על זה. י"א סק"ד, נ"ו (קטע "והנה לכאורה"), נ"ז (קטע "והנה מש"כ").

הדרך של הנתיחה שאפילו אם שטר ראי' מהני מהתורה אבל היינו רק אחרי שנתקבל בב"ד, ולכן צריכים העדים לזכור אז את העדות, ואע"פ שמהני אפילו אם מתו אבל הרי זה רק מדרבנן, ורבנן תיקנו רק כשמתו

או שאינם נמצאים כאן לפנינו, אבל כשישנם כאן ואינם זוכרים את העדות לא תיקנו. ה', כ', מ' (קטע אחרון), מ"ט סק"א ובההערה הראשונה, סק"ב, נ' (קטע "ואין להקשות"), נ"ב, פ' (קטע "והנה יש"), פ"ג, פ"ז (קטע "ושוב"), צ'.

בענין אם היכא שעדים חזרו בהם מהעדות בתכ"ד מהקיום של השטר הרי זה נחשב תכ"ד מהעדות. י"א סק"ב, כ', כ"א.

הדרך שכשעדים חותמים על שטר הרי הם מתכוונים לחתום גם שהם עצמם כשרים. והדרך שהם חייבים באמת לחתום כן. י"א סק"א (קטע "גם נראה"), כ"ו סק"א (קטע ראשון).

דברי הרא"ש שהחזקה שהמלוה מידק דייק להחתים עדים כשרים הרי היא על מדריגת אנן סהדי.

י"א סק"א (קטע ראשון), כ"ג, כ"ו סק"א, ל' סק"ה, ל"א (קטע ראשון).

בענין אם יש לחלק לענין מלוה מידק דייק להחתים עדים כשרים בין הפסול של קטן לשאר פסולים. כ"ו סק"ד.

סברות המחלוקת אם העדים רשאים לחתום על שטר שהלוה מסר עליו מודעא בפניהם. מ"ט סק"א.

בענין מה ששטר שיוצא מתחת ידי העדים אינו כשר: האם זה כי שמא לטופס בעלמא נכתב, או האם זה משום שהגזיה"כ של שטר (דהיינו הגזיה"כ שאין בו הפסול של מפי כתבם) חל רק כשהוא מתחיל לשמש ראי' ביד המלוה.

ע"ז סק"ב (קטע "מיהו יש להקשות"), פ"ב.

השיטה שא"א להזים עדי שטר. נ"ו (קטע "והנה לכאורה").

ג. שטר חוב

דברי הש"ך דלא כהנ"ל אלא שהיכא שהוא מוחזק בהשטר אין זה נקרא שהוא מוחזק

גם בגוף החוב לענין שנאמר על גוף החוב
שחזקה שכל מה שתחת ידו שלו הוא.
מ"ה.

כתב ידו של הלוח

בענין אם לכתב ידו של הלוח יש דין של
שטר.
צ"ח.

שיטת הרי"ף שהיכא שהוציא המלוה כתב
ידו של הלוח יכול הלוח לומר פרוע, ואין
אומרים שטרך בידי מאי בעי, והטעמים
שנאמרו לשיטתו.
צ"ח.

דברי הש"ך שכיון שכתב ידו של הלוח אינו
בגדר שטר הרי הוא צריך קיום מן התורה.
צ"ח (קטע "ועיין עוד בקצה"ח").

דעת רש"ג שדמיון חתימות מהני רק מדרבנן,
ומש"ה לא מספיק בדמיון חתימות כדי
לקיים שטר היכא שהוא צריך קיום מהתורה,
וכגון כתב ידו של הלוח, וכן היכא שהלוח
טוען מזויף, וכן היכא שהשטר נפל.
ע"ה, ש'.

שטר אמנה

ג' טעמים למה אסור להחזיק שטר אמנה:
א', משום שיכול לבוא לידי עבירה על ידי
שיגבנו מהלוח בשקר, ב', משום שאע"פ
שאין הלוח חושש לעצמו אבל אנחנו צריכים
לחשוש לפסידא דלקוחות, ג', משום שיש
איסור עצמי להחזיק דבר של שקר.
מ', מ"ט סק"א (קטע אחרון), נ'
(קטע "והנה הר"ן").

בענין למה לא חשיבא חתימה על שטר
אמנה עדות שקר ממש.
מ' (קטע אחרון).

שגם על הלוח יש האיסור לעשות שטר
אמנה.
מ' (קטע "ועכ"פ לפי כל הנ"ל"), צ"ו.

הדרך שהאיסור לעשות שטר אמנה הוא
איסור דרבנן.
מ"ג.

בענין אם עדים שחתמו על שטר אמנה
נפסלין לעדות.
י"ד* (קטע "והנה אכתי"), כ"ה
סק"א (קטע ראשון).

שהלוח או המלוה נאמנים לומר שהי' שטר
אמנה כשיש להם מיגו, ורק העדים אינם
נאמנים.
מ' (קטע "גם יש ליישב").

דעת המתחייב

הדרך שעדים שחותמים על השטר אינם
חותמים על אמיתות העובדא אלא רק שהיתה
דעת המתחייב לכתוב את השטר.
מ' (קטע אחרון).

בענין היכא שהשטר נעשה שלא מדעת הלוח
המתחייב ואח"כ נתרצה הלוח להשטר לפני
שבא השטר לב"ד, וכן היכא שכבר מתו
העדים כשנתרצה הלוח.
פ"ג.

"שטרך בידי מאי בעי"

בענין אם החזקה של "שטרך בידי מאי בעי"
מהני במקום תרי ותרי, עי' בערך עדות -
שאר כחות במקום תרי ותרי.

בענין מיגו נגד החזקה של "שטרך בידי
מאי בעי" - עי' בערך חזקה - מיגו נגד
חזקה.

בענין הפה שאסר נגד החזקה של "שטרך
בידי מאי בעי", עי' בערך הפה שאסר -
הפה שאסר נגד כחות אחרים.

בענין אם הטענה של שטרך בידי מאי בעי
נחשבת על מדריגת אנן סהדי או האם היא
נחשבת רק ככל חזקה או ראי' דעלמא.
מ"ב.

דברי הגר"ח והקו"ש ששטרך בידי מאי בעי
לא מהני מצד הסברא בתורת ראי' אלא הרי
זה חלק מהגזיה"כ של שטר, דגזיה"כ היא
שהמלוה יהי' נאמן לומר שהלוח לא פרע
כל זמן שהשטר בידי.
ל"ו סק"ג, מ"ב, צ"ח (קטע "והנה
בחידושי הגר"ח").

עדי חתימה ועדי מסירה

בענין אם לפי רבי אלעזר שסובר עדי מסירה כרתי, מהני עדי מסירה גם לעשות שטר ראי'.
צ"ז*.

שילוח הקן

בענין מה שאין העשה של צפורי מצורע דוחה את העשה של שילוח הקן.
תק"ל סק"ג (קטע "והנה השאגת ארי").

שיעבוד**שיעבוד הגוף ושיעבוד נכסים**

בענין אם השיעבוד נכסים הוא תוצאה ותולדה מהשיעבוד הגוף, וממילא לא שייך שיעבוד נכסים בלי שיעבוד הגוף, או האם השיעבוד נכסים אינו בתולדה מהשיעבוד הגוף אלא אותה סיבה שגורמת את השיעבוד הגוף גורמת גם את השיעבוד נכסים, וממילא שייך שיעבוד נכסים גם בלא שיעבוד הגוף, וכן אפילו בתחילה יכול שיעבוד נכסים לחול בלי שיעבוד הגוף.
של"ה.

כללי

בענין היכא שמכר או הוריש נכסיו לפני גמר דין על חיוב קנס, האם אפשר לגבות מן הנכסים, או לא כיון שמכר או הוריש לפני שחל החוב ע"י גמ"ד.
של"ה.

שיעבודא דר"נ

בענין אם בשיעבודא דר"נ הראשון נעשה ממש המלוה של השלישי, או האם רק השני נשאר המלוה של השלישי רק שהשלישי משועבד להראשון בשיעבוד הגוף, או האם השלישי הוא רק כמו נכסי השני המשועבדים להראשון.
מ"ד.

דברי הר"ן שהיכא שיש נכסים להאמצעי

אין הראשון יכול לגבות מהשלישי מדין שיעבודא דר"נ כי אין גובין מנכסים משועבדים במקום שיש בני חורין (וכהצד האחרון הנ"ל), ודברי הש"ך על זה.
מ"ד.

המחלקים כהנ"ל רק לענין אם השני יכול למחול להשלישי, דהיינו שאם השני לוח מן הראשון לפני שהלוה להשלישי אז השני אינו יכול למחול להשלישי.
מ"ד (קטע "והנה ע"ע בתוס").

שיטת תוס' שבשיעבודא דר"נ אין השני יכול למחול להשלישי ולהפסיד בזה את הראשון, ובענין אם זה אמת רק אם הראשון נחשב המלוה של השלישי, או האם זה אמת אפילו אם אינו נחשב המלוה של השלישי רק שהשלישי משועבד לו בשיעבוד הגוף, או האם זה אמת אפילו אם השלישי משועבד בגופו רק להשני.
מ"ד (קטע "ועיין עוד בתוס" ולהלן שם).

בענין הא דאין אותיות נקנין במסירה: קושיית השט"מ שהלוקח של השטר יוכל לגבות מן הלוה מדין שיעבודא דר"נ שהרי הלוה חייב להמוכר והמוכר חייב להחזיר להקונה את מעותיו.
מ"ד (קטע "והנה עיין עוד בשט"מ").

שכיב מרע

בענין האומר פלוני בני יקבל לפני פלוני בני בנכס מסוים, ושאר נכסי יירשו בני, האם גם אותו הבן יורש בשאר הנכסים.
רכ"ב (קטע "שו"ר בירושלמי").

שכירות

בענין היכא ששכר בית המרחץ מחבירו בשנים עשר זהובים לשנה, דינר זהב לחודש, ושוב נתעברה השנה: היכא שהמשכיר בא בתחילת החודש, והיכא שבא בסוף החודש, והיכא שבא באמצע החודש.
ס"ז, ס"ח.

דברי הריטב"א שאם שכר האב בית ומת הרי הבנים יכולים לדור בו וגם אינם חייבים לשלם שכר.
תפ"ד (קטע "ועכ"פ הביאור הנ"ל").

שכר ועונש

"דין ארבע מיתות לא בטלו": בענין אם זכות תולה וגורם שהוא נענש במיתה קלה. וכן בענין אם דין ד' מיתות לא בטלו הוא דוקא כשיש עדים והתראה (רק שאין דנין אותו למיתה כי אין הסנהדרין קבועים בלשכת הגזית). וכן בענין אם רוצח נהרג דוגמת מיתת סייף או דוגמת הדרך שהרג. וכן בענין בגדי כהונה מכפרים. שנ"ד, שנ"ה.

שליחות

אין שליחות לעכו"ם

דברי תוס' בשבועות שהיכא שאמר לקטן או לנכרי לעשות עבירה אמרינן שיש שליח לדבר עבירה כיון שאינם בני חיובא (והיכא שיש שליח לדבר עבירה גם קטן ונכרי כשרים להיות שליח). וכן דברי הנ"י שאם אמר לקטן, שאינו במדרגה להבחין בין צרור לאגוז, לעשות עבירה, יש שליחות, כי לא הוי בגדר "אי בעי עביד אי בעי לא עביד" אלא הוי כמו חצר.
תס"ד סק"ג (קטע ראשון).

אין שליח לדבר עבירה

דברי הסמ"ע שאין שליח לדבר עבירה כי כיון שדברי הרב ודברי התלמיד דברי מי שומעין נקטינן שהמשלח לא סמך דעתו שהשליח יעשה שליחותו.
תס"ג (קטע "והנה הסמ"ע").

סברת השער המלך שאין שלד"ע כי השליח עושה אדעתא דנפשי.
תס"ג (קטע "ולפי סברת השער המלך").

הסברא שאין שליח לדבר עבירה כי בכה"ג אי אפשר ללמוד מגירושין תרומה ופסח כי

יש לפרוץ ששאני בעבירה שהשליח חייב לסרב ולא לקבל על עצמו את השליחות.
תס"ג (קטע "ולפי סברת הפ"י").

הסברא שאין שליח לדבר עבירה כי טבחה ומכירה ומעילה ושליחות יד הרי הם שנים ושלושה כתובים הבאים כאחד ואין מלמדים.
תס"ג (קטע "ולפי סברת הפ"י").

בענין אם יש שליח לדבר עבירה היכא שהשליח או המשלח הם שוגג אשר בצעירים אלו לא שייך לומר דברי הרב ודברי התלמיד דברי מי שומעין.
תס"ד סק"א.

דרכו של הנתיחה"מ בר"ס קפ"ב בשליחות, ובשליחות לדבר עבירה.
תס"ד סק"ג.

בענין אם הדין האמור באין שליח לדבר עבירה הוא רק שאין האיסור מתיחס להמשלח, אבל החלות שפיר חלה, או האם גם החלות אינה חלה.
תס"ג (קטע "שו"ר"), תס"ד סק"ג (קטע "ובהסבר").

שליחות יד ע"י שליח

בענין אם החיוב של שליחות יד ע"י אחר הוא מדין שליחות או האם הוא משום שפשע ונהנה וגרם.
תס"ב (קטע "שו"ר" ולהלן שם), תס"ד סק"ב.

בענין היכא שאמר לשלוחו לעבור על עוד עבירה ביחד עם העבירה של שליחות יד.
תס"ב (קטע "ועיין ברמב"ם" ולהלן שם), תס"ג.

בענין הכוונה בזה שאין שליח לדבר עבירה: האם הכוונה היא שאי אפשר להיות שליח על עבירת האיסור, ובשליחות יד חידשה התורה ששפיר אפשר להיות שליח על העבירה של שליחות יד, וא"כ גם אם עשאו שליח על עוד עבירה ביחד עם השליחות יד אכתי י"ל שהוא נשאר שליח על העבירה

טביחה ומכירה ע"י שליח

בענין אם החיוב בטבח ומכר ע"י אחר הוא מדין שליחות או משום שפשע וגרם. תס"ב, תס"ד סק"ב.

בענין היכא שאמר לשלוחו לעבור על עוד עבירה ביחד עם העבירה של טביחה ומכירה. תס"ב (קטע "ועיין ברמב"ם" ולהלן שם), תס"ג.

בענין הכוונה בזה שאין שליח לדבר עבירה: האם הכוונה היא שאי אפשר להיות שליח על עבירת האיסור, ובטביחה ומכירה חידשה התורה ששפיר אפשר להיות שליח על העבירה של טביחה ומכירה, וא"כ גם אם עשאו שליח על עוד עבירה ביחד עם טביחה ומכירה אכתי י"ל שהוא נשאר שליח על העבירה של טביחה ומכירה, או האם הכוונה באין שליח לדבר עבירה היא שאי אפשר להיות שליח על מעשה שהוא דבר עבירה, ובטביחה ומכירה חידשה התורה ששפיר אפשר להיות שליח על המעשה אע"פ שיש כאן האיסור של טביחה ומכירה, אבל אם יש כאן גם איסור אחר א"כ הדרה לדוכתה שא"א להיות שליח על מעשה שיש בו עבירה.

תס"ג (קטע "ובחידושי רבי ראובן").

בענין טביחה ומכירה ע"י שליח קטן. תס"ד סק"ב סק"ג (סוף קטע "הנה בב"מ").

שליחות יד

בענין הא שחייב אם שלח יד בהפקדון ע"י שליח אע"פ שבכל התורה אין שליח לדבר עבירה, ע"י בערך שליחות - שליחות יד ע"י שליח.

בענין אם החיוב של שליחות יד הוא עבור המעשה, או האם הוא עבור החלות של קניני גזילה שהוא קונה. תס"ד סק"ב (קטע "מיהו לפי דרכנו").

של שליחות יד, או האם הכוונה באין שליח לדבר עבירה היא שאי אפשר להיות שליח על מעשה שהוא דבר עבירה, ובשליחות יד חידשה התורה ששפיר אפשר להיות שליח על המעשה אע"פ שיש כאן האיסור של שליחות יד, אבל אם יש כאן גם איסור אחר א"כ הדרה לדוכתה שא"א להיות שליח על מעשה שיש בו עבירה. תס"ג (קטע "ובחידושי רבי ראובן").

שליחות יד ע"י שליח קטן. תס"ד סק"ב סק"ג (סוף קטע "הנה בב"מ").

מעילה ע"י שליח

בענין אם החיוב של מעילה ע"י שליח הוא מדין שליחות או האם הוא משום שפשע ונהנה וגרם. תס"ב (קטע "שור"ר" ולהלן שם), תס"ד סק"ב.

בענין היכא שאמר לשלוחו לעבור על עוד עבירה ביחד עם העבירה של מעילה. תס"ב (קטע "ועיין ברמב"ם" ולהלן שם), תס"ג.

בענין הכוונה בזה שאין שליח לדבר עבירה: האם הכוונה היא שאי אפשר להיות שליח על עבירת האיסור, ובמעילה חידשה התורה ששפיר אפשר להיות שליח על העבירה של מעילה, וא"כ גם אם עשאו שליח על עוד עבירה ביחד עם מעילה אכתי י"ל שהוא נשאר שליח על העבירה של מעילה, או האם הכוונה באין שליח לדבר עבירה היא שאי אפשר להיות שליח על מעשה שהוא דבר עבירה, ובמעילה חידשה התורה ששפיר אפשר להיות שליח על המעשה אע"פ שיש כאן האיסור של מעילה, אבל אם יש כאן גם איסור אחר א"כ הדרה לדוכתה שא"א להיות שליח על מעשה שיש בו עבירה. תס"ג (קטע "ובחידושי רבי ראובן").

בענין מעילה ע"י שליח קטן. תס"ד סק"ב סק"ג (סוף קטע "הנה בב"מ").

בענין אם הפקדון נעשה ברשות השולח יד כמו בכל גזילה.
 תס"ד סק"ב (קטע "מיהו לפי דרכנו").

בענין למה לא אמרין בכל ציור של גזילה שיש שליח לדבר עבירה כמו שאומרים בשליחות יד, שהרי האיסור לשלוח יד הוא האיסור של גזילה.
 תס"ג (קטע "והנה אם נאמר").

שקר

בענין לשנות מפני השלום.
 מ"ט סק"א בההערה הראשונה.
 בענין שקר כדי להציל את האנוס מיד אונסו.
 מ"ט סק"א בההערה הראשונה.

תוך כדי דיבור

דברי הר"ן בנדרים דף פ"ז ע"א בענין למה תכ"ד כדיבור דמי.
 כ"א (קטע "וע"ע בר"ן בנדרים" ולהלן שם).

הדרך שמה שאפשר לחזור תכ"ד מעשיית קנין אין זה משום שהוא יכול לעקור את הגמירות דעת של קודם, אלא הרי זה משום שצריכים שהגמירות דעת תמשיך כל התכ"ד.
 כ"א (קטע "ואולי" ולהלן שם), (קכ"ד).

בענין שתכ"ד חשיב בבת אחת.
 כ"א (קטע "ואולי" ולהלן שם, וקטע אחרון).

דעת ר"ת שחזרה תכ"ד הוא דין דרבנן כדי שיוכל להשיב שלום לרבו.
 כ"א (קטע "ובאמת" ולהלן שם).

הדרך שגם ר"ת מודה שמהתורה תכ"ד חשיב בבת אחת, רק שר"ת סובר שאי משום הא דחשיב בבת אחת הדין עדיין נותן שלא יוכל להתחרט.
 תמ"ה (קטע ראשון).

בענין קריעה על המת תכ"ד לפני המיתה.
 כ"א (קטע "וע"ע בספר" ולהלן שם).

בענין למה במגדף ועכו"ם וקידושין וגירושין לא מהני חזרה תכ"ד.
 כ"א (קטע "ועי' בנדרים" ולהלן שם).

דברי הרשב"ם שמהנאמנות של יכיר אין האב יכול לחזור בו אפילו בתכ"ד.
 כ"א (קטע "ועי' ברשב"ם").

דברי העמודי אור שאם עד נפסל תכ"ד מעדותו הרי עדותו פסולה.
 כ"א (קטע "וע"ע בר"ן").

בענין מה שהאשה שאמרה אשת איש הייתי וחזרה ואמרה פנוי' אני הרי היא נאמנת אם יש לה אמתלא: דברי המהרש"א שצריכה אמתלא אפילו אם חזרה בה תכ"ד.
 כ"א (קטע "והנה עיין עוד" ולהלן שם), (קכ"ד).

בענין אם מהני הפה הפה שאסר היכא שאמר את החלק השני של הפה שאסר לאחר תכ"ד מהחלק הראשון.

ו' (קטע "ולפי הסברא הזאת"), כ"א (קטע "מיהו עי' בתיו"ט"), (קכ"ד).

קושיית המ"מ שאם צריכים בהפה שאסר שיאמר את החלק השני תכ"ד א"כ תיפוק ל" משום חזרה תכ"ד.
 כ"א (קטע "מיהו עי' בתיו"ט").

תלמיד חכם

דברי הכסף משנה בשם הריב"ש בשם הראב"ד שאע"פ שרב שמחל על כבודו כבודו מחול אבל על בזיונות אינו יכול למחול.
 תקב"ח (קטע "מיהו אולי").

בענין מה שתלמיד חכם פטור מלהעיד בפני ב"ד דזוטר מיני' משום שאינו לפי כבודו.
 פ"א סק"ד.

תנאי

המחלוקת בין הרמב"ן והרשב"א אם הטעם למה בדבר שבממון תנאו קיים הרי זה משום שהוא מתנה שהלה ימחול והדבר מתבצע בלי החלק של ממון משום שהוא מוחל (הרשב"א), או האם הכוונה היא שמכיון ששייך מחילה הרי הוא יכול באמת להתנות שהחלק של ממון לא יחול (הרמב"ן).
 תכ"ד.

תפילין

שעבר שהניח תפילין בפני רבו יצא לחירות.
רצ"ג.

תקנות דרבנן

בענין "הימנוהו רבנן דרבנן".
רצ"א.

תרומות ומעשרות

ע" עוד בערך כהונה - מתנות כהונה.

בענין הא דקנס עזרא את הלויים לענין מעשר
ראשון.
רכ"ב - רכ"ה.

ביאורים בהמחלוקת בין ר"ע וראב"ע בענין
אם מעשר ראשון ניתן גם לכהנים.
רכ"ב.

בענין "משמרת".

קכ"ט (קטע "ולפ"ז כתב").

בענין דברי רבי יהושע בן לוי בירושלמי
שכהנת שזינתה אוכלת מעשר.
רכ"ב (קטע "ומעתה יוצא").

בענין אם החומש הוא ממונא או כפרה,
ובענין הכוונה הכפרה.
שע"ב.

דעת הרא"ש והרע"ב שרק הקרן של תרומה

הוא בגדר כפרה, אבל לא החומש, אלא
החומש הוא ממונא כדאיתא בב"ק דף ק"ד
ע"ב.
שע"ב בההערה.

ספיקת הר"ן בענין אם ע"א נאמן לומר
מעשר שני או רבעי הוא אם סוברים שהם
ממון גבוה.
רי"ז סק"א (קטע "ב").

תרתית דסתרי

דברי תוס' שלא אזלינן בתר רובא דאית'
קמן כשיוצא מזה תרתית דסתרי.
רנ"ח (קטע "ועוד כתב").

הדרך שלא אזלינן בתר ספק ספיקא כשיוצא
מזה תרתית דסתרי.
רנ"ח (קטע "ועוד הראה").

הביאור שבב' כתי עדים המכחישות זו את
זו הטעם למה רב חסדא סובר בהדי הני
סהדי שקרי למה לי ושאינם נאמנים להעיד
בעדיות אחרות על סמך החזקת כשרות הרי
זה כי הוי תרתית דסתרי להכשיר את שתי
הכתות.
ק"ט.

עוד ציורים של תרתית דסתרי.
רכ"א סק"ב, רנ"ו.